

عثمانليجه
اوگر نه لم

“Kolay ve Pratik”

OSMANLICA ÖĞRENELİM

برهان بوزگيک

BURHAN BOZGEYİK

Karlanfil
YAYINLARI

2. Baskı

Kolay ve Pratik
OSMANLICA ÖĞRENELİM

•
BURHAN BOZGEYİK

Kolay ve Pratik
Osmanlıca Öğrenelim

Türdav Yayın Grubu

Adına Editör Turdav
Yazarı Burhan Bozgeyik
Dizgi Fatih Said
Tashih Muhammed Cihangir
Mizampaj Ayhan Ogan
Kapak Yunus Karaaslan
Baskıya Hazırlık Türdav Ajans
Baskı ve Cilt Çevik Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Bester İş Merkezi
No: 20/18-19 Topkapı/Istanbul
Tel: (0212) 501 30 19
e.mail:cevikmatbaacilik@gmail.com
sertifika no: 12095

İstanbul / 2016

ISBN 978-605-5537-58-6

Yayıncı Sertifika No: 16440

Göztepe Mh. Mahmutbey Yolu Orhangazi Cd. No:16
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 446 08 88 (pbx) Fax: (0212) 446 00 15
www.kitapkutusu.com

© "Karanfil" markası ile üretilen bu eserin basım ve yayını hakları
Türdav Basım ve Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. ye aittir.

عثمانليجه اوگر نه لم

Kolay ve Pratik

OSMANLICA ÖĞRENELİM

برهان بوزگيک

BURHAN BOZGEYİK

Karlanfil
YAYINLARI

BURHAN BOZGEYİK

1957'de Gaziantep'te doğdu. 1979'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 1968- 2011 tarihleri arasında, bazı zamanlar kesif şekilde olmak üzere (mesela 2005-2011 tarihleri arasında aralıksız altı sene) Şer'î ilimler tahsil etti ve icazetli âlimlerden klasik medrese eğitiminde okutulan bütün sıra kitaplarını okudu ve o ilimlerden ders gördü. (Yazarımız, ömrünün sonuna kadar da talebe ve gerçek âlimlerin hizmetkârı olduğunu ve "kim 'ben âlimim derse o câhildir' hadis-i şerifini her zaman göz önünde bulundurmaya çalıştığını söylemektedir.)

Ekim 1979- 27 Nisan 1992 tarihleri arasında Yeni Asya, Yeni Nesil ve Tasvir gazetelerinde yüzlerce haber, röportaj ve araştırma yazılarına imza attı. Bu gazetelerde iki binden fazla makalesi yayınlandı. Nisan 1993- Nisan 2008 tarihleri arasında Millî Gazetede köşe yazısı yazdı. Yaklaşık iki bin makalesi yayınlandı.

Gerek makalelerinde, gerek kitaplarında; birlik ve beraberliğin, doğru inancın ehemmiyeti üzerinde duran, zulme karşı çıkan, zâlimlerin foyasını ortaya koyan, yakın tarihle ilgili doğru bilgileri sergileyen yazarımızın en büyük hayali, her bir gencimizin 21 yaşında İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet gibi yetişmesidir. Bu maksada ve hedefe katkıda bulunmak için çalışan yazarımız, yaklaşık altı sene boyunca, yayınlanmış yüzden fazla eserini yeniden gözden geçirmiş, tanzim etmiş ve ilaveler yapmıştır.

Yazarımız evli ve iki çocuk babasıdır.

Yazarımızın eserleri şu şekilde 7 seri başlığı altında toplanmıştır:

1. İslâmî İlimler, Eğitim ve Kültür Serisi (33 kitap)
2. Popüler Eserler Serisi (12 kitap)
3. Zafer Yolu Serisi (12 kitap)
4. Fetih Yolu Serisi (12 kitap)
5. Yakın Tarih Serisi (12 kitap)
6. Yakın Tarihte Neler Oldu? (12 kitap)
7. Kurtuluş Savaşı Serisi (12 kitap)

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	7
GİRİŞ (BİR GECEDE MİLYONLARIN ÜMMÎ OLUŞUNUN HİKÂYESİ).....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLICA ÖĞRENMEK ÇOK KOLAY	23
Osmanlıca Metinlerdeki Usûl	23
Harfler	24
Harflerin Bitişmeleri.....	25
Harflerin Tasnif ve Taksimi.....	37
Yazılıp Okunmayan Harfler	53
Yavrumun Alfabetesi	54

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLICA METİNLER VE LATİNCE OKUNUŞLARI	101
PENBE İNCİLİ KAFTAN	101
İSTİKLÂL MARŞI.....	123
ÂSİM'DAN ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE	129
TÜKÜRÜN!.....	137
KARA BİR GÜN.....	145

KASİDE-İ HÜRRIYET.....	147
EZÂN-I MUHAMMEDÎ.....	155
HÂN-I YAĞMA.....	157
BİRİNCİ SÖZ	161
“UHUVVET RİSÂLESİ”NDEN BİR BAHİS.....	169
Nİ’MET-İ İSLÂM’DAN BİR BÖLÜM.....	181

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

TAKDİM

Bizim yakın tarihimiz, dünya tarihinde eşine ender rastlanan hâdiselerle doludur. Bunlardan biri de 1928'de yapılan "Harf devrimi"dir. Bu "devrim" ile altı yüz sene üç kıtada hüküm sürmüş olan Osmanlı Devletinin tarihi içerisinde ortaya çıkmış muhteşem bir ilim ve kültür hazinesi ve o hazinenin anahtarı olan Osmanlıca bütünüyle ademe [yokluğa] terk edilmiştir.

Dünya tarihinde böyle bir hâdisenin örneği yoktur. Komünist devrimi yapmış olan Çin ve Rusya bile alfabelerine dokunmamışlardır.

Yaklaşık 3500 yıllık mazisi olan "Çin yazısı" dünyanın en zor yazılarından biridir. Tek heceli dil olan Çince'de her işaret hem bir heceye, hem de bir sözcüğe karşı gelmektedir. Bu şekilde Hancı yazısında kaydedilmiş 56 bin farklı işaret bulunmaktadır. Bir Çinlinin günlük bir gazeteyi okuyabilmesi için 3 bin işareti bilmesi gerekmektedir. Okuma- yazma bilen bir Çinli ortalama 5 bin ile 7 bin karakteri bilir.

Japon yazısı da Çince gibi harften ziyade ideogram denilen şekillere dayanır. Bir Japon, tıpkı Çinli gibi gazete okumak için en az üç bin adet ideogram, yani şekil ezberlemiş olmalıdır. "Kültürlü" denilebilecek bir Japon yaklaşık on-on beş bin şekil ezberlemiştir.

Bu görünüşteki “zorluk” onlara yazılarını terk etmeyi düşündürmemiştir. Bilakis bu “zorluk” onların muhakemesini geliştirmekte, düşünce ufkunu genişletmektedir.

Ülkemizde bir siyâsî iktidarın yok etmeye çalıştığı Osmanlıca, gerçekte öğrenilmesi çok kolay, yazması çok pratik, zengin Türkçeyi ifade eden bir yazı ve konuşma diliydi. Osmanlıca denilen “zengin Türkçe”nin kelime hazinesi 200 bini geçmişti. Bugün ise insanlarımızın birçoğu birkaç yüz kelime ile düşünüyor, konuşuyor. Merhum hocam Prof. Faruk Kadri Timurtaş, kendisiyle yapmış olduğum bir röportajda, meşhur bir siyasetçinin 500 kelime ile konuştuğunu söylemişti. Kelime hazinesinin dar oluşu, ufkun, dimağın, muhakemenin darlığını netice vermektedir.

Osmanlı Devrinde meydana getirilmiş ve bütün dünya halkının istifade edeceği muhteşem eserlerden, vesikalardan muazzam miktarı ya imha edilmiş, ya yabancılara saman ve ot fiyatına satılmış, ya da çürümeye terk edilmişti.

Memnuniyetle belirtelim ki son zamanlarda, o hazinelerin kadr ü kıymeti bilinmeye ve gerekli alâka gösterilmeye başlanmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde değerli uzmanlar, bu nadîde eserlerin gün ışığına çıkmasına çalışmaktadırlar. Pek çok gönüllü kültür kuruluşları ve belediyeler Osmanlıca kursları düzenlemektedir.

Şu anda resmî kütüphanelerde, arşivlerde, üniversite kütüphanelerinde ve özel arşivlerde “okunmayı bekleyen” yüz binlerce, milyonlarca Osmanlıca vesika, kitap, risale, mecmua var. Yemek nasıl midenin ihtiyacı ise, bu kültür hazineleri de ruhun, kalbin, aklın gıdasıdır. İlimde, fende, kültürde, edebiyatta, dinî ilimlerde ilerlemenin, kendini geliştirmenin bir yolu da bu paha biçilmez hazine ile doğrudan yüz yüze gelmektir. İşte bunun için Osmanlıca bilmek gerektir.

Biz bu çalışmamızda, hem Osmanlıca bilmenin ehemmiyetine dikkat çekmek istedik, hem de bu muazzam kültür hazinesinin anahtarını elde etmenin ipuçlarını vermeye çalıştık.

Birinci Bölümde; “Osmanlıca Öğrenmek Çok Kolay” başlığı altında, Osmanlıca öğrenmek isteyenlere iki anahtar takdim edi-

yoruz. Bunlardan biri, bizim Üniversitede okuduğumuz ve çok istifade ettiğimiz Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş hocamızın eserinde yer alan bilgiler. İkincisi, yıllarca Osmanlı mekteplerinde okutulmuş olan Alfabe.

İkinci Bölümde; Alıştırma olması için Osmanlıca metinleri verdik. Arka sayfada bu Osmanlıca metinlerin Latin harfleriyle yazılmış şekli de var.

Metinlerin rahat anlaşılması için, metnin sonunda, bazen de köşeli parantezle [ ] metnin içinde, kelimelerin bugünkü Türkçe ile karşılıklarını da verdik.

Muhterem okuyucularımız, mümkün mertebe Osmanlıca metni sökmeye çalışırlarsa iyi olur. Mecbur kalmadıkça "Latince yazılı kısma" bakmasalar daha çabuk kavrarlar. Zorlandıkları yerde "bir bilenden" yardım alabilirler.

"Bizim gençlerimiz okumaz", "Gençlerimiz, internet ve gelişmiş cep telefonu bağımlısı oldu" gibisinden sızlanmaların bir faydası yok. Çinliler, Japonlar nasıl kendi yazılarına sahip çıkıp, ilim, fen ve teknoloji sahasında ilerledilerse, biz de kendi kültürümüzün "öz malı" olan bu "eskimez" yazımıza sahip çıkacağız. Hepimiz bu güzelim yazıyı öğrenmeli, bu yazı ile yazılmış eserleri okumalı, adamlık cihetinden kendimizi geliştirmeli, zenginleştirmeliyiz.

Yarın çok geç olabilir. Bugünden başlayarak "Bismillah" diyerek Osmanlıca öğrenelim. Böylece yitik hazinelerimizden birine kavuşmuş olacağız. Hürmetlerimle...

15 Ağustos 2014 Gaziantep
Burhan BOZGEYİK

GİRİŞ

(Bir Gecede Milyonların Ümmî Oluşunun
Hikâyesi)

1 Kasım 1928 tarihinde meydana gelen hâdisenin, insanlık tarihinde bir benzeri daha yoktur. Bu tarihte, 1353 sayılı “Yeni Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun” neşredildi. Osmanlı alfabesi yerine Latin alfabesi getirilip milletin önüne konuldu. Böylece bütün millet bir gecede ümmî duruma düştü. 12 Temmuz 1932 tarihinde adına “Dil devrimi” denilen bir devrim daha yapıldı. Bununla da bir milletin asırlar içerisinde elde ettiği hazineler hükmündeki on binlerce kelimeler kaldırılıp atıldı.

İşin kökenine inildiğinde ortada bir “kültür devrimi” olduğu görülecekti. O tarihte işbaşında olanlar, İslâmî kültüre ve İslâmî değerlere âdetâ savaş açmışlardı. O sırada Tek Parti idaresi vardı. -Ki bu idare 1950 yılına kadar devam edecekti- Muhalefet yoktu. Muhalif olanlar İstiklâl Mahkemelerinde ya idam edilmiş, ya ağır mahkumiyet cezası almış, ya sürgün edilmişlerdi. Diğer muhalifler ise sindirilmişti. Medya bütünüyle tek parti idaresinin kontrolündeydi. Onlar da yapılan icraatları sadece alkışlıyorlardı. İşte bu atmosferde “Harf devrimi” yapıldı. Dünyada bu icraatın bir benzeri daha yoktu. Yirminci yüzyılın ortalarına doğru kurdurulan uydurma devlet İsrail bile aradan 2 bin yıl geçtikten sonra İbrânî yazısını hayata geçirmişti. Bu yazısı da tıpkı Osmanlıca gibi sağdan sola doğru yazılmaktaydı. Rusya’da 1917’de devrim olmuş, ama Kiril alfabesine dokunmamışlardı. Çin’de devrim olmuş, Mao ve ekibi Çin yazısına dokunmamışlardı.

Harf devriminden sonra, kraldan çok kralcılar işi daha da ileriye götürdüler. Paha biçilemeyecek eserleri, arşiv vesikalarını hama k lhanlarında yaktılar. Bir kısmını yabancılara saman ve ot fiyatına sattılar. Bu vesikaları satın alanlardan biri olan Bulgaristan idaresi, sırf bu vesikaların tasnifi için enstitü kurdu, uzmanlar tayin etti. Yıllarca titiz çalışmalar yaptıktan sonra bu vesikaları neşretmeye başladı. Mükemmel cildi olan bu eserleri bir dostta görüp tetkik ettim. Ne acıdır ki, kendi tarihimizin bir bölümünü o yabancılar vasıtasıyla  ğreneceğiz. Halbuki o değerli evraklar arasında 40 devletin bilgisi vardı. Zira Osmanlının terekesinden 40 devlet çıkmıştı.

Bir gecede  mm , yani okur yazarlığı olmayan kimse durumuna düşenler arasında âlimler de vardı. Onlardan devlet memuriyetinde olanlara çok sınırlı bir zaman tanınmıştı. "Kırk katır mı, kırk satır mı?" dercesine, "Ya bu kısa zamanda bu yazıyı öğrenirsiniz, ya da memuriyetten atılırsınız?" denilmişti.

Öte yandan, yine kraldan çok kralcılar, ortada yazılı bir talimat olmadan, yurdun dört bir yanındaki kitabelerin, tarihî eserlerin üzerindeki n dide yazıların üzerlerini kapattırmışlardı. Bir kısmı da daha insafsız davranarak o tarihî eserleri kırdırıp imha ettirmışlerdi. Bu icraatın da dünyada  rneği yoktur. Bütün meden  milletler tarihî eserlerin bir taşına bile zarar gelmemesi için çalışırken bizde –sırf üzerinde İslâm yazısı var diye– tarihî eserlerin can damarları mesabesindeki yazılar tahrip edilmiştir.

Bütün bu icraatların bir başka yürek yaralayıcı ciheti vardı ki o da meddah medyanın tavrıydı. İnsafı bütünüyle terk ederek, bin yıllık kültürümüze savaş a arcasına ağır hak retler ve alaylar ediyorlardı. Yeni nesil o devirde olup bitenleri bir nebzecik görsünler diye, o devirdeki gazete arşivlerini taradık. İşte başka memlekette olsa, "baş tacı" edilecek bir yazıya, kültüre ve m rasa rev  görülenler... İşte yakın tarihimizin ağlanılacak bir sayfası...

يېڭى تۈرك حروفلىرى قانۇنى

دوآردە مانوۋە ئاينىدە اعتباراً يېڭى حرفلار قوللىنىدە
جەمئىيەت غەزەتە مانوۋە اولدە يېڭى حرفلار جەمئىيەت قەدە

مادە 5 - 1929 كالون ئاينىسى ئىنداسىدىن
اعتباراً تۈرك يېڭىلىق كىتابلىق تۈرك حروفلىرى
پايدىسى ئىشلىتىدۇ .

مادە 6 رەسمىي رەسمىي ئوتۇن سەھىدە
1930 خىزىراتى ئىنداسىدە قەدەر سىڭى غەسپا
حروف رەسىمىدە خىزىراتى مەدە ئىندە ئىندە
دولت بۇيۇن داۋرە مۇستەزىدە ئىندە ئىندە
دەتەر ، جەمئىيەت رەسىمىدە كىتاب ۋە مەدە ئىندە
مەدە ئىندە 1930 خىزىراتى ئىنداسىدە قەدەر ئوتۇن
ئىندە ئىندە .

مادە 7 - پەزە ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئوتۇن
ۋە ئوتۇن رەسىمىدە ئوتۇن ۋە ئوتۇن رەسىمىدە
مادە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
مەدە مەدە ئىندە .

مادە 8 - مانوۋە پەزە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە مەدە ئىندە ئىندە ئىندە
تۈرك حروفلىرى ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
مەدە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
قەدەر ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
قەدەر ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

موجود ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە ئىندە
1930 خىزىراتى ئىنداسىدە قەدەر ئوتۇن
جەمئىيەت .

مادە 9 - ئوتۇن مەدە ئىندە ئىندە ئىندە
قەدەر ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە ئىندە
مەدە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

مادە 10 - ئوتۇن ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
مەدە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

مادە 11 - ئوتۇن ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
مەدە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

آغزى 1 | ئىندە ئىندە ئىندە |
تۈرك حروفلىرى قانۇنى ئىندە ئىندە ئىندە
قەدەر ئىندە :

مادە 1 - ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

مادە 2 - ئوتۇن ئىندە ئىندە ئىندە
اعتباراً دولت ئوتۇن داۋرە مۇستەزىدە
ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
تۈرك حروفلىرى ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
قەدەر ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

مادە 3 - دولت داۋرە ئىندە ئىندە
تۈرك حروفلىرى دولت مەدە ئىندە ئىندە
1929 كالون ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
شۇنداق ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
خىزىراتى ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە

ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
ۋە جەمئىيەت رەسىمىدە ئىندە ئىندە
اعتباراً تۈرك حروفلىرى ئىندە ئىندە

مادە 4 - ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
خىزىراتى ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە
ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

مەدە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە ئىندە

تۈرك حروفلىرى قانۇنى

2 Teşrinisâni (Kasım) 1928 tarihli Cumhuriyet'te çift sütunda verilen bu yazı, "Yeni Türkçe Harfleri Kanunu" nun tam metni. Yeni harfler kanunu, "eski harflerle" haber yapılmış.

یکی حرفلردہ ممارسہ می آر تیرالم

Yeni ve güzel harflerimiz Bulgaristanda heyecan derecesinde bir alâka uyandırdı.

LA BULGARIE

LA BULGARIE

LA BULGARIE

1928 tarihli gazetelerin birisinde yer alan haber: "Yeni ve güzel harflerimiz Bulgaristan'da heyecan derecesinde bir alâka uyandırdı" denilmekte. Gazete idarecileri, Bulgarların sevinmelerinde bir haber değeri görmüş olmalı ki, gazetede üç sütun halinde vermişler...

nızı da neşr edeceğim,
her sabah bu sütunlarda
lık edeceğiz! loşca kalın
r.

İstediği kabardığı gibi denize atıyor, gürel
bir te-sülât olarak yakından geçen bir babıç
sözdehi tarafından karıştırılmıştır.

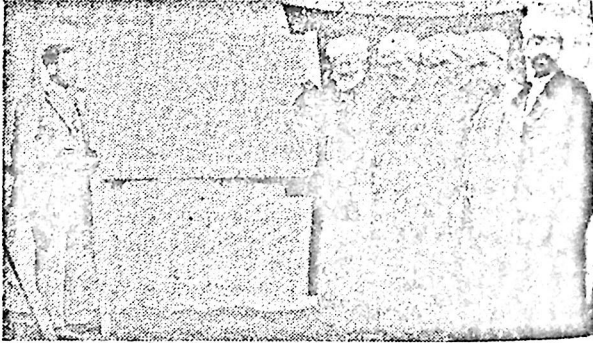
ServetiFunun

6 kânunuevelde çıkacak olan nüshamızla yeni türk harflerinin açtığı irfan âlemine girerken arapça terkipli vemanâsız olan bu ismi değiştiriyor ve

Uyanış

namını alıyor. Servet-i Funun yerine çıkacak Uyanış çok uyanıklık göstermiye çalışacaktır.

Uzun yıllar neşriyatını "Servet-i Fünûn" ismi altında devam ettiren mecmua, yeni harflerin kabulünden sonra ismini değiştirerek "Uyanış" yapmış. İstediklerini yapabilirler, değil mi? Fakat, bir "edebiyat" mecmuası idârecilerinin verdikleri îlâna bakın: "6 Kanunuevelde çıkacak olan nüshamızla yeni türk harflerinin açtığı irfân âlemine girerken Arapça terkipli ve mânâsız olan bu ismi değiştiriyor ve 'Uyanış' nâmını alıyor." Servet-i Fünûn yerine çıkacak olan "Uyanış" çok uyanıklık göstermiye çalışacak! Belli, belli... Yıllardır kullandığı ismi kötölemesinden belli...

Harflerin değişmesi üzerine, devrin “âlimi” olarak tanınmış olan zatlar bile, bir anda “okuma-yazma bilmeyen kişi” oluvermişlerdi. Daha sonra bu zatlar, torunları yaşlarındaki gençlerin karşısında ter dökmeğe başlamışlardı... Bir anda “câhil” oluveren bu âlimler, bin yıllık kültürün bir anda uçup gitmesinin müşahhas misâli idiler...

Harflerin değiştirilmesinden sonra, “okuma yazma bilmeyen kişi” durumuna düşen memurlar, yeniden imtihanâna tabi tutulmuşlardı. Haberi veren Cumhuriyet gazetesi, rahlenin önüne diz çöken kendince bir “hoca” resmi koymuştu ve yine kendince dalga geçiyordu, “Geldi rûz-u imtihanın en nihayet kertesi, / İmtihanın iptidâsı yevm-ü Pazartesi” diyerek... İşin garibi, Osmanlıca harfleriyle yetişen kişilerle alay eden gazetenin de alay mevzuu ettiği harfleri kullanması. Üstelik gazetenin ismini de hâlâ “eski” dediği harflerle vermesi...

Yıkılı 1894. Sana 30. Feneri 1199

İstanbul
1928

Şirketimizin 1928. Cezayir - 19 Bahar-El Akır 1947

Abdullah Kızılcı
1928

Kullanılan en uzak kâzabaları bile sokak ve dükân tabelalarını yeni harflerle yazıl. İstenilen geye azri bir tarafı olan Bey cephesinde, hâla, mağazalardan ve dükân-kâzarlardan, eski arap harflerle kazanımdığını görüyoruz!

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

Devlet Mektebi

İkdam gazetesi haber başlığında öfkeli ve şikâyetçi bir üslup kullanmış. Gazete, “Beyoğlundaki dükkânlarda hâlâ eski yazı bulunduğundan” şikâyet etmede... Ne var ki, şikâyet mevzuu yaptığı “hatâyî” kendisi de yapmış. Hem de gazetede baştan sona, “eski” harfleri kullanarak...

2028

2028

2028

2028

İkdam gazetesi

İkdam gazetesi

İkdam gazetesi

İkdam gazetesi birinci sahifeden verdiği yazıda; “Eski tabelalar aşağı!” başlığını kullanmış. 29 Kasım 1928’den sonra şehirde bir tâne olsun, “eski harflerle yazılmış mağaza, dükkân camekânları ve tabelalarının kalmayacağını” duyuruyor. Gazete aynı haberi, “eski” dediği harflerle vermiş.

O devirde neşrolan bâzı gazeteler, "eski tabelalar aşağı!" diyor-du. Bu emir cümlesine kısa zamanda uyulmuştu. Üstelik târihî binalarda da... Günümüzde de binlerce üniversite talebesine hizmet veren işte bu "Darülfünûn Kütüphanesinin" dış cephesindeki yazılarının üzerleri de kapatılmıştı. Şimdi açık. Fakat, bu defa da ne yazıldığını okuyabilecek kimse yok!...

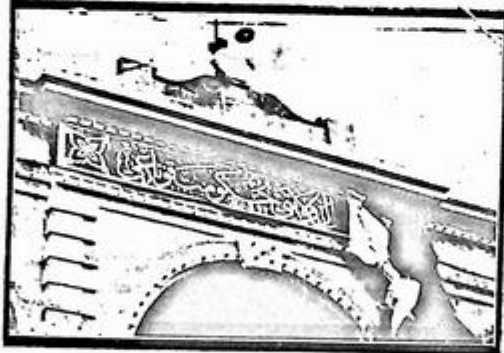

İstanbul'un sembollerinden olan günümüzdeki İstanbul Üniversitesi merkez binâsının giriş kapısı. Kapının üzerindeki, "Daire-i umûr-u Askeriye" yazısı da bir zamanlar mermerle örtülmüştü. Yanlış anlayış, târihî eserleri örtecek derecede ileri gitmişti...

İstanbul Üniversitesi Merkez binasının giriş kapısındaki İslâmî harflerle yazılı, "Darülfünûn" yazısı kapatılırken. Tarihî yazının üzeri mermer levha ile kapatılmış ve üzerine "İstanbul Üniversitesi" yazılmış. Bu tarihî yazılar kapatılmadan yeni yazı yazılamaz mıydı? Sorusunu sormak ise hiç kimsenin hatırına gelmemiş...

Hâlâ değiştirilmeyen lâvhalar var!

Vilâyet Binası üzerindeki lâhba cizveler

Şehretinin tebliğatı üzerine Arap harfleriyle yazılmış olan bilimum Tabelalar yeni harflerle tepel edilmiştir. Yalnız Duvarlara yazılmış lâvhaların hakkı hemen kabul olamadığından bu gün de bunların temizlenmesine devam edilecektir.

Marmarî, Türk Ocakının lâvhaları bazı Tramvay arabalarının içindeki yazılar ve bazı ihtiyarî ve mecburî tevakkuf mahallerindeki tabelalar olan değiştirilmemiştir.

Vilâyet Konakı üzerindeki yazı din silinmediğinden bir bez ile örtülmüştür.

Gazete, "Hâlâ değiştirilmeyen levhalar var!" diye feryad ediyor. 3 Kanunuevvel (Aralık) 1928 tarihli Cumhuriyet'in üçüncü sahifesinde yer alan haberde bir de fotoğraf var. Fotoğrafta, İstanbul'daki vilayet binasının üzerindeki tarihî levhanın örtülüğü görülmekte.

Dilimizde, "yanlış hesap Bağdad'dan döner!" diye bir söz var. İstanbul vilayeti binasındaki tarihî levhaların üzerinin örtülmesinin yanlış bir hareket olduğu sonraki yıllarda anlaşılmış ve örtü kaldırılarak, tarihî yazı yeniden meydana çıkarılmış...

**OSMANLICA BİLEN
MEMUR OLMADIĞI
İÇİN NÜFUS
KÜTÜKLERİNİN
YENİLENMESİ
«YANLIŞLIKLAR
KOMEDYASI»NA
DÖNÜYOR**

İSTANBUL

Nüfus kütüklerinin yenilenmesi için özel kanun çıkarılmasına rağmen, 19 kaza'yı içine alıp İstanbul'daki Nüfus Kütükleri'nin çoğunluğu eski yazı ile yanlış olması ve nüfus dairelerinde eski yazı bilen ehil memurlara bulunmaması karışıklıklara ve vatandaşın çetilli şikayetlerine yol açmaktadır.

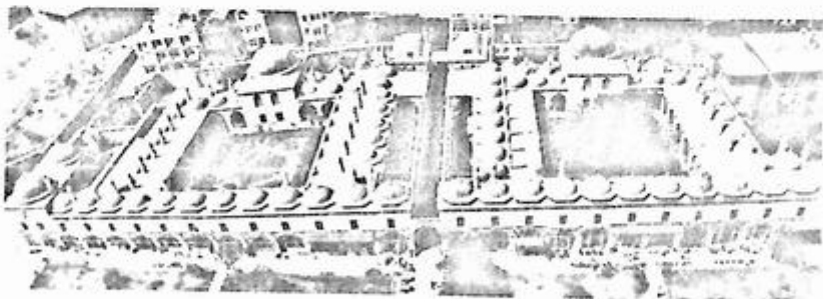
Nüfus kütüklerinin yenilene işlemelerinde, büyük yanlışlıklar yapıldığı, uzaklar-yakından akrabalıkları olmadığı halde pek çok ailenin bu yanlışlıklar yüzünden karıştırlarak birbirleriyle akraba haline getirildiği iddia edilmektedir.

Bu konuda, resmî işlerinde nüfus dairelerine başvurup da çeşitli yanlışlıkları karşılayan İstanbul'lular, nüfus dairelerinin bu keşmekeşlikten kurtarılması ve eski yazı bilen kişilerin de nüfus dairelerine yardım-

Osmanlıca bilen elemanlar gittikçe azalmaktaydı. Bu yüzden arşivlerimiz lâyıkıyla tasnif edilemiyordu. Bu eksiklik yüzünden nüfus kütüklerinde de pek çok yanlışlıklar yapıyordu. İşte bu mevzua dair bir haberin kupürü... (17 Haziran 1979, Tercüman)

Tarihçi İbrahim Hakkı Konyalı, arşiv vesikalarımızı satanları suçüstü yakalamıştı. İşte arşiv hırsızları ve 200 okka ağırlığındaki evrak balyası...

Bağrında on binlerce Osmanlıca eseri barındıran Süleymaniye Kütüphanesinin kuşbakışı görünüşü...

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLICA ÖĞRENMEK ÇOK KOLAY

ANAHTARI ELDE EDEN ON BEŞ GÜNDE ÖĞRENİR

Bu bölümün başlığında dediğimiz gibi gerçekten Osmanlıca'yı öğrenmek çok kolay. Yeter ki bir insan azmetsin. Bu muazzam kültür hazinesinin anahtarını elde etmeyi istesin...

Kur'ân-ı Kerim'i okumasını bilen bir kimse, Osmanlıca'yı on beş günde rahatlıkla öğrenir. Zirâ Osmanlıcanın temeli de bu alfabeye dayanmaktadır. Sadece ve sadece bu alfabeye, Arapçada olmayan; p, ç, j harfleri ile sesli harfleri karşılayan elif, vav, ye harfleri ilave edilmiştir.

İslâm yazısının temel ini teşkil eden harflerin sonuna bu harflerin getirilişini öğrenen, Osmanlıca'yı kısa zamanda söker.

Şunu da belirtelim, bu işin "püf noktası", çok zengin bir dil olan Osmanlıca kelimelere vâkıf olmak, âşina olmaktır. Bu hususta da mesafe almış olan kimseler, Osmanlıca'yı çok daha rahat kavrayacaklardır.

Şimdi "Bismillah" diyerek başlayalım. Elimizde iki anahtar var. Bunları sizlere takdim edeceğiz. Artık sizler bu anahtarları elinize alarak bu sahada yavaş yavaş ilerleyeceksiniz.

1. Anahtar: "Osmanlıca Metinler"deki usûl...

Merhum Hocam Prof. Dr. Faruk K. Timurtaş'ın, "Yeni Osmanlıca Metinleri" isimli pek değerli bir eseri var. "İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları'ndan olan" 1972 tarihinde basılmış olan nüsha, benim "ders kitabım" idi. Hocamdan da eserinden de

çok istifade ettik. Allah rahmet eylesin, mekanını Cennet eylesin. Bu eserde Osmanlıca için "anahtar" teşkil edecek kısmı (sayfa: 1-31) aynen iktibas edeceğiz.

"HARFLER

"Osmanlıca denilen tarihî edebiyat dilimizde, öbür Türk lehçelerinin de edebî dillerinde olduğu gibi, yazı olarak Araplardan alınan ve geliştirilen harfler kullanılmıştır. Bugün tarihe intikal etmiş olan Arap harfli Türk yazısı, bin sene kadar devam etmiştir. Muhtelif Türk ülkelerinde bu yazıyla on binlerce eser meydana getirilmiştir.

"Eski yazı sağdan sola yazılır ve harfler umûmiyetle bitiştirilir. Osmanlıcada 31 harf bulunmaktadır. Başta, ortada, sonda oluşlarına göre şekilleri değişen bu harflerin, adları ve bitişmemiş aslı şekilleri şunlardır:

ALFABE

Kitap Yazısı

ذ	د	خ	ح	چ	ج	ث	ت	پ	ب	ا
zel	dal	hı	ha	çim	cim	se	te	pe	be	elif
ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ژ	ز	ر	
ayın	zı	tı	dad	sat	şın	sin	je	ze	re	
ی	ه	و	ن	م	ل	ك	ق	ف	غ	
ye	he	vav	nun	mim	lâm	kef	kaf	fe	gayın	

El Yazısı

ا ب پ ت ث ج چ ح خ ز ر ز
س س س ص ص ط ظ ع غ ف و
ك ل م ن و ه ل ا ی

Arap harfleri aslında 28 tanedir. Bazı harflere üç nokta ve keşide denilen küçük çizgi ilave edilerek yeni harfler meydana getirilmiştir, Türkçe ve Farsçaya mahsus p, ç, j sesleri; ز، ج، ب harflerine iki nokta ilâve edilmek suretiyle gösterilmiştir (ز، ج، ب). Ayrıca, Türkçe ve Farsçadaki ince g sesini ifade etmek için kâfın üzerine bir çizgi konmuş (گ) ' Türkçedeki genizden söylenen n' yi (nazal n) göstermek üzere ise, kafın üzerine üç nokta getirilmiştir (ك). Böylece kâf-ı farisî ve kâf-ı nûnî (sağır kef) harfleri ortaya çıkmıştır.

Araplar, lâm ile elif'i hususî bir surette birleştirmiş ve lâm-elif (لا) denilen yeni bir harf meydana getirmişlerdir. Aşağıdaki bahislerde izah edeceğimiz vechile elif, aynı zamanda, konsonant durumunda olan hemze'yi de göstermektedir. Hemze ve h (ه)'nin sesli şekli olan hâ-i resmiye (هـ) ' ayrı birer harf telakki edilirse, Osmanlıcada kullanılan harflerin sayısı 36'ya yükselir. Esas şekiller bakımından ise harf sayısı 15'tir: ا ب ح د ر س ص ط ع ف ك م و ه ی

HARFLERİN BİTİŞMELERİ

Eski harfler sağdan sola yazılır ve bitiştikleri zaman değişikliğe uğrarlar. Harflerin, kelimenin başında, ortasında ve sonunda bulunuşlarına göre farklı şekilleri vardır. Bazı harfler (و، ز، ج، ب) kendilerinden sonra gelen harflerle bitişmezler. Harflerin bitişmeleri, aşağıda kitap ve el yazısı olarak toplu şekli gösterilmiştir :

Kitap Yazısı

Sonda (Öncekiyle Bitişik)	Ortada (İki yandan Bitişik)	Başta (Sonrakıyla Bitişik)	Aslı Şekli (Münferid)	İsmi	Karşılığı
ا	—	—	ا، آ	elif	â, a
ء، اُ، ؤ	ء	ء	ء، (اُ، اُ)	hemze	' , ' (a,e,i,u,ü)
ب	ب	ب	ب	be	b
پ	پ	پ	پ	pe	p
ت	ت	ت	ت	te	t
ث	ث	ث	ث	se	s

Kolay ve Pratik Osmanlıca Öğrenelim

Sonda (Öncekiyle Bitişik)	Ortada (İki yandan) Bitişik	Başta (Sonrakıyla Bitişik)	Asli Şekli (Münferid)	İsmi	Karşılığı
ج ، ج	ج ، ج	ج	ج	cim	c
چ ، چ	چ ، چ	چ	چ	çim, çe	ç
ح ، ح	ح ، ح	ح	ح	ha	h
خ ، خ	خ ، خ	خ	خ	hı	h
د	—	—	د	dal	d
ذ	—	—	ذ	zel	z
ر	—	—	ر	re	r
ز	—	—	ز	ze	z
ژ	—	—	ژ	je	j
س	س	س	س	sin	s
ش	ش	ش	ش	şin	ş
ص	ص	ص	ص	sat	s
ض	ض	ض	ض	dat	z, d
ط	ط	ط	ط	tı	t
ظ	ظ	ظ	ظ	zı	z
ع	ع	ع	ع	ayın	' , '
غ	غ	غ	غ	gayın	g, ğ (kalın)
ف	ف	ف	ف	fe	f
ق	ق	ق	ق	kaf	k (kalın)
ك	ك	ك	ك	kef	k, g, (y), n
ل	ل	ل	ل	lam	l
م ، م	م ، م	م	م	mim	m
ن	ن	ن	ن	nun	n
و	—	—	و	vav	v,(o,ö,u,ü)
ه	ه ، ه	ه	ه	he	h, (a, e)
ی	ی	ی	ة	ye	y, (ı, î)

<u>Sonda</u>	<u>Ortada</u>	<u>Başta</u>	<u>Aslı şekli</u>
ص	ه	ص	ص
صه	فه	ضه	صه
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
و	و	و	و
ه	ه	ه	ه
ی	ی	ی	ی

Cedvelden anlaşılacağı üzere ا ، و ، ی ، ه harfleri hem sesli, hem sessiz harflerdir. و ve ی'nin kelime başında sesli olabilmesi için kendisinden önce bir ا bulunması gerekir: اوت ot, اوز öz, ایشیق ışık, ایش iş gibi.

عاب عح عد عر عس عة عص عص عط عع عف

عوز عك عل عم عهد عو ء. عه. علا عى

حاف فح فد فر فس فه فص فصه فظ فع فف فو

فك فل فم فه فو ف. فه فلا فى . ف

كا. كب كج كد كركس كس كه كص كهص كط كع كف

كو كك كل كم كه كو كز. كه كالا كى . كا

حاب حح حد حر حس حة حص حصه حظ مع حف

س مك مل مم مه مور . مه ملا مى

حاف حب حج حد حص حصه حصه حظ هف

هف هس هك هل هم هص هوه هه هلا هى

Harflerin bitişmeleri üzerinde açıklamalar

Harflerin birleşmelerinde şu noktalar dikkati çekmektedir:

1. Harflerin başta, ortada, sondaki şekilleri birbirinden farklıdır.

Umumiyetle başta ve ortada harflerin sadece üst tarafları, başları bulunmakta alt tarafları, gövdeleri yazılmamaktadır. Ancak sonda buldukları zaman gövdeleri yazılıyor. ه harfinin ise, baş, orta ve sondaki şekilleri tamamiyle ayrıdır.

2. ب ، پ ، ت ، ث ، ن ve ی harfleri başta ve ortada oldukları zaman, yukarıya doğru dış halindedirler. بش beş, سبقت sebkat, پدر peder, سبت sepet, تپه tepe, هفته hafta, ثبات sebat, تثبیت tesbit, نفس nefes, تنقید tenkid, يگانه yegane, تشکيل teşkil gibi. Bu harfler başta bulunurlar ve kendilerinden sonra ج ، چ ، ح ، خ harflerinden biri gelirse, birleştikleri zaman dış aşağıya doğru olur;

بجایش becayiş (memuriyet yerini değiştirme), بچه beçe (yavru), باهس bahs, باهت baht, پچه peçete, پخته puhte (pişkin), تجارت ticaret, تحفه tuhfe (hediye), تخم tohum, نجاج seccac (şarıldaya şarıldaya akan), تحنوت sehanet (kalınlık), نجم necm (yıldız), نحو nahv (sentaks), نحث nahvet (tekebbür, büyükleme), يحيي yahya, يخ yah (buz), يحيى yahşi (güzel), يحيى yahni gibi.

3. ج ، چ ، ح ، خ harflerin baş tarafı kitap yazısında açık, el yazısında kapalıdır. Kitap yazısında bu harfler, kendilerinden önce gelen harflere umumiyetle çengellerinin altından ve aynı hizada olmak üzere birleşirler.

Kendilerinden önce ب ، پ ، ت ، ث ، ن ve ی harflerinden biri geliyorsa ve bu sonuncular ilk harf durumunda ise o zaman üst çengele bir çizgi getirilmek suretiyle bitişirler: تحت taht, تجار tüccar, نجات necat, برنجی birinci, (2. maddedeki örneklere bakınız). Bu durum el yazısı tesiriyle olmuştur, ilk zamanlarda bazı kitaplarda, bu dışlı harflerle de ج ve benzerleri yan yana olmak üzere birleşiyorlardı: بخار ؛ تجار ، نجات ، تخت gibi.

El yazısında ج ، چ ، ح ، خ harfleri kendilerinden sonra gelen harflerle daima üst çengellerinin ucuna, yukarıya doğru bir çizgi getirilmek suretiyle ve hiza bakımından aşağıya düşecek şekilde bitiştirilirler.

4. د ve ذ harfleri kitap yazısında dar açılıdır. El yazısında ise açık geniş, çizgiler daha yuvarlaktır. Bu harfler, başta ve ortada oldukları zaman kendilerinden önce gelen harflerle kitap yazısında alttan, köşelerinden; el yazısında yukarıdan, uçlarından birleşirler: بد bed (kötü), ابد ebed, کدر keder, پدر peder, ندامت nedamet, بذل bezl (bol bol verme), مذبحة mezbaha; مذهب mezhep, نذر nezzr (adamak) gibi.

5. ر ، ز ve ژ harfleri, el yazısında dikliği ve kapalı hâli kaybederler. Meyilli ve açık bir çizgi şeklini alırlar. Kitap yazısında da el yazısında da bunlar, yukarıdan bitişirler. El yazısında başta olan köşe ortadan kalkar.

Bu harflerden ve sondaki ن 'den önce ب ، ت ، ی gibi dişli harflerden biri bulunursa, bunlar dişin tepesine bir köprü ile birleştirilirler:

تیر tîr, پیر pîr, سیر seyr, سبر siper, ببر bebr, ستر setr, تیز tîz, ستیز sitîz, تیتیز titîz, چین çîn, حین hîn, یمین yemîn, چتین çetin, gibi. El yazısında bu köprü yuvarlak şekilde olur.

6. س ve ش harflerinin baştaki ve ortadaki şekillerinde bir diş fazladır. Aslı ve sondaki şeklinde sonuncu diş yazılmamaktadır, ص ve ض harflerinde de durum aynıdır. Başta ve ortada buldukları zaman, kitap ve el yazısında baş kısımlarının sonuna bir diş eklenir.

س ve ش harfleri el yazısında dişsiz olarak düz bir çizgi halinde yazılır. Ayrıca başta oldukları zaman, sağ taraflarına aşağıya doğru küçük bir çengel konur.

ش ve ض harfleri el yazısında, tek başına veya sonda buldukları zaman, noktasız yazılırlar. Köşeli bir şekle giren son kısımlarının bitim yerine aşağıya doğru küçük bir çizgi getirilir.

7. ع ve غ harflerinin, kitap yazısında da, el yazısında da orta ve sondaki şekillerinde gözler küçük ve kapalıdır, içleri siyah olarak yazılır: بيع bey, دفعه defa, تیغ tîg, مغاره mağara gibi.

8. ق harfi el yazısında tek başına veya sonda bulunuyorsa noktasız yazılır. Alt kısmı köşe hâline gelmez, kavis şeklindedir. Bunun da bitim ucuna ش ve ض harflerine olduğu gibi, aynı şekilde aşağıya doğru küçük bir çizgi getirilir.

9. ك harfi, kendisinden önce gelen harflerle daima aynı hizada ve alttan birleşir. El yazısında münferid halde veya sonda bulunan ك harfinin hemzeye benzeyen işareti bazan yazılmaz, alt kısmının ucu içeriye doğru kıvrılır.

ك harfi, kendinden sonra gelen harflerle, umumiyetle, aynı hizada

bitişir. Kendinden sonra gelen harf ج grubundan bir harfse veya sonda bulunan ع ، م ، ی harflerinden biri ise، ك üstte olur: كچه keçi، كچه keçe، كچيد geçit، كحل kuhl (sürme)، كم gem، كkey (ne zaman) gibi.

El yazısında ك harfinin kendinden sonra gelen ا ، ك ، ل harfleriyle bitişmesinde, cedvelde gösterildiği gibi, hususî bir durum vardır.

10. ل harfinin bitişmesi ك harfininkine benzer. لجه lücce (engin su), لحد lahd (mezar), لخواصه lohusa, لبلغ bel' (yutmak), (لإ)elem, لی -lı, li (ek) gibi. ك ve ل harflerinden sonra ر ، ز ، ژ harfleri gelirse, kendileri üstte olur, bitişirme onların ortalarından yapılır: كرا kira, كز kez (defa), كز kej (eğri), لزوم lüzum, ل- lar, -ler (çokluk eki) gibi.

11. م harfli el yazısında ortada ve sonda bulunuyorsa, başı topuz şeklinden çizgi haline girer. Kitap yazısında ancak bâzı harflerden sonra bu şekildedir.

م harfi başta, kendinden sonra gelen harflerle umumiyetle aynı hizada, ج grubu harfleri, م ve sonda olan ی ile üstte olacak şekilde bitişir: مجاز mecâz, مخالف muhâlif, مملكت memleket, می mey gibi.

م harfi kendinden önce gelen harflerle, daima alta düşecek şekilde bitişir.

12. ن harfi başta ve ortada öbür dişli harfler gibi bitişir. Münferid haldeyken veya sonda bulunuyorken el yazısında noktasızdır, köşeli şekle giren harfin bütün yerine aşağıya doğru küçük bir çizgi konur.

13. ه harfinin başta, ortada, sondaki şekilleri tamamiyle ayırır. Vokal durumunda ise, kendinden sonra gelen harflerle bitişmez.

14. Sondaki ی harfi, kendinden önce gelen harflerle daima alta düşecek şekilde bitişir. Bilhassa başta bulunan ب grubu harfleri ile ك ، ل ، لی ، کی ، قی ، فی ، پی ، بی ب harflerinin tam altına gelir

15. ب grubu harflerin üç tanesi bir araya gelince, kitap yazısında, ortadakinin dışı daha uzun olur: یتیم yetim, نیت niyet, بیت beyt, هیبت heybet.

16. Birincisi sesli ikincisi sessiz olan iki ی yan yana geldiği zaman,

کریه ، بکجی بی ، یولجی یه

17. El yazısında harflerdeki iki nokta düz çizgi, üç nokta çengel (kavis) şeklinde gösterilir. Kitap yazısında, harfin üstündeki üç noktanın biri yukarıda, iki aşağıda; altta bulunan üç noktanın ikisi yukarıda, biri aşağıda olduğu halde (پ ، ت ، ج ، ژ) , el yazısında tek nokta çengelin daima yukarısında bulunur.

18. Kitap yazısı ile el yazısı arasında en esaslı farklar; ج grubu harflerinin baş taraflarının el yazısında kapalı olması, bu harflerin el yazısında yukarıdan bir çizgiyle birleşmeleri; س ve ش harflerinin dişsiz olarak düz çizgi şeklinde yazılmaları; م harfinin topuz şeklindeki başının el yazısında ortada ve sonda çizgi hâlinde olması gibi hususlardır.

Sonuç

Harflerin birleşmeleri son derece mühim bir bahis olduğundan durumu bir daha toplu şekilde gözden geçirmek ve tekrarlamak uygun olacaktır. Bu defa her harfin başta, ortada ve sondaki şekilleri kendi aralarında biribirleriyle birleştirilmek suretiyle gösterilmiştir:

Misaller	Bitişik şekilleri	Karşılığı	Aslı şekli
آق ، تماس ، آشنا ، شعرا şüarâ, âşina, temas, ak	ا ا	a, a	آ , ا
ابد ، هیئت ، مبدأ ، جزء cüz', _mebde', hey'et, ebed	ء ، ا ، ء	e', 'e'	ء ، ا ، ء
بسته ، تبلیغ ، طلب ، افتاب âfitab, taleb, teblîğ, beste	ببب	b	ب
پیام ، سبت ، هپ ، صارب sarp, hep, sepet, peyâm	پپپ	p	پ
تبسم ، ستر ، آفت ، آت at, afet, setr, tebessüm	تتت	t	ت

Misaller	Bitişik şekilleri	Karşılığı	Aslı şekli
ثبات ، تثبیت ، بحث ، مبعوث meb'ûs, bahs, tesbit, sebat	ثث	s	ث
محتاج ، نسج ، هیجان ، جسم muhtac, nesc, heyecan, cîsm	ججج	c	ج
چشمه ، سچکین ، هیچ ، صاچ saç, hiç, seçkin, çeşme	چچچ	ç	چ
حکم ، تصیل ، فتح ، سلاح silah, feth, tahsîl, hükm	ححح	h	ح
خسته ، بخت ، شیخ ، استنساخ istinsah, şeyh, baht, hasta	خخخ	h	خ
دره ، تدبیر ، حمد ، اولاد evlad, hamd, tedbîr, dere	د د د	d	د
ذکا ، تذکره ، لذیذ ، نفوذ nüfuz, leziz, tezkire, zeka	ذ ذ ذ	z	ذ
رتبه ، تربیه ، سپر ، اوغور uğur, siper, terbiye, rütbe	ر ر ر	r	ر
زهر ، نزیه ، مرکز ، ناز naz, merkez, nezih, zehr	ز ز ز	z	ز
ژاله ، مژده ، کژ ، پلاژ pilaj, kej, müjde, jale	ژ ژ ژ	j	ژ
سوینج ، کسیک ، نفس ، الماس elmas, nefes, kesik, sevinç	سسس	s	س
شرش ، تشکیل ، بش ، باش baş, beş, teşkil, şeref	ششش	ş	ش
صبر ، تصور ، مخلص ، خاص has, mahlas, tasavvur, sabr	صصص	s	ص
ضمیر ، تضییق ، بغض ، عرض arz, buğz, tazyik, zamîr	ضضض	d	ض

Misaller	Bitişik şekilleri	Karşılığı	Aslı şekli
طبیعت ، تعضیل ، ضبط ، اختلاط ihtilat, zabt, ta'til, tabiat	ططط	t	ط
ظلم ، منظره ، حافظ ، ایقاز ikaz, hafız, manzara, zulm	ظظظ	z	ظ
عقل ، معمور ، فجیع ، منع men', feci', ma'mûr, akl	ععع	'	ع
غفلت ، تغنی ، بلیغ ، صاع sağ, beliğ, teganni, gaflet	غغغ	(kalın) g, ğ	غ
فصل ، تفتیش ، توقیف ، انصاف insaf, tevkif, teftiş, fasl	فففف	f	ف
قیش ، تقسیم ، آچیق ، پارلاق parlak, açık, taksım, kış	قققق	(kalın) k	ق
کدی ، تکلیف ، فلك ، ایستمک istek, felek, teklif, kedi	کککک	(ince) k	ك
گمی ، زنگین ، سنگ ، برگ berg, seng, zengin, gemi	گگگگ	(ince) g, ğ	گ
لزوم ، چلبی ، نسل ، کمال kemâl, nesl, çelebi, lüzüm	للل	l	ل
میل ، کلمه ، کلم ، سلام selâm, kilim, kelime, meyl	مممم	m	م
نظر ، منفعت ، آقین ، اوغلان oğlan, akın, menfaat, nazar	نننن	n	ن
وثیقه ، مولد ، آکو ، آو av, alev, mevlid, vesika	ووو	v	و
اوجاق ، دورغون ، اولو ، بارو bârû, ölü, durgun, ocak	اووو	u, ü, o, ö, û	و
هیبت ، نهر ، تشبیه ، سیاه siyah, teşbîh, nehr, heybet	هههه	h	ه

Misaller	Bitişik şekilleri	Karşılığı	Aslı şekli
دیده ، گفته ، یازمه ، کورهنک ، dîde, güfte, yazma, görenek	ه ه	a, e	ه
باشلا ، معلا ، بلاغت ، لاله ، başla, muallâ, belağat, lale	لا	lâ	لا
یتیم ، سیر ، می ، قولای kolay, mey, seyr, yetim	یی	y	ی
پرئ ، قالین ، ایش ، ایشیق ، perî, kalın, terfî, iş, ışık	ای ی ای	ı, i, î	ی

HARFLERİN TASNİF VE TAKSİMİ

Harfler, çeşitli bakımlardan sınıflandırılabilir. Yukarıda bitişme bahsinde gördüğümüz üzere, önce bitişip bitişmemeleri üzerinde durmak gerekir. Hangi dile ait oldukları göz önünde tutulan bir nokta olduğu gibi, sesli ve sessiz oluşları, şems ve kamer harfi olup olmamaları da bölümlere ayrılmalarında esas alınan hususlardır. Ayrıca sahih mi gayri sahih mi oldukları, noktalı olup olmadıkları, aslî mi zaid mi oldukları, yazıldıkları halde okunup okunmadıkları hususlarına da dikkat edilir. Şimdi bu esaslara göre yapılan tasnifi, sırasıyla görelim.

Bitişik ve ayrı harfler

Harfler, kendilerinden sonra gelen harflerle bitişip bitişmemelerine göre ikiye ayrılırlar. Kendilerinden sonra gelen harflerle bitişmeyenlere bitişmeyen (ayrı) harfler (hurûf-ı munfasıla منفصله veya hurûf-ı infisal انفصال) denir. Hurûf-ı munkatîa منقطعاه yahut hurûf-ı inkitâء انقطاعه adı da verilmektedir. Bunlar ا د ذ ر ز و و harfleridir. Bunların dışında kalan harfler, kendilerinden sonra gelen harflerle birleşirler. Bunlara ise bitişen harfler (hurûf-ı muttasıla متصلا veya hurûf-ı ittisâl اتصال) adı verilir.

Benzeyen harfler

Bâzı harfler şekil bakımından birbirine benzer. Bazıları arasında ise telaffuz yönünden bir benzerlik vardır. Ses bakımından benzerliği

sessizler bahsinde göstereceğiz. Burada şekil bakımından benzerliğe işaret ediyoruz.

Harflerin bir kısmı birbirine benzediği için, şekil bakımından sayılarını azaltmak mümkündür. ب ، پ ، ت ، ث ، ن gibi dişli harfler bir grup teşkil ettiği gibi، ج ، چ ، ح ، خ harfleri de bir grup teşkil eder. د - ذ - ر ، ز - ز - ر ، س ، ش - س ، ژ - ز - ر ، ذ - د - ق - ف - غ - ع ، ظ - ط ، ض - ص ، ش - س ، ژ - ز - ر ، ذ - د - ك bir çizgi fazlalığıyla ayrılmaktadır. Esas şekiller dikkate alınırsa harf sayısı 15'e iner:

ا ب ح د ر س ط ع ف ك م و ه ی

Arapça, Farsça ve Türkçeye mahsus harfler

Bütün harfler ve bunların karşılıkları sesler, Arapça, Farsça ve Türkçede tamamıyla mevcut değildirler. Bazı harfler bazı dillerde bulunmaz, bazı harfler ise sadece bir dile mahsustur.

Hemze (أ) ، ع ، ظ ، ط ، ض ، ص ، ذ ، ح ، ث ، (ا) harfleri, yalnız Arapça kelimelerde geçen harflerdir. Arapçada پ ، چ ، ژ ، ع ، گ ، ك ، ق harfleri bulunmamaktadır.

ظ ، ط ، ض ، ص ، ذ ، ز harfi Farsçaya mahsustur. Farsçada ، ذ ، ص ، ض ، ط ، ظ ، ع ، ق ، ح ، ث harfleri yoktur, ث ، ص ، ط sesleri bulunmamakla beraber çok az sayıdaki kelimelerde bu üç harf görülmektedir. ذ harfi ise, XV. yüzyıla kadar, د 'dan önce uzun veya kısa sesli bulunduğu zaman د yerine kullanılmıştır.

Türkçede hemze، ع ، ظ ، ط ، ض ، ص ، ذ ، ح ، ث ، ع sesleri ve bunları ifade eden harfler yoktur. Yalnız، ص ve ط kalın vokal taşıyan kelimelerde bilhassa başta görülmektedir. Fakat, telaffuzları ve 'den farksızdır, ذ harfi Eski Türkçe devresinin sonu ile edebî lehçelerin meydana gelişi arasındaki geçiş devrinde, Doğu Türkçesinde d, z, y seslerini kendinde toplayan bir sestem gelen d sesini göstermek için kullanılmıştır, (msl. bk. Divani Lugat-it-Türk'te).

Sağır kef (ك) sadece Türk diline mahsus bir sestir. Arapça ve Farsçada mevcut değildir. Osmanlıcada, Arapça ve Farsça kelimeler fazla miktarda kullandığı için, bütün bu harflerin hepsi de yazıda yer almıştır.

Harflerin isimleri Arapça ve Farsçada, Türkçedekinden oldukça farklı olarak söylenmektedir. Şöyle deniyor: elif, ba, pa, ta, sa, cîm, çîm, ha, ha, dal, zal, ra, za, ja, sîn, şîn, şad, dad, ta, za, ayn, gayn, fa, kaf, kaf, gaf (kaf'ı farisî), lam, mîm, nûn, vav, ha, ya.

Sesli ve Sessizler

Eski yazıda ayrı olarak sesli harfler yoktur. Bazı sessizler aynı zamanda sesli olarak ta kullanılırlar,

Arapça ve Farsçada kısa sesliler, harfle gösterilmez. Bunlara hareke denir; bazan hususî işaretlerle gösterilirler. (Aşağıdaki bahislerde göreceğiz). Fakat çok zaman işaret de konmaz. Arapça ve Farsçada ancak uzun sesliler için harfler kullanılır. Türkçe kelimelerde ise, esasen uzun sesli bulunmadığından, bütün sesliler harflerle gösterilir.

Sesliler

Eski yazıda sesli harfler ا ، و ، ی ve ء olmak üzere dört tanedir. Bunlar Türkçedeki sekiz vokali de karşılırlar.

Elif (آ ، ا) , hemzeye kürsülük yapan harfin sesli şeklidir. Türkçede a, Arapça ve Farsçada uzun a (â) karşılığıdır:

a : آت at, آچيق اچيق, آدم اديم, آرسلان arslan, آزغين azgin, آطه ada, آنا ana, آو av, آى ay, بابا baba, باش باش, دال dal, صاچاق saçak, صا غلام sağlam, صالينچاق salıncak, طا شى taş, پراق يا يaprak gibi.

â : آب آب, آتى آتى, آخر آخير, آداب آداب, آزاده آzâde, آسايىش آsâyiş, آشان آşian, آشيآن آşiyân, آلت آlet, آمر آmir, آنى آnî, آهسته آheste, آهو آhû, تابوت tábût, طارق târik, سينآyet cinâyet, خيال hayâl, داهى dâhî, ژاله jâle, شايد şâyed, ظالم zâlim, غباوت gabâvet, فاتح fâtiḥ, هدايت hidayet gibi.

Vav (و) , Türkçedeki o, ö, u, ü Arapça ve Farsçadaki uzun u (û) vokali gösterir:

o : اوت ot, اوتورمق oturmak, اوتوز otuz, اودون odun, اوراق orak, اوغل oğul, اولغون olgun, اوموز omuz, اويون oyun, اووا ova, اوق ok gibi.

ö : اوته كى öteki, اورتو örtü, اوز öz, اوفكه öfke, اونك ön, اوكسوروك öksürük, اوگله ögle, اوگوت ögüt, اوگوز öküz, اولچو ölçü gibi.

u : اوجوز ucuz, اوزون uzun, اوصولو uslu, اوغور uğur, اوفاق ufak, اويدرمق uydurmak, اويقو uyku, اولو ulu, اوغولتو uğultu gibi.

ü : اوشومك üstün, اوستون üzüm, اوزوم ürkek, اوركك uç, اوج ütü, اوتو ü :
üşümek, اوفوروك üfürük, اوك ün gibi.

û : دوزح dûzah, حورى hûrî, جوشش cûşîş, بوسه bûse, اهو âhû, اولى ûlâ, اولى
قبول ûd, عود tûfân, طوفان sûret, صورت sûzân, سوزان rûşen, روشن
kabûl, مور mûr, وضوح vûzûh, يونس yûnus, شعور şuûr, حدود hudûd,
فتوحات fûtûhât, مجهول mechûl, معلوم ma'lûm, مكتوب mektûb
gibi.

Ye (ى), Türkçedeki ı, i, Arapça ve Farsçadaki uzun i (î) vokalini ifade eder:

ı : ايرماق ırmak, ايشيق ışıق, ايشيل ışıل, ايصلاق ıslak, ايصليق ıslık,
ايسمارلامق ısmarlamak, ايصيرمق ısırmak, ايليجه ılıca, ايليق ılık,
هيچقيريق hiçqırık, هايقيرمق haykırmak gibi.

i : ايپ ip, ايت it, ايچ iç, ايرى iri, ايز iz, ايستك istek, ايشجى işçi, ايكرنج
iğrenç, ايكندى ikindi, ايكي iki, ايلك ilk, ايليك ilik, اينجه ince gibi.

î : ايقاظ ifâ, ايفا îfâ, اياض îzâh, ايراد îrâd, ايجار îcâr, ايجاد îcâb, ايجاد
îkaz, ايمان îmân, تبريك tebrîk, تبليغ teblîğ, تبريك tahrîk, تحصيل
tahsîl, تطبيق tatbîk, تشكيل teşkîl, ترجيح tercih, تدقيق tedkîk, ايمان
ta'tîl, تعطيل ta'tîl, تقديم takdîm, تكبير tekbîr, تعين tel'in, تنسيب
tensîb, والى selîm, پير pîr, علم alîm, امير emîr, شير şîr, تهديد
vâlî, ندين nedîm, ديكر nâzenin, نازنين azîz, شفق şeffik, كبير kebîr,
دیگر dîğêr, سيمين sîmin, علمى ilmî, بغدادى Bağdâdî, اجتماعى içtimâî,
شيرين şîrîn gibi.

ye (ى) harfi arapça kelimelerin sonunda bazan elif gibi a şeklinde okunur. Böyle eliflere kısa elif (elif-i maksûre الف مقصوره) denir:

a : شورى Mustafâ, مصطفى fetvâ, فتوى ma'nâ, معنى da'vâ, دعوى şûrâ,
شورى Mustafâ, مصطفى fetvâ, فتوى ma'nâ, معنى da'vâ, دعوى şûrâ,
«daha, en büyük kadın» gibi. Elif-i maksûreler arapçada ى üzerine konan hususi işaretle (') gösterilir
ise de, bu işaret Osmanlıcada kullanılmaz : ' معنى davâ, ' دعوى
ma'na, ' شورى şûrâ gibi. (Arapçaya göre kısa sayılan bu a'lar, türkçe
a'lardan uzun telaffuz edilir). Arapçada elif (l) ile yazılan ve uzun

okunan a'lara uzun elif (elif-i memdûde الفمدوده) denir. Bunlar kelime sonunda buldukları zaman, kendilerinden sonra hemze (ء) yazılır. Bu hemzeler Osmanlıcada düşer: بقاء beka, جفاء - جفا cefâ, بناء bina, ثناء senâ, التبا - التبا iltica gibi.

He (ه) harfi, yalnız kelime veya hece sonunda olduğu zaman vokal durumundadır, a ve e sesi verir. Bu çeşit he'ye hâ-i resmîyye (های رسمیه - sadece yazıda olan, okunmayan h) yahut hâ-i mahfi (های محفی - gizli h) adı verilir:

Türkçe kelimelerde: سرچه serçe, دهه deve, باشقه başka, كيجه gece, قازمه kazma, اطه ada, باشلامه başlama, گيرمه girme, بيليزيك bilezik, كلهبك kelebek, گلهجك gelecek, اودهه ödeme, تپه tepe gibi.

Farsça kelimelerde: باغچه bağçe, خانه hâne, بيگانه bîgâne, لانه lâne, چشمه çeşme, جامه câme, شانه şane, پنجه pençe, پنجره pencere, پیمانہ peymaneh, پیاله piyale, زاله jale, هسته hasta هفته hafta, کهنه köhne gibi.

Arapça kelimelerde: ضربه darbe, حکایه hikâye, وقفه vakfe, ليله leyle, حلقه halka, حمله hamle, حواله havâle, خرابه harâbe, قهقهه kahkaha, قهوه kahve, قبله kible, فرقه fırka mücâdele gibi.

Son zamanlarda ilk hecedeki ve hangi hecede olursa olsun, hece içindeki e'yi göstermek için de h (ه) kullanılmıştır : کهچهرکن geçerken, چهکمک çekmek, کوزهل güzel, دهکل değil, ایدر eder, گهنیش geniş, کهچمک geçmek, تیترهک titrek gibi. Fakat bu yeni imlâ umumîleşmemiştir.

[Arapça kelimelerdeki bu h, aslında bâzı durumlar dışında t (ت) olarak okunur ve üzerine iki nokta konur. حکایه hikâyet, ليله leylet gibi. Buna yuvarlak te (tâ-î gird تاءکرد tâ-î müdevver تاءمدور) veya eklenmiş-bağlı te (tâ-î merbûte تاءمربوطة) denir. Osmanlıcada bu çeşit t'ler ileride göreceğimiz üzere uzun te (ت) şeklinde gösterilirler].

Yukarıdan beri yaptığımız açıklamaya dikkat edilirse, ا ، و ، ی harflerinin kelime başında vokal olabilmeleri için kendilerinden önce

bir hemze (ا) bulunmasının şart olduğu görülür. Bu hemze telaffuz edilmez. Farsça ve Türkçede de bu harflerin kelime başında vokal durumunda bulunabilmeleri ancak kendilerinden önce bir hemze (ا)'nin olmasına bağlıdır. Böylece آ ، او ve ای şekilleri meydana gelmiştir. Hemzeden sonra gelen elif, iki harf birbirine benzediğinden, hemzenin üstüne konur. Bu suretle اا yerine آ yazılır: آت = ات . ای ، آت = آی gibi.

Elif ile hemzenin başta aynı şekilde olması ve hemzenin başta Osmanlıca ve Farsçada telâffuz edilmemesi, aslında hemze bir konsonant olduğu halde, onun şekil ve dış görünüş itibarıyla bir vokal gibi telâkki edilmesine yol açmıştır. Bunun sonucu, Türkçe ve Farsçadaki başta bulunan e'ler hemze ile yazıldığı gibi, bu harf a, ı, i, u, ü seslerini de ifade etmiştir.

- e : (Türkçe) ابه ebe, ات et, ارکک erkek, اش eş, اکمک ekmek; (Farsça) ابرو ebru, ازبر ezber, افغان efgan, افسانه efsâne; (Arapça) ابد ebed, اثر eser, اجداد ecdâd, ادبیات edebiyat, اذان ezan, اسمر esmer gibi.
- a : احکام ahkâm, احمق ahmak, احوال ahvâl, اختر ahter, اخلاق ahlâk, ارض arz, اغیار ağyar, اقربا akrabâ, اطلس atlas, اصقری asgarî, اصل asıl, اظلم azlem, اغنیا ağniyâ, اقران akran, اقسام aksam gibi.
- ı : اضطراب ıztrâb, اضرار ızrâr, اصلاح ıslâh, اصطلاح ıstılâh, اصطفا ıstıfâ, اذترب ıztrâb, اذلال ıdlâl, اطلاع ıttılâ, اطناب ıtnâb, اخلامور ihlâmur gibi.

(Bunlar Arapçada aslında i şeklinde telaffuz olunur).

- i : ابراء ibrâ, ابليس iblîs, اثبات isbât, احواله ihâle, ادخالات idhâlât, اراده irâde, اکرام ikram, ابتلا ibtilâ, ابره ibre gibi.
- u : اصول usûl, افق ufuk, افول ufûl, امور umûr, اخروی uhrevî gibi.
- ü : اجرت ücret, ادبا üdebâ, استاد üstâd, استخوان üstühân, اصول üslûb, اؤشتر üştür, افتاده üftâde, الفت ülfet, اؤمت ümmet, امید ümîd, اؤنسیت ünsiyyet, اؤمی ümmî gibi.
- (Bu ü'ler Arapça ve Farsçada aslında u okunur.)

Arapçada, şeklen sesli gibi görünen bu hemze-elif'lerin üstünde, hangi vokali gösterirlerse gösterebilirler, daima hemze işareti bulunur. Osmanlıcada ise, sadece «e» sesini ifade eden hemze-elif'lerin üzerine işaret konur. Türkçe ve Farsça kelimelerde de, bu dillerde hemze mevcut olmamasına rağmen, yine işaret kullanılır.

Türkçe ; ار er, أسكى eski, أش eş, أت et, أو ev, أشك ا eşek.

Farsça : أبر ebr, أبرو ebru, أرزانی erzânî, أزبر ezber, أشك eşk.

Arapça : أبد ebed, أثر eser. أجل ecel, أساس esas, أشجار eşçar.

Fakat bu işaretin gösterilmesi mutlak ve umumî değildir. Son zamanlardaki kitaplarda ve bazı kelimeler için kullanılmıştır. Çok zaman konmamış, ihmal edilmiştir.

Yine son devir kitaplarında, el yazısından gelen keyfi birleştirme tesiriyle, Türkçe kelimelerde baştaki ö ve ü'nün imlasını o ve u'nünkünden ayırmak için hemze ve vavın birleştirilip ئو şeklinde yazıldığı görülmektedir: ئولوم ölüm, ئورتو örtü, ئورنك örnek, ئوزوم üzüm, ئوتو ütü, ئوستون üstün gibi. Hemze ve vav ayrı yazıldığı zaman da hemze işareti konabilirdi: اولوم ölüm, اوردك ördek, اوزكون üzgün, اوشومك üşümek gibi.

Sesliler cetveli

Sesli harfler hakkında yukarıdan beri verilen bilgiyi aşağıdaki cetvelde özlü ve toplu şekilde göstermek mümkündür.

Harf	Karşılığı	Başta	Ortada	Sonda
Elif ا (آ)	a, â	آ	ا	ا
Vav و	o, u	او	و	و
	u, ü	و، ئو، او		
Ye ی	i, î	ای	ی	ی
He ه	a, e	—	—	ه، ا
Hemze elif ا (أ)	a, e, î, i, u, ü	أ، ا	—	—
Elif-i maksure ى	a	—	—	ى

Seslilerin yazılışını daha iyi kavramak için, Türkçedeki sekiz vokalın eski yazı sisteminde nasıl gösterildiğini bir cetvel halinde tesbit etmek uygun olacaktır.

Vokal	Başta	Ortada	Sonda
a	آ	ا	ا ، ا (ا)
e	ا ، ا	ه ، ا	ه ، ا
ı	ای	ی	ی
i	ای	ی	ی
o	او	و	و
ö	او (ئو)	و	و
u	او	و	و
ü	او (ئو)	و	و

Arapçada sesli karşılığı hareke (حرکه) kullanılır. Osmanlıca gramerlerinde de aynı terim görülmektedir. Yalnız son zamanlarda yazılanlar, sesli (vokal) için sâit (صائت) kelimesine yer verilmişlerdir.

Yukarıda belirtildiği gibi, Arapça ve Farsçada kısa seslileri göstermek için harfler yoktur. Bunlar bazı işaretlerle ifade edilir. (Aşağıdaki bahislerde göreceğiz). Hususî işaretle gösterilen harekelere yazılan harekeler (hareke-i resmîye) adı verilir. Türkçede uzun sesliler bulunmadığından ve kısa sesliler için hareke işaretleri kullanılmayıp ا ، و ، ی ، ه harfleri kullanıldığından, bu harflere hareke harfleri (hurûf-ı hareke) veya imlâ harfleri (hurûf-ı imlâ) denir. Böylece işaretle gösterilen kısa harekeler yanında, harfle gösterilen kısa harekeler de meydana gelmesi sebebiyle, bu imlâ harfleri için hareke-i resmîyeye karşılık hareke-i harfiyye de kullanılmıştır.

Arapça ve Farsçada ا ، و ، ی harfleri uzun seslileri ifade ettikleri için, bunlara uzatma harfleri (hurûf-ı medd) denilmektedir.

Kalın söylenen sessiz harflere hurûf-ı sakîle ثقیله denir. Şunlardır: ق ، غ ، ع ، ظ ، ط ، ض ، ص ، خ ، ح . Misaller: تحصیل tahsîl, طرف taraf, ضربه darbe, صدق sıdk, محرج mahreç, زعفر zafer, تعمیر ta'mîr, غرق gark, قدم kadem gibi.

Bazı sessizler, yanında buldukları harflere göre bazan ince, bazan kalındırlar. Bunlar ise şu harflerden ibarettir: ا ، ب ، پ ، چ ، ر ، م ، ن ، و ، ه ، ی Misaller: اصل - esas اساس, چشم - çeşm چرخ, پنجه - puhte پنجه, بصیرت - basîret بدر, لرزه - lerze لرزه, فحش - fuhs فحش, فهم - fehm رطل رسم, رسم - resm لâtif مبذول mebzûl - محرم mahrem, نوحست - nuhûset نتیجه, هضم - hazm هضم, وقت - vakit ولایت vilâyet - وایت, یزدان yezdan - يعقوب Ya'kub gibi.

Benzeyen sessizler

Sessizler arasında sadaları birbirine pek benzeyenler vardır. Bunlara hurûf-ı müteşâbihe حروف متشابهه (benzeyen harfler) adı verilmektedir. Benzeyen sessizler şunlardır. ا - ع - ت - ط - ث - س . Türkçede bu birbirine benzeyen sessizlerin telâffuzunda hemen hemen hiç fark yoktur. Arapçada ise bunlar birbirinden tamamiyle farklı şekilde söylenirler. Türk hançeresine uymayan ve konuşma diline girmeyen bu telaffuz şekillerinin aslını ve doğrusunu tecvîd تجويد (Arapça Fonetigi) kaidelerinden öğrenmek gerekir. Bu husus konumuzun dışındadır.

Sessizlerin değer ve karşılıkları

Gerek benzeyen sessizlerin, gerek öbürlerinin değerleri ve karşılıkları üzerinde kısaca durmak, imla ve telaffuzla ilgili bazı aydınlatıcı bilgi ve fikirlerde vereceğinden faydalı olacaktır.

Hemze ve ayın (ع ، ا), birer gırtlak konsonantı (hurûf-ı halk حروف حلق) dır. Bunlar Türkçede, kelime başında düşerler. Kelime ortasında; hece sonunda bulunuyorlarsa kendinden önce gelen sesliyi

uzatır, hece başında bulunuyorlarsa «keşme» halinde kelimeyi dilimize göre değişik şekilde hecelere bölerler. Kelime sonunda ise, umumiyetle düşer, bazan kesme şeklinde telaffuz edilirler.

Başta: امر emr, ارسال irsâl, الفت ülfet; عفيف affif, عناد inâd, عهده uhde. Ortada; مأمور memur, تأثير tesir, نشئه neş'e; تعمیر tâmir, معنى mâna, مبعوث meb'ûs. Sonda: منشأ menşe, اجراء icra, انتها intihâ; صنع sun', مانع mâni', شنيع şeni' فجميع fecî. Hemze, ayının hafif şeklidir. Yazıdaki işareti küçük bir ayın başına benzer. Bu sebeple hemzeye kuyruksuz, kesik ayın (عين بترء) adı verilir.

Arapçada hususî bir telaffuzu olan ط, dilimizde ت 'den farksız söylenir. Türkçede ط sesi olmamakla beraber, kalın vokallerle bir arada kullanılan te'ler, bilhassa kelime başında ط harfiyle yazılırlar. Bunların bir kısmı Türkçedeki t/d değişikliğinde bugün d olmuş t'lerdir:

طار dar, طاغ dağ, طانیشمق danışmak, طوت dut, طوداق dudak, طولمق durmak, طوغمق doğmak, طوقوز dokuz, طوكمق donmak, طولمق dolmak, طولای dolayı, طولو dolu, طولاشمق dolaşmak, طوموز domuz, طویمق doymak, طویغو duygu, طویمق duymak; طیش dış, طیشاری dışarı; اطه ada, اوطه oda, اطنه Adana, اناطولی Anadolu; طاپمق tapmak, طات tat, طاراق tarak, طاش taş, طاشره taşra, طاشمق taşmak, طاقمق takmak, طوپال tavşan, طوشان tanışmak, طانیشمق tanyeri, طاكیری topak, طوپراق topuk, طوتمق tutmak, طوز tuz, طوق tok, طیرمیق tırmık, طیرناق tırnak, طیقیردی tıkırdı gibi.

Arapçaya mahsus olan ve hususî şekilde telâffuz edilen ص ve ث harfleri, Türkçede normal s gibi söylenir. (Aslında ث peltek s'dir. İngilizcede bazı kelimelerdeki th karşılığıdır, ص ise, kalın ve sert s'dir).

Türkçede ص sesi bulunmamasına rağmen, kalın vokallerle kullanılan s'ler, bilhassa kelime başında buldukları zaman ص olarak yazılırlar:

صاچمه saç, صاچ satmak, صاپلامق saplamak, صاری sarı,

saçma, صاچيلمق saçılmak, صارصيليش sarsılış, صارغى sargı, صارقيق sarkık, صارمه sarma, صاغلام sağlam, صاغلق sağlık, صاغير sağır, صاقلانمق saklanmak, صالغين salgın, صانجى sancı, صاورق savruk, صوى صوب صكره sonra soy sop, صو صوچ su, صوچ صومق sormak, صوصمق susmak, صوغان soğan, صوغوق soğuk, صول صولوق soluk, صويغون soygun, صيجاج sıcak, صيريمتق سیریتماق, صيغ سىغ, صيغير سىغیر, صيق سىق, صيوا سىوا, صيريق سىريك; اصمق asmak, اوصانچ usanç, اوصلو uslu, ايصلاق ىslak, ايصليق ىslık, ايصمارلامق ىsmarlamak, ايصيرمق ىsırmak, باصقى baskı, باصقين baskın, باصیق basık, قاص قاتى kaskatı, قاصمق kasmak, قاصيرغا kasırğa, قاصیق kasık, قوص قوجا koskoca, قوصمق kusmak, قوطو kutu, قيصراق kısrak, قيصه kısa, قيصقانچ kıskanç, قيصمق kısmak, قيصير kısır, ياصدق yastık, ياصى yassı gibi.

Türkçede ح , خ , ه harflerinin telaffuzları farklı değildir. Gırtlak konsonantları olan bu seslerden ح sesi Arapçaya mahsustur. خ sesine ise, Anadolu halk ağızlarında, bilhassa Azerî lehçesine yakın olan Doğu bölgesi ağızlarında, k/h değişikliği neticesi tesadüf edilmektedir (yaptıh, arha, çoh gibi). Tabiat sesini taklid eden (onomatopoe) kelimelerdekiler müstesna, Türkçede esasen h sesi yoktur. Kelime başında bulunan ve k'dan gelen h, ه ile yazılır: هانى (kanı) hangi (kanı).

Arapçaya mahsus olan ve d' ye yakın şekilde söylenen ض sesi, Türkçede d ve daha çok z olmak üzere iki şekilde telâffuz edilir:

d olarak: ضربه darbe, ضلاله dalâlet, ضربه darîr (anadan doğma kör), ضحك dihk (gülmek), ضرب mesel, ضربان darebân.

z olarak: ضا kaza, ارض arz, فضله fazla, رضا rıza, حضرت hazret, ضم zam, ضا feza, بياض beyaz, موضوع mevzu, بعض bâzı, مرض maraz, ضيافت ziyafet, ضيا ziya, عرض arz, اضطراب ىztırab, ضرر zarar, فضيلت fazilet.

Arapça kelimelerde görülen ذ ve ظ sesleri, Türkçede normal z gibi telâffuz olunurlar. Aslında ذ sesi, ث 'nin yumuşak (tonlu, sadalı, sonore) şekli olan z' dir, başka dillerdeki «dh» karşılığıdır; ظ ise, kalın ve dolgun söylenen z' den ibarettir. Bu sesler Arapçaya mahsus olmakla beraber, yukarıda da işaret edildiği gibi ذ eski devirlerde Farsçada ve Türkçede de görülmüştür. Türkçede d, z, y seslerini kendinde toplayan bir sestem geldiği kabul edilen ve bugün bu üç sese ayrılmak suretiyle gelişen (Türkiye Türkçesinde y olmuştur) bir çeşit d sesi; Eski Türkçenin sonu ile lehçelerin ortaya çıkması arasındaki geçiş devresinde ذ ile yazılmıştır. Mesela şu kelimeler Dîvânû Lugat-it Türk'te ذ ile tesbit olunmuştur: آدق adak-adak (ayak), آدغر adgır-adgır (aygır), آدغ adıg-adıg (ayı), آدرلق adrılmak-adhrılmak (ayrılmak), آدمق todmak-todmak (doymak). آدمق kodmak-kodmak (koymak), آدغ kuduğ-kuğuğ (kuyu) gibi. Farsçada da, kendinden önce uzun veya kısa sesli bulunan د , XV. yüzyıla kadar ذ şeklinde yazılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de Farsça kelimelerdeki bu د 'ler ذ olarak geçmektedir: امید ümîd, بید bîd (söğüt), ديدہ dîde, باد bād, آزموده âzmûde gibi.

Kâf-ı fârisî ve sağır kefi ayırt etmek için son zamanlarda çizgi ve üç nokta gibi işaretler kullanılmakla beraber; bu husus umumileşip yaygın hale gelmediğinden, daha önce değişik şekilde noktalarla ayırım yapıldığından (mesela Tanzimata kadar kâf-ı fârisî üç noktalı kâf ile yazılmıştır) ve el yazısında hemen hemen bu çeşit işaretlere hiç yer verilmediğinden kâf (ك) , eskiden beri dört sesin değer ve karşılığına sahip olmuştur. Bunları kısaca görelim:

1. *Kâf-ı arabî* (kef), Türkçede ince seslilerle bir arada kullanılan k karşılığıdır. Bu harf, Arapçada ke ile ka (k) arasında ve daha çok ka' ya yakın şekilde telaffuz edilir. Dilimizde kelimenin meşe'i ne olursa olsun ك harfinin telâffuzu daima incedir: أكثر ekmek, اكتم اكتمك ekser, اكرام ikram, اكسيك eksik, اكشي ekşi, اكين ekin, كبريت ekser.

ince g' ler, yumuşamış y şekline girmiştir. Bugün yazıda bunlar ğ harfiyle gösterilmektedir:

بکنمک eĝri, اکر eĝer, اکر تی iĝreti, اکلنجه eĝlence, اکه eĝe
beĝenmek, بك bey (beĝ), دكر deĝer, دكر من deĝirmen, دكر می
deĝirmi, دكل deĝil, دكمك deĝmek, دكنك deĝnek. دكيشمك
deĝişmek, دكين deĝin, دوكمه düĝme, دوكوم düĝüm, دوكون
düĝün, ديكر diĝer, مكر meĝer, ايكرنچ iĝrenç, ايگده iĝde,
ايكنه iĝne, اوكونغك öĝünmek, اوكوت öĝüt, اوكون öĝün, ييگيت
yiĝit, سويله مکه söylemeĝe, ويرمكى vermeĝi gibi.

Kâf-i nûnî ve kâf-ı yâyi'ye kâf-ı türki كافی ترکی adı da verilmektedir. Bu terimi sadece kâf-ı yâyi için kullanan kitaplar da vardır. (msl. bk. F. E. L).

Şems ve kamer harfleri

Eski yazıda harfler, güneş ve ay harfleri olmak bakımından da ikiye ayrılırlar. Arapçada isimlerden önce harf-i tarif حرف تعريف (article) denilen «أل-el» kelimesi bulunur, eş-şems الشمس, el-kitap الكتاب, el-kamer القمر gibi. Harfi târifin lâm'ı kendisinden sonra gelen harfe göre, ya asli şekliyle «ا» olarak yahut o harf gibi okunur. Harf-i târifin lâm'ını değiştirip kendisine benzeten harflere güneş harfleri (hurûf-ı şemsiyye حروف شمسيه) denir.

Bunlar şu harflerdir: ص ، س ، ش ، ز ، ر ، ذ ، د ، ث ، ت ، ن ، ل ، ظ ، ط ، ض ، حروف قمریه kameriyye adı verilir. Şunlardır: ا ، ب ، ج ، ح ، خ ، ع ، غ ، ف ، ق ، ك ، م ، و ، ه ، ی . Bu isimlerin verilmesine sebep, güneş manasına شمس şems kelimesinin ilk harfinin birinci çeşitten, ay mânasına قمر kamer kelimesinin ilk harfinin ikinci çeşitten olmalarıdır.

Osmanlıcada Arapça kelimeler harf-i tarifsiz kullanıldığından, harflerin bu şekilde ayrılmaları bizi doğrudan doğruya ilgilendirmez, Yalnız arapça izafetlerde harf-i tarif bulunduğundan ve böyle tamlama-

lar çok az da olsa eski yazı dilimizde geçtiğinden, bu bahse kısaca temas etmiş oluyoruz. Arapça izafet bahsini ileride incelerken ay ve güneş harflerinin durumunu ve rolünü tekrar göreceğimiz için, burada birkaç örnekle yetiniyoruz:

دارالفنون dar-ül-fünûn, دارالبدایع dâr-ül-bedayi', دارالمعلمین dar-ül-muallimîn; دارالتعلم dar-üt-talîm, دارالشفقة dar-üş-şefaka, قطب‌العارفين kutb-ul-ârifin, رب‌السموات Rabb-üs-semavât.

Sahih harfler, illet harfleri

Arapçada harfler, hurûf-ı sahîha صحیحه ve hurûf-ı illet علت olmak üzere ikiye ayrılırlar, illet harfleri elif, vav, ye (ی ، و ، ا) dir. Öbür harfler sahîh sayılır. Hurûf-ı illet de hurûf-ı leyyine حروف لینه ve hurûf-ı med حروف مد olarak kendi aralarında ikiye bölünürler. Sessiz durumunda olan illet harflerine, hurûf-ı leyyine (Yumuşak harfler) denir: یأس ye's, رأس re's; نحو nahv دور devr; سير seyr, ميل meyl gibi. Uzun sesli durumunda olan illet harflerine ise hurûf-ı med (uzun harfler) adı verilir: فاتح fâtiḥ, مكتوب mektûb, كبير kebîr gibi.

İllet harfleri ve sahîh harfler bulunuşu, kelimenin yedi kısmı (Aksâm-ı seb'a سبعه اقسام) nın tesbitinde göz önünde tutulan en önemli hususdur. (Bu bahsi Arapça unsurlar bölümünde göreceğiz).

Aslî ve zaid harfler

Arapçada kelimeler aslî ve zâid harflerden meydana gelir. Aslî harfler, bir kelimenin görülen geçmiş zaman müfred 3. şahıs şeklinde bulunan harflerdir. Bunlara huruf-ı asliyye اصلیه adı verilir. Aslî kelimeler en az üç harften teşekkül ederler. Kelimede aslî harfler dışındaki harfleri hurûf-ı zâide زائده denir. Zâid (fazla, ekleme) harfler on tanedir: hemze (أ), elif (ا), ت، س، ل، م، ن، و، ه، (ة). Aslî ve zaid harfler, Arapça kelimelerin vezinlerinin bulunmasında rol oynayan en esaslı noktalardır.

Noktalı, Noktasız harfler

Harfler noktalı olup olmayışlarına göre de ikiye ayrılırlar. Noktalı harflere hurûf-ı mu'ceme حروف معجمه veya hurûf-ı mücevher مجوهر حروف adı verilmektedir, (hurûf-ı cevherدار جوهر حروف ve hurûf-ı cevherin جوهرین حروف de denilir). Bunlar: ب ، ت ، ث ، ج ، خ ، ذ ، ز ، ش ، ص ، ظ ، غ ، ف ، ق ، ن harflerdir. Noktasız harflere ise hurûf-ı mühmele مهمله حروف denmiştir. Bu tabirler ebcele hesabıyla manzum tarih düşürme sanatında kullanılmıştır. (Edebî bilgiler bölümünde göreceğiz). Şairler arasında noktalı veya noktasız harflerle manzumeler meydana getirenler de çıkmıştır.

Yazılıp okunmayan harfler

Yazılıp ta okunmayan harflere hurûf-ı resmîye حروف رسمیه (yazılan, sadece yazıda olan harfler) denir. Farsçada ve Türkçede kelime sonunda a, e sesi veren h (ه) harfine hâ-i resmîye هاء رسمیه farsçada yazılıp ta okunmayan vav (و) harfine vâv-ı resmîye واو رسمیه (yahut vâv-ı ma'dûle و او معدوله باشقه) adı verilir: başka, كيجه gece, هفته hafta, چشمه çeşme; خواب hâb, حیوش hîş gibi.

Arapçada da yazıldığı halde okunmayan harfler vardır. Tenvinlerde kullanılan elifler (اصلاً aslen, بعضاً ba'zan), arapça izafet terkiplerindeki harf-i tariflerin hemzeleri (hemze-i vasillar: دارالفنون dârü'l-fünûn gibi) ve şems harfleriyle kullanılan harfi tariflerin lâmları (داراتعلیم dârü't-ta'lim gibi) bunlar arasındadır.

[Arapçada yukarıdaki durumun aksine olarak yazıda mevcut olmadığı halde okunuşta mevcut olan harfler de bulunmaktadır: الله Allâh, اله ilâh, هذا hâzâ, رحمن rahmân, هرون Hârûn, هكذا hâkezâ, كذلك kezâlik, طاوس tavûs, داود Dâvûd gibi],

RAKAMLAR VE HARFLERİN RAKAM DEĞERİ

Eski yazıda kullanılan rakamların bazıları bugünlere benzer. Esasen menşeleri aynıdır. Onlar da soldan sağa yazılmaktadır.

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

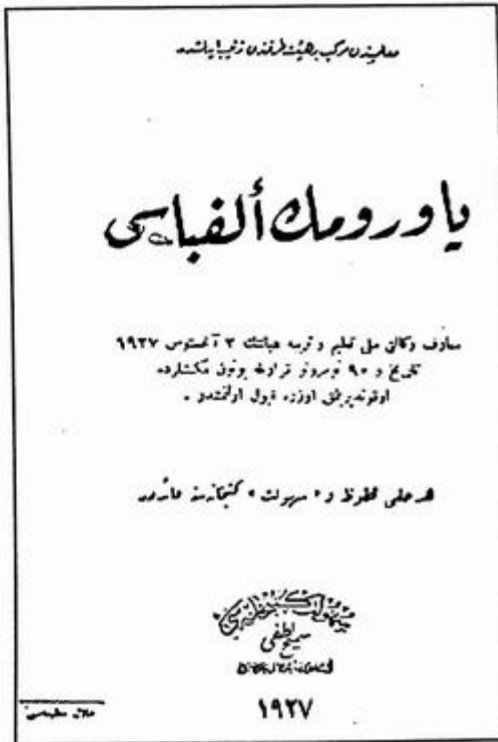
Diğer sayılar da bu esasa göre yazılırlar.

2. Anahtar: "YAVRUMUN ALFABESİ"...

Osmanlı'nın tarih sahnesinden silinmeden önce, uzun yıllar "ilk okul" diyeceğimiz okullarda çocuklara ders kitabı olarak okutulan "Osmanlıca alfabe"yi iktibas edeceğiz. Elimizdeki nüsha 1927 tarihli. Yani harf devrimi yapılmadan bir sene önceye ait. Önceki iki anahtara bakarak buradaki yazılar okunabilir.

Her sayfanın orijinalini verdikten sonra hemen altına alfabenin bugünkü yazı ile okunuşunu vereceğiz. Okuyucularımız, mümkün mertebe bu kısma bakmadan alfabenin orijinalinden okumaya çalışsınlar. Çok zorlandıkları yerde, buraya bakabilirler.

Bu kısım bir nevi "cevap anahtarı" olarak görülmelidir. Doğru okuyup okumadığını görmek için buraya bakılmalıdır. Şimdi "Osmanlıca'yı öğreten" bu alfabe"yi okumaya başlayalım:

1. Sayfa:

"Mualliminden [öğretmenlerden] mürekkep [teşekkül etmiş, kurulu, meydana gelen] bir hey'et [kurul] tarafından tertip edilmiştir.

"YAVRUMUN ELİFBÂSİ

"Meârif Vekâleti [Millî Eğitim Bakanlığı] Millî Ta'lim ve Terbiye Heyetinin 2 Ağustos 1927 tarih ve 90 numaralı kararıyla bütün mekteplerde okutturulmak üzere kabul olunmuştur.

"Her hakkı mahfuz ve "Sühûlet' Kütüphanesine aittir.

"Sühûlet Kütüphanesi

"Semih Lütfi

"İstanbul: 1927

"Hilal Matbaası

ألفبا حرفلری

تورجهده اوتوز اوچ حرف وارد . اولرده شونلردر :

ا	ب	پ	ت	ث
ج	چ	ح	خ	د
ذ	ر	ز	ژ	س
ش	ص	ض	ط	ظ
ع	غ	ف	ق	ك
گ	ك	ل	م	ن
و	ه	ی		

"Elifba Harfleri

"Türkçemizde otuz üç harf vardır. Onlar da şunlardır:

"Elif, be, pe, te, se, cim, çe, ha, hı, del, zel, ra, ze, je, sin, şın, sad, dat, tı, zı, ayın, ğayın, fe, gaf, kef, ge, ne (nazar ne), lam, mim, nun, vav, he, ye

ألفبا حرفلری

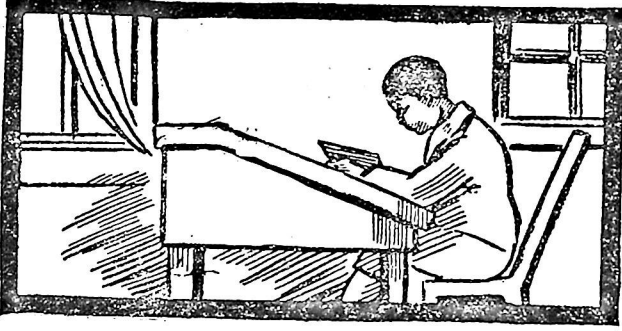
تورکجهده اونوز اوج حرف دارد. اونلرده شونلردور:

ا	ب	پ	ت	ت
ج	ح	خ	د	د
ذ	ر	ز	س	س
ص	ص	ض	ظ	ظ
ع	غ	ف	ق	ك
ك	ك	ل	م	ن
و	ه	ی		

"Elifba Harfleri

"Türkçemizde otuz üç harf vardır. Onlar da şunlardır:

[Önceki sayfanın aynısı. Yalnız bu sayfadaki harfler el yazısı ile yazılmış.]

چوجوق اوقو

اوقو چوجوق ، چوق اوقو .

اوقو چوجوق چوق چو .

چوچو اوقو ، چوچو اوقو !

2. Sayfa: (Ders-1)

"Çocuk	Oku		
"Oku	çocuk,	çok	oku.
"Oku	çocuk	çok	çok.
"Çocuk	oku	çok	oku

چو جوق او قودی

چو جوق او قو، چو چوق چوق او قو!
اوق ، اوقو ، اوقودی ، چوق

او چو چوق او قودی!

3. Sayfa: (Ders-2)

"Çocuk Okudu

"Çocuk oku, çocuk çok oku!

"Ok, oku, okudu,

"O çocuk çok okudu!"

آدا

اوق

آدادی

آدی

آدا

اوقودی

اوقو

اوق

اوقودی

چوق

چوق

• اوقو .

• چوق

• چوق

• آچوق

• آو .

• آدی

• آدا

• آد

4. Sayfa: (Ders-3)

"Ok	Ada		
"Ada	Adı	Adadı	
"Ok	Oku	Okudu	
"Çok	Çok	Okudu	
"Â çocuk	Çok	Çok	Oku.
"Ad	Ada	Adı	Ak.

آری

قار

قار قاری آری دادی
آق قارا آزا قار آقار
رادى چوق قار آرادى.

چوچوق آری آرادى . چوق
دارى آرادى . رادى اوو آرادى .

5. Sayfa (Ders-4)

"Kar Arı

"Kar Karı Arı Dadı

"Ak Kara Ara Kara Akar

"Râdi Çok Kar Aradı

"Çocuk arı aradı. Çok

"Darı Aradı. Radi ok aradı.

— ۵ — درس

ده ره

ده ده

ده ده آ چوجوق اوکو دیدی .

آق ده ده . قارا داری دیدی .

آق . آداق . اوق . چوق .

آق ده ده داری آرا دیدی .

داری . ده ری . دارا . آرا . آراد ی .

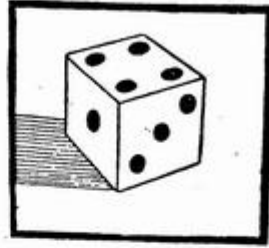
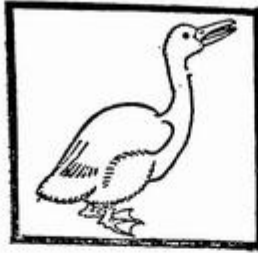
آق ده ده چوجوق اوکو دیدی .

6. Sayfa (Ders-5)

"Dede	Dere			
"Dede	Â	çocuk	oku	dedi.
"Ak	dede.	Kara	darı	didi.
"Ak.	Adak.	Ok.	Çok.	
"Ak	dede	darı	ara	didi.
"Darı.	Deri.	Dara.	Ara.	Aradı
"Ak	dede	çocuk oku	didi.	

۷

درس - ۶ -

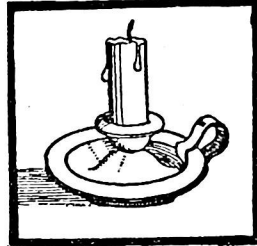
قاز

زار

- چوجوق ده‌رده قاز آرار .
آز . آزار . آزدی . قازدی .
قاز . قازار . زار . ره‌زه .
رازى چوجوق ده‌رده قاز آرار .
آزاده هوق آز اوقودی .
رازى هوق هوق اوقودی .

7. Sayfa (Ders-6)

"Zar	Kaz		
"Çocuk	dere	kaz	arar.
"Az.	Azar.	Azdı.	Kazdı.
"Kaz.	Kazar.	Zar.	Reze.
"Razi	çocuk	dere	kaz arar.
"Âzade	çok	az	okudı.
"Râzi	çok	çok	okudı.

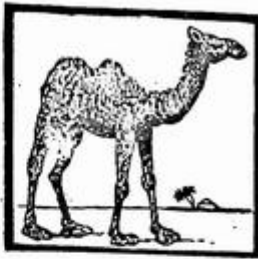
ماقارا

موم

ده دهم . آدام . موم . ماقارا .
 داما . ماما . قاما . قامارا . قوم .
 ده ددم ماقارا موم آرادى .
 آدام اوراده قازما آرامادى . دادى
 اوداده موم آرادى . قاز او قومادى .
 قاز او قوماز . بوجو او قور . آدام او قور .

8. Sayfa (Ders-7)

"Mum	Makara		
"Dedem.	Adam.	Mum.	Makara.
"Dama.	Mama	Kama.	Kamara. Kum.
"Dedem	Makara	Mum	Aradı.
"Adam	Orada	Kazma	Aramadı. Dadı
"Orada	Mum	Aradı.	Kaz Okumadı.
"Kaz	Okumaz.	Çocuk Okur.	Adam okur.

ده وه

آوجی

اوواده ده وه وار . اوراده قاو
واردی قوزو چوق . ده وه آز .
قازی دهرده آرا . دهرده قوزو آراما .
آو . وای . آو . قاو . قاقا .
وهر . وار . واردی . واردا . وور .
آدام آو ووردی . ده وه وورمادی .

9. Sayfa (Ders-8)

"Avcı	Deve			
"Ovada	deve	var.	Ovada	kav
"Vardı	kuzu	çok.	Deve	az.
"Kazı	derede	ara.	Derede	kuzu arama.
"Ak.	Vak.	Av.	Kav.	Kavak.
"Ver.	Var.	Vardı.	Varda.	Vur.
"Adam	Av	vurdu.	Deve	vurmadı.

ماشا

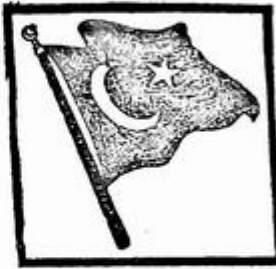
شادی شاقا شامار شاشی شاشدی .
 قاش قارداش آرقاداش آداهش .
 شادی آرقاداش شاقا دیدی .

آدام قاشی قارا دیدی ، شاشی دیمدی ،
 شاقا دیدی . شادی آرقاداشه آرادى .
 ماشا . شامار . قاشه . آداهشه . قارقاشه .

10. Sayfa (Ders-9)

"Maşa

"Şâdi	Şaka	Şamar	Şaşı	Şaşdı.
"Kaş	Kardaş	Arkadaş	Adaş.	
"Şâdi	arkadaş	şaka	didi.	
"Adam	kaşı	kara	didi,	Şaşı dimedi.
"Şaka	didi.	Şâdi	arkadaş	aradı.
"Maşa.	Şamar.	Kaş	Adaş.	Karakaş.

بايراق

به بهك

باش . بام . بوم . قاب . قابا .
بابا . آرابا . به بهك . بايراق . باراقا .

بابا آرابا و بردی . به بهك ساقا دیدی .
قابا آدام . قابا باراقا . آرابا .
دار آرابا . آق بابا بر قوشدر .

11. Sayfa (Ders-10)

"Bebek Bayrak

"Baş. Bam.

"Baba. Araba.

"Baba araba viridi.

"Kaba adam.

"Dar araba.

Bum.

Bebek.

Bebek şaka didi.

Kaba baraka. Araba.

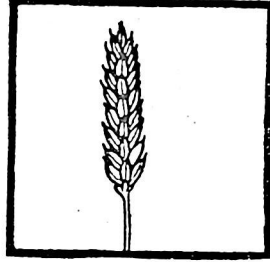
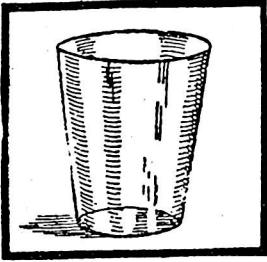
Ak baba bir kuşdur.

Kab.

Bayrak.

Kaba.

Baraka.

بارداق

باشاق

باش . باق . قاباق . آبا .

بابام بو باشاق قاب قارا دیدی .

دهدم بو قاباق آب آق دیدی .

باسه . قارا باسه . قاب قارا باسه .

بابام بارداق ویر دیدی ، شاب

ویر دیدی . بادی بارداق قیردی .

12. Sayfa (Ders-11)

"Başak Bardak

"Baş. Bak. Kabak. Aba.

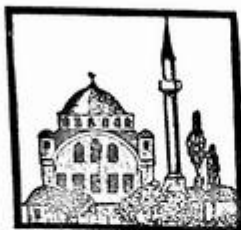
"Babam bu başak kab kara didi.

"Dedem bu kabak âb âk didi.

"Baş. Karabaş. Kab kara baş.

"Babam bardak vir didi, şab

"vir dimedi. Bâdi bardak kırdı.

آج باج
زاج جام
باجاق آجی

باجی آراباجی باقراج جادی جاوا
جاقا قاب قاچاق قوجاق بوجاق
بابام آراباجی یه قاب قاچاق ویردی .
باجی بو قاباق آجی دیدی .
یاراماز سادی جام قیردی .
جام قیریدی . ناجی قبابا یرمدی .
قاز یردی . بادم چوق آجی .

13. Sayfa (Ders-12)

"Ac Bac

"Zac Cam

"Bacak Acı

"Bacı Arabacı Bakrac Cadı Cava

"Caka kab kacak kucak bucak

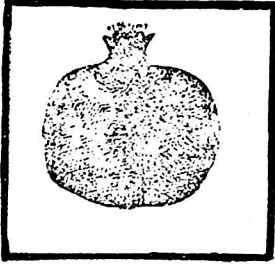
"Babam arabacıya kab kaçak virdi.

"Bacı bu kabak acı didi.

"Yaramaz Şâdi cam kırdı.

"Cam kırıldı. Nâci kabak yemedi.

"Kaz yedi. Badem çok acı.

نار

نانه

شادان ناجی یه نار ویردی .
 شان قان چان قادانا بادانا
 بارداقده نانه وار . قان آقدی .
 آبی نانه . شادانه قارده سه . ناجی
 آرقاداسه . بابام بو آدame آرقاداسه دیدی .

14. Sayfa (Ders-13)

"Nane Nar

"Şadan Naci'ye nar viridi,

"Şan kan çan kadana badana

"Bardakta nane var. Kan akdı.

"Acı nane. Şadan kardeş. Naci

"arkadaş. Babam bu adama arkadaş didi.

یای

آی

یاش . یاراماز . یاناق . یاواش .
یاراماز ناجی اوقوماز یازماز .
شادی یاواش یاواش اوقور .
یاتار پایانه یورودی ، آرابایه بینمدی .
بابام یامانه یازی یازار ، یاواسه یازماز .

15. Sayfa (Ders-14)

"Ay Yay

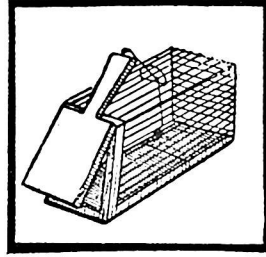
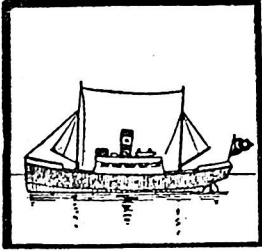
"Yaş. Yaramaz Yanak. Yavaş.

"Yaramaz Naci okumaz yazmaz.

"Şadi yavaş yavaş okur.

"Yaşar yayan yürüdü, arabaya binmedi.

"Babam yaman yazı yazar, yavaş yazmaz.

قاپان واپور

پارماق قاپاق قاپ شاپ یاپ
 پاشا یاپی یاپدیردی، قاپی یی قاپادی.
 قاپان قاپاندی . بابام چوق پارا
 ویردی . پازارده قاپان وار .
 بو قیز ماناوده بر نار فایدی .
 بابام ناری قاپانه قیزه داربیدی .

16. Sayfa (Ders-15)

"Kapan Vapur

"Parmak Kapak . Şap Yap

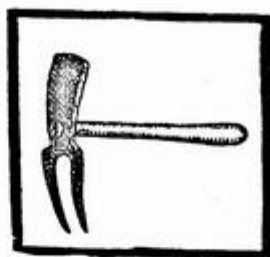
"Paşa yapıyı yaptırdı, kapıyı kapadı.

"Kapan kapandı. Babam çok para

"Virdi. Pazarda kapan var.

"Bu kız manavdan bir nar kaptı.

"Babam narı kapan kıza darıldı.

چار داق

چا پا

ماچ یاماچ چاپاق قاچاق آچیق .

اوچوق چاودار چیوی چارپوق .

چوجوق چارداقده چوق چای

ایچدی . یاماچده قاچ دانه قوزو وار ؟

یازنجی قای بی چارپوق یازمه ، آچده باو !

یازین چارداق آلتی سرین اولور .

17. Sayfa (Ders-16)

"Çapa Çardak

"Maç Yamaç Çapak Kaçak Açık.

"Uçuk Çavdar Çivi Çarpuk.

"Çocuk Çardakda Çok Çay

"içdi. Yamaçta kaç dane kuzu var?

"Yapıcı kapıyı çarpuk yapmış, aç da bak!

"Yazın çardak altı serin olur.

مالا

لامبا

آل قال بال لاپا پالا
 لابادا لایاق آلائی قالای
 دیوارچی مالایی آلدی، بادانا یاپدی.
 لالاده قوجامان پالا وار.
 قالایی قایدہ لباده وار، آل ده باق.
 لامبا قولوی یانار. دیوارچی مالایی آل.

18. Sayfa (Ders-17)

"Lamba Mala

"Al kal bal lapa pala

"Labada Layak Alay Kalay

"Divarcı malayı aldı, badana yaptı.

"Lalada kocaman pala var.

"Kalaylı kaptı labada var, al da bak.

"Lamba kolay yanar. Divarcı malayı al.

آبی

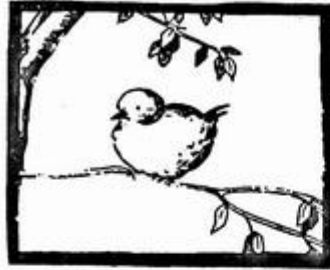
چاقی

- یاقی شاشی نابی باجی جانی .
- مانى دایى آبی یاپی قاپی .
- باقى یارایه یاقی قویدی .
- آرقاداشی چاقی بی . آلدی .
- دایم قوجه آبی بی قوودی . آبی قاهرى .
- نابى قارداشى رامى به بال ویردى .

19. Sayfa (Ders-18)

- "Çakı   Ayı
"Yakı   şası   Nabi   bacı   cânı.
"Mâni   dayı   ayı   yapı   kapı.
"Bâki   yaraya   yakı   koydı.
"Arkadaşı çakıyı aldı.
"Dayım koca ayıyı kovdı. Ayı kaçdı.
"Nâbi kardeşî Râmi'ye bal virdi.

یاورو قوش

یاورو قوش آنا قوشه دانیشمادن
 یووادن اوچدی . چاموره دوشدی .
 آز قالدی اونی یاراماز چوجوق
 قاپا جقدی . یاورو قوش چوق
 قورقدی . جان قورقوسيله بر داله
 قوشدی . قورتولدی . یاورو قوش
 شیمدی آنا قوشه دانیشمادن
 یووادن آیریلایه جق ، اوچمایه جق .

20. Sayfa (Ders-19)

"Yavru Kuş

"Yavru kuş ana kuşa danışmadan

"yuvadan uçdu. Çamura düştü.

"Az kaldı onu yaramaz çocuk

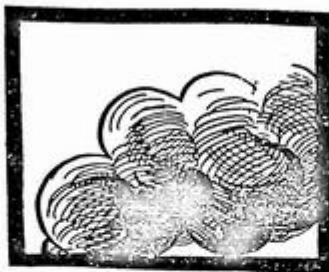
"kapacaktı. Yavru kuş çok

"korkdı. Can korkusuyla bir dala

"koşdı. Kurtuldu. Yavru kuş

"Şimdi ana kuşa danışmadan

"yuvadan ayrılmayacak, uçmayacak.

اوجاق دومانى

بابام قارده شمه سوردى : شو دامده
آدام وارمى . اوراده اوجاق يانبور .
دومانه هيقبوردى . قارداشم بيلمم
ديدى . بابام آ هوجوق بر دامده
اوجاق يانار ، دومانه هيقارده
اوراده آدام اولمازمى ؟ ديدى .
اوجاقلر دومانلى اولمايى ، داملر
آدامه دولمايى . يورديمز سن اولور .

21. Sayfa (Ders-20)

"Ocak Dumanı

"Babam kardeşime sordu: Şu damda

"adam var mı. Orada ocak yanıyor.

"Duman çıkıyordu. Kardeşim bilmem

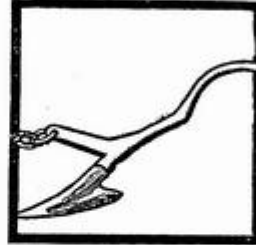
"didi. Babam a çocuk bir damda

"ocak yanar, duman çıkar da

"orada adam olmaz mı? Didi.

"Ocaklar dumanlı olmalı, damlar

"adamla dolmalı. Yurdımız şen olur.

صا لقیم

صا پان

آص باص قاص صوص صاپ

صاچی صاقالی صاپ صاری اولدی.

صاری صابلی ماتی صوبایه صوقدی .

- سالان پر مرون صالینبافره صالاندی ، دوستی .
- صاده صالقیم آری ، صول آرموزی وپردی .

22. Sayfa (Ders-21)

"Sapan Salkım

"As bas kas sus sap

"Saçı sakalı sap sarı oldu.

"Sarı saplı maşayı sobaya sokdı.

"Salak çocuk salıncakda sallandı, düşdü.

"Sadık salkımı aldı, sulu armudu virdi.

قوزو

قویون

چالیشقان چوجوق

هوبانه قاوال چالار ، یورور
هوجوق اوقور ، یازار ، بویور .
آهیلدی باق اوزاقده یول ؛
هالیسه هوجوق ، هالیقانه اول !

ابراهیم عموره‌الدین

23. Sayfa (Ders-22)

"Koyun Kuzu

"Çalışkan Çocuk

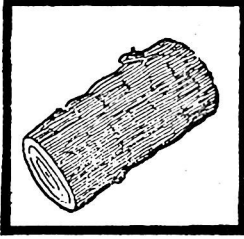
"Çoban kaval çalar, yürür

"Çocuk okur, yazar, büyür.

"Açıldı bak uzakda yol;

"Çalış çocuk, çalışkan ol!"

İbrahim Alaeddin

او دون

اور مان

او دونجی اور ماندن او دون
بودا یوردی . شو او واده اور دو
مانه ورا یا پیوردی . چو جوق
صالینجا قده قولان دور پیوردی .
قوچ بابا قویون آنا اوزا قلاشدی .
قور قاق قوزو قور قودن مه له دی .

24. Sayfa (Ders-23)

"Orman Odun

"Oduncu ormandan odun

"budayordı. Şu ovada ordu

"manevra yapıyordu. Çocuk

"Salıncakda kolan durıyordu.

"Koç baba koyun ana uzaklaşdı.

"Korkan kuzu korkudan meledi.

تازی

آت

آتا آتار تاتار یاتار هانال
 تازہ آتاق یاتاق قارتال هانی
 آراباجی آت آلدی . نابی آتی ساتدی . ده ده
 تارلای ساتدی . قارتال چاتیده باتدی . چوجوی
 تازییه چوماق آتدی . تارلاده آت اولادی .
 تازہ آرمود قاتیلشدی . چاتال باتدی .
 یو باه قارال چالار ، یورور
 یو جوه ارقرر ، یازار ، یورور

25. Sayfa (Ders-24)

"At tazi
 "Ata atar tatar yatar çatal
 "Taze atak yatak kartal çatı
 "Arabacı at aldı. Nâbi atı satdı. Dede
 "tarlayı satdı. Kartal çatıda yatdı. Çocuk
 "taziya çomak atdı. Tarlada at otladı.
 "taze armud katılaşdı. Çatal batdı.
 "Çoban kaval çalar, yürür.
 "Çocuk okur, yazar, büyür.

قورباغا

قارغا

آغ آغا باغ داغ
آلغین سالغین داغین یانغین

دادی لامبایه غاز قويدی . دالغین چوجوق چاناغی
قیردی . قارغا غاق دیدی . قورباغاده غوق دیدی .
بابام پازاردن شالغام آلدی . شوراده یانغین وار .

لوزومنی یرده باغنی صورما دیرلر .

26.Sayfa (Ders-25)

"Karga kurbağa

"Ağ ağa bağ dağ yağ

"Alğın salğın dalğın yanğın

"Dadı lambaya gaz koydu. Dağlın çocuk çanağı

"kırdı. Karga ğak didi. Kurbağa da ğuk didi.

"Babam pazardan şalğam aldı. Şurada yanğın var.

"Üzümü ye de bağını sorma dirlir.

طارق

طاوشان

طابق طاورانه باطی طوز
طوزای طوبراق طویال طوربا

یاراماز چوچوره طاورانه جامه طاسه آندی .
آرمی طاورانه اولادی . داری طورباچ بولفور قیری .
ماناد طویپ آتانه قادونی ساتار . بابام طای آندی .
طابق پره دوشدی قیریلدی طوزله بوز اولدی .

طویال بر طاوشانه طوزاغه دوشمسه .

27. Sayfa (Ders-26)

"Tavşan tarak

"Tabak tavan batı tuz

"Tuzak toprak topal torba

"Yaramaz çocuk tavanda cama taş atdı.

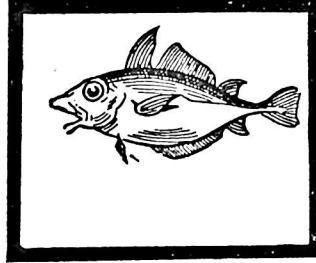
"Avcı tavşan avladı. Râdi torbaya bulğur koydı.

"Manav top atan kavunu satar. Babam tay aldı.

"Tabak yere düşdi kırıldı tuzla buz oldu.

"Topal bir tavşan tuzağa düşmüş

بالیق
ما صالی

آنا بالیق یاورو بالیغه صاقین
اولطه یه مینی یه مه دیدی . یاورو
بالیق بر آز آلیقدی . اونوتدی .
یوقاریدن صویه صارقان اولطه
یه مینی یه دی . قانجه بوغازینه
طاقیلدی . آننه آننه بنی قورتار
دییه باغیردی . آنا بالیق
یاوروی قورتارامادی . آغلادی .

28. Sayfa (Ders-27)

"Balık

"Masalı

"Ana balık yavru balığa sakın

"olta yemini yeme didi. Yavru

"balık biraz alıkdı. Unutdı.

"Yukarıdan suya sarkan olta

"yemini yedi. Anne anne beni kurtar

"diye bağırdı. Ana balık

"yavruyu kurtaramadı. Ağladı.

قوروملی قاشیق

بر قاشیق واردی . هیوق قوروملی
بر شییدی . هاناله یوقاریده باقدی :
هاتال آرقاداسه قوزوم بر آز هوربايه
باتالم دیدی . هاتال هوربايه آلامادی .
اوده قاشیق قاردهسه قوزوم بر آز
باقموا بوبور دیدی . قاشیق باقموايه
باتامادی . هاتال باقموايه ییدی . قاشیق
باقه قالدی ، قورومنده اوتاندی .

29. Sayfa (Ders-28)

"Kurumlu

"Kaşık

"Bir kaşık vardı. Çok kurumlu [gururlu, kibirli]

"bir şeydi. Çatala yukarıdan bakdı:

"Çatal arkadaş kuzum biraz çorbaya

"batalım didi. Çatal çorbayı alamadı.

"O da kaşık kardeş kuzum biraz

"baklava buyur didi. Kaşık baklavaya

"batamadı. Çatal baklavayı yedi. Kaşık

"baka kaldı, kurumundan utandı.

قاپلان

ییلان

ییلانلار قاپلانلار

قاپلانلار ییلان اورمانده بولوشدیلر . ییلان قاپلانلار آرقاداش اولالم دیدی . قاپلان او یودی . ییلان اونی صوقایه باشلادی . قاپلان او یاندی . آ یالانچی ییلان آرقاداشلق بویله اولور دیدی . ییلان نه یاپایم قاپلان قاردهش . بن آرقاداشیمی ایشته بویله سواقارم دیدی . قاپلان قیزدی . بنده یالانچی آرقاداشی ایشته بویله پارچالارم دیدی . قوجامان پنجهیی ووردی . ییلانی پارچه پارچه پارچالادی .

30. Sayfa (Ders-29)

"Yılan kaplan

"Yılanla Kaplan

"Kaplanla yılan ormanda buluşdılar. Yılan kaplana arkadaş

"olalım didi. Kaplan uyudu. Yılan onu sokmaya

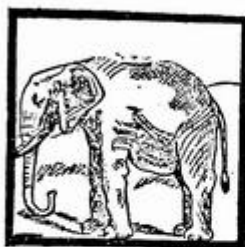
"başladı. Kaplan uyandı. A yalancı yılan arkadaşlık

"böyle mi olur didi. Yılan ne yapayım kaplan kardeş

"ben arkadaşımı işte böyle sokarım dedi. Kaplan kızdı.

"Ben de yalancı arkadaşısı işte böyle parçalarım didi.

"Kocaman pençeyi vurdu. Yılanı parça parça parçaladı.

فابریقه

فیل

فہ نہر فارہ فول فیریلداق
فینو قیلیف قالفا فایراب
فارہ قایانہ طوتولمہ ، قورقودنہ فیردیل
فیردیل باقیور . قوف لافہ قولاق
ویرمہملی . فیل قادایف ییمز . ہوجوق
فیریلداق چویریور . فابریقہدہ دومانہ
توتیور . فول یوق ، یومورطہ یوق .

31. Sayfa (Ders-30)

"Fil Fabrika

"Fener Fare fol fırıldak

"Fino kılıf kalfa fayrab

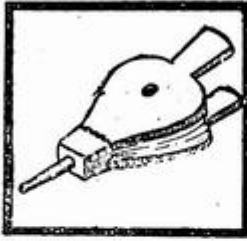
"Fare kapana tutulmuş, korkudan fırıld

"fırıld bakıyor. Kof lafa kulak

"virmemeli. Fil kadayıf yimez. Çocuk

"fırıldak çeviriyor. Fabrikada duman

"tütüyor. Fol yok, yumurta yok.

کوروك

كاسه

اڭ اكمك كوچوك كاسه كوروك
طاني كويده كي بويوك كوپه كيراز آتدى .
ليمانده كي بويوك واپور دودوك مهالدى .

كوشه ده كي كوفته جى كوفته ايله بورهك صايبور .
كومور بوكلى اوگوز آراباسنى كوبريدن ابكى اوگوز چكىدى .
كدى كيراز يه مهز ، چوره كله كوفته يه دايا ناماز .
كيراچى كيرلى چاماشيرلنى كوشه ده كي كومورله قايناتدى .

32. Sayfa (Ders 31)

"Kase Körük

"En ekme küçük kase körük

"Kani köydeki büyük küpe kiraz atdı.

"Limandaki büyük vapur düdüğ çaldı.

"Köşedeki köfteci köfte ile börek satıyor.

"Kömür yüklü öküz arabasını köprüden iki öküz çekdi.

"Kedi kiraz yemez, çörekle köfteye dayanamaz.

"Kıracı kirli çamaşırlarını köşedeki kömürle kaynatdı.

اوکوز

اوردهك

اوردهكله اوکوز

اوکوز دهره کنارنده سو ایچوردی . اوردهك اوکا دیدی که :
قوجه اوکوز قاردهش ا بو نه قوجامان فافا ، نه قوجامان
پاجاق ، نه قوجامان بوینوز ا بنم گیبی صویه دلاماز ،
اوجامازسك ، قوشامازسك . اویله ایسه نه ایسه یارارسك ؟
اوکوز دیدی که : شوگوزهل تارلاره باق ا اوراده اکیئر
وار . اوکوز دای تارلای سؤرمسه داری نره دن
چیقاجق . ماسقارا اوردهك نره دن داری بولاجق ؟
کهوهزه اوردهك اوتاندی . سوز سویلهمدی سینی کدی .

33. Sayfa (Ders 32)

"Ördek Öküz

"Ördekle Öküz

"Öküz dere kenarında su içiyordu. Ördek ona didi ki:

"Koca öküz kardeş! Bu ne kocaman kafa, ne kocaman

"bacak, ne kocaman boynuz! Benim gibi suya dalmaz,

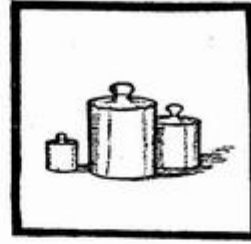
"uçamazsın, koşamazsın, öyle ise ne işe yararsın?

"Öküz didi ki: Şu güzel tarlalara bak! Orada ekinler

"var. Öküz dayı tarlayı sürmese darı nereden

"çıkacak? Maskara ördek nerden darı bulacak?

"Geveze ördek utandı. Söz söylemedi sesini kesdi.

کتاب

درهم

انسان محرم شکایت تجارت
بنا خیرسینز حکایه فدان

انسانه یابدیغی خطایی اقرار ایتملی .
یا بوده وه بی کوتمه لی یا بودیاردنه کیتمه لی .

قسمتده اولانک قاشینده چیتار دیرلر . آما انسان
حسابی ائی طوتمالی که تجارتنده آلدانماسین
حسابی تمیز اولانک یوزی آق اولور سوزی دوغرودر .

34. Sayfa (Ders-33)

"Dirhem Kitab

"İnsan muharrer şikayet ticaret

"Bina hayırsız hikaye fidan

"İnsan yapıdığı hatayı ikrar itmeli.

"Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli.

"Kismetinde olanın kaşığında çıkar dirler. Ama insan

"hesabını iyi tutmalı ki ticaretinde aldanmasın!

"Hesabı temiz olanın yüzi ak olur sözi doğrudur.

بُلبُل

گُل

امید اجرت اسکدار سنبُل دنیا
شکری کلاه سعاد مدیر شکران
کل دالنده بلبُل اوغیور. شکری دیکلیبور.
آنی آلاسه اسکداری کجری. امیدسز پاشانمازه.
• دُنیا دونه ر . شکری سازدن بر کلاه گینش
• سعاد بلبُل گیبی سویلر . مدیر بک اُسکداره گیتدی
• شکران خانم ، بلبُل طاش آتما ، گناهدر .

35. Sayfa (Ders-34)

"Gül Bülbul

"Ümid Ücret Üsküdar Sünbül Dünya

"Şükri Külah Suad Müdür Şükran

"Gül dalında bülbul ötiyor. Şükri dinliyor.

"Atı alan Üsküdar'ı geçdi. Ümitsiz yaşanmaz.

"Dünya döner. Şükri sazdan bir külah giyinmiş.

"Suad bülbul gibi söyler. Müdür beg Üsküdar'a gitdi.

"Şükran hanım, bülbüle taş atma, günahdır.

خورما آفاجی

خوروز

خان خانه خالاط خایلاز خارمان

اورخان خالی خسته خییار خانم

خایبوز هوجووسه ویلمز . کونولوك

ایدهه انسانده کیمسه خوتونماز .

خوزی جانك آکنده در ، جانیه هینماینه خوزی هینماز . وقتسز اوتن

خوردزك باشق کسر . خوردز اولسه ده کوزی چوبلکده قالمه .

جاهل انسانه خام آرمود کبی در . هارمانه صوکی در دیشدر کدر .

36. Sayfa (ders-35)

"Horoz Hurma ağacı

"Han Hane Halat Haylaz Harman

"Orhan Halı Hasta Hıyar Hanım

"Haylaz çocuk sevilmez. Kötülük

"İden insandan kimse hoşlanmaz.

"Huy canın altındadır, can çıkmayınca huy çıkmaz. Vakitsiz öten

"horozun başını keserler. Horoz ölmüş de gözi çöplükde kalmış.

"Cahil insan ham armud gibidir. Harman sonı dervişlerindir.

ألما

أشك

أو أت آل أش أكين
أريك أكمك أركك أسكى أزبر
ایکی آل بر باسه ایچیندر . أشك فوجامقد
طاوولا باشی اولاماز . آل اده طونوشدم .

أشرف بر كوفه ألاما آلدی . أريك آغاجی ارکن بیلك آمار . شتالی
أك أبی میوه لونددر . أودوك پازار چارشى به اوجماز . دوغردوه
آچ ، اكبرده طوقه كورددم . بابام أسكى ایلسلرینی أسكیمی بردی .
أویب ایلر أسیب ایی آرقاداشدر . آل اده طونوشاره بورددر .

37. Sayfa (Ders-36)

"Eşek Elma

"Ev et el eş ekin

"Erik ekmek erkek eski ezber

"İki el bir baş içindir. Eşek gocamakla

"tavla başı olamaz. El ele tutuşdum.

"Eşref bir küfe elma aldı. Erik ağacı erken çiçek açar. Şeftali

"en iyi meyvelerendir. Evdeki Pazar çarşısına uymaz. Doğruda

"aç, ergide tok gördüm. Babam eski elbiselerini eskiciye virdi.

"Edib ile emin eyi arkadaşdır. El ele tutuşarak yürürler.

شهر

هیندی

هافتا همشیره سیاه هادی هر کس
هیچ نهاد بهار جاهل طاهر

نهاد همشیره سی هادیه ابره هوا تبدرینه کیتدیبر.
بهار کلینجه هر هافتا قیرلره هیقارز.

ماهر هر آقشام مکتبدن چیقینجه همان اوه گلیر . هیچ یارامازلق
ایتز . قومشونک هیندینسی قیزدیرماز . هر زمان درسته چالیشیز .
هرگون یازیسی یازار . برشی صورولورسا همان جواب ویریر .

38. Sayfa (Ders-37)

"Hindi Şehir

"Hafta Hemsire Siyah Hadi Herkes

"Hiç Nihad Bahar Cahil Tahir

"Nihad hamşiresi Hâdiye ile hava tebdiline gitdiler.

"Bahar gelince her hafta kırlara çıkarız.

"Mâhir her akşam mektepten çıkınca heman [hemen, derhal] eve gelir. Hiç yaramazlık "etmez. Komşunun hindisini kızdırmaz. Her zaman dersine çalışır.

"Her gün yazısını yazar. Bir şey sorulursa heman cevap verir [verir].

حلواجی

لوحة

حاجی حالا قدح حرارت حیوان
رحمت ملیح ملاحت حسن
ہیبتہ ایبتہ ایبتہ کورہ نہ محنت ایبتہ جانہ ویربرہ
حصاتی تمیز اولادک بوزی آق اولور.

حامد حیوانلره مرحمت ایدر . حسن محبوب اولدی . حمدی
حالا باباسنه حساب ویرمہ دی . حکمت حیلہ کار دگلدر .
محمود راحتدن محروم اولدی . حایدن گلن حویہ سگیدر .

39. Sayfa (Ders-38)

"Leveha Halvacı [helvacı]

"Hacı Hâlâ Kadeh Harâret Hayvan

"Rahmet Melih Melahat Hasan

"Hile ile iş gören mihnet ile can verir.

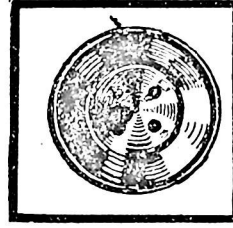
"Hesabı temiz olanın yüzü ak olur.

"Hâmid hayvanlara merhamet eder. Hasan mahcub oldu [u].

Hamdi

"hâlâ babasına hesap virmedi. Hikmet hîlekar değıldir.

"Mahmud rahatdan mahrum oldu. Haydan gelen hûya gider.

ده کیرمن

دوگمه

دوگون اگری ایکنه اکه بک
اوکوتماک اکیلمک اوکره نئاک دکنک
بو صو ده کیرمنی دکل ، یل ده کیرمنی دیر .
صاھت بازارده ایکنه ایلیک آلمه .

اوله زمانی ده کیرمن بوغذای اوکونیر . بیکیت کونئی
بودانده صاقیناز . بو آقشام بک بابام ایرکن کلدی .
پالتومک درکسی قویدی . بو دکنک دوغرد دکل ، اکر بیره . غیبنده
اوکونماک حاصره شرقی سولمه مک بکزه . پرشتم کونی دوکون کیده بجمم .

40. Sayfa (Ders-39)

“Düğme Degirmen [değirmen]

“Dügün egri igne eke beg [bey]

“Ögütmek Ekilmek Öğrenmek Degnek

“Bu su degirmeni değil, yel degirmenidir.

“Melahat pazardan igne iplik almış.

“Ögle zamanı degirmen buğday ögütüyor. Yiğit gözünü [yiğit gözünü]

“budakdan sakınmaz. Bu akşam bek [bey] babam irken [erken] geldi.

“Paltomun düğmesi gopdı. Bu degnek doğru degil, ergidir. Gurbette

“ögünmek hamamda şarkı söylemeğe benzer. Perşembe günü düğüne

gideceğim.

عقرب

ساعت

عادی عادل عارف عالی علم
جمعه قلعه عقل سعید طمع

عار انسانه ، یوک حیوانه یاقبیر .
عجمی هایله بو قادر اوچار .

نونوی مهم بنوایی همه عقل اذکدهدی . هسکلك صفتندک
أک عالیبدیر . مسعود اولوی ایچونه علم لازمه . علی چوره
قلاعتی بـ چرمبرده . عاظم عقیقتهک قارده شیر .
مکتبه جمعه کونی قصلیلده . زراعت سعادت برده صنعتدر .

41. Sayfa (Ders-40)

"Saat Akreb

"Âdi Âdil Ârif Âlî İlim

"Cum'a Kal'a Ağıl Sa'id Tama'

"Ar [utanma] insana, yük hayvana yağışır.

"Acemi çaylak bu gadar uçar.

"Tütüncü acem baklavacı araba akıl öğretti. Askerlik san'atların

"en 'âlisidir [yücesidir]. Mesud olmak için ilim lâzımdır. Ali çok

"itaatlı bir çocuktur. Âtîf Afife'nin kardeşidir.

"Mektepler Cum'a günü ta'tildir. Zira'at sa'adet viren san'atdır.

تیلکی

آرسلان

آرسلاندا تیلکی

آرسلان تیلکی قارده شه برگولك كنارنده راست
گلدی . سن بوتون حیوانلری آلداتیرمشك ،
دور هله بن ده سنی ییه یم ده اوكرهن ، دیدی .
تیلکی پك اعلا آما شوراده کی حیوان سزه راحت
یندیرمه چك اولا اونك حقتدن گلمه لیسكز ، دیدی و صوبك
ایچنده کی آرسلانك گولگه سنی گوستردی . آرسلان
گولگه یی كندی گپی بر حیوان صاندی اونى اولدورمك
اچون صوبه آتلا ینمه تیلکی قاردهش ینه قورتولدی .

42. Sayfa (Ders-41)

"Arslan Tilki

"Arslanla Tilki

"Arslan tilki kardeşe bir gölün kenarında rast geldi. 'Sen bütün hayvanları aldatırmışsın, dur hele ben de seni yiyeyim de öğren,' dedi. Tilki 'pek 'âlâ ammâ şuradaki hayvan size rahat yidirmeyecek evvelâ onun hakkından gelmelisiniz' dedi ve suyun içindeki arslanın gölgesini gösterdi. Arslan gölgeyi kendi gibi bir hayvan sandı. Onı öldürmek için suya atlayınca tilki kardeş yine kurtuldu.

اثواب

ثانیه

ثبات ثابت ثانی میراث ثروت

ثلث مثال عثمان مثلا اثبات

ثانیه مثال سوله دی . ثابت اثوابی کیرلندی . ایشته سات ایدن

قازانیر . بابا میراثی چابوق بتر . انسان ثروتی کندی قازانالید .

ثبات ایله هر شی' آلدن ایدیلیر . دونیاده اڭ آبی ثروت .

ثروتیدر . عثمان نبائی بر چوجوقدر . بر دقیقه آلتیس ثانیه در .

ثمت یازی یازیلیرک آنا سیدر .

ثابت أفندی یازیلیرینی ثمت یازی ایدر بازار .

43. Sayfa (Ders-42)

"Saniye Esvab

"Sebat Sâbit Sâni Mîrâs Servet

"Sülûs Misal Osman Meselâ İsbat

"Saniye misal söyledi. Sâbit esvabını [elbisesini] kirletti. İşinde sebat eden

"kazanır. Baba mirası çabuk biter. İnsan serveti kendi kazanmalıdır.

"Sebat ile her şey elde edilir. Dünyada en iyi servet ilim

"servetidir. Osman sebatlı bir çocuktur. Bir dakika altmış saniyedir.

"Sülûs yazı [hat san'atında bir yazı çeşidi] yazıların anasıdır.

"Sâbit efendi yazılarını sülûs yazı ile yazar.

مکتبک
ذوق

ذکی ذہنی ذکائی ذخیره دم
أذان اذن مأذون ذوق لذت

ذکی چوجوقلر درسلینه چالیشرلر ، نبل چوجوقلر چالیشمقذن نه ذوق
دویار نه ده لذت . ذکی أفندی بو هافتا اذنسز قالدی . ذکائی مکتب
مدیرینه اذن تذکرهسی گتیردی . ذهنی بوگون مأذون گیده چکدی
گیتدیعی ؟ .. تربیلی چوجوقلر آرقاداشلرینی ذم ایتمز . چالیشقان
کریلونک آنباری ذخیره دولو اولور . چالیشق چوق ذوقلیدر .

مؤذه ذکی أفندی اذانی او قودی .
ذهنی مؤذه ذکی أفندیك اوغلوردر .

44. Sayfa (Ders-43)

"Mektebin zevki

"Zeki Zihni Zekâi dehire dem

"Ezan izin me'zun zevk lezzet

"Zeki çocuklar derslerine çalışırlar, tenbel çocuklar çalışmaktan ne zevk duyar ne de lezzet. Zeki efendi bu hafta izinsiz kaldı. Zekâi mektep "müdürine izin tezkeresi getirdi. Zihni bugün me'zun [izinli] gidecekti "gitti mi? Terbiyeli çocuklar arkadaşlarını zem itmez [kötülemez, kalamaz]. Çalışkan

"köylünün anbarı zahîre dolu olur. Çalışmak çok zevklidir.

"Müezzin Zeki efendi ezanı okudu.

"Zihni müezzin Zeki efendinin oğludur.

كديم

أك چوق سهووب اويتدینی
برگون خاتنه مک تینی
دوشوب آباغنه باتمش
همده ایجه قاتامش .
- زاوللی یاراما کدیم ،
آرتق اوسلان ، نه می دهم .
ماده نسه

بیم کدیم اوسلو دورماز .
فقط اولسه بوروشدورماز
میتدور اوستنده اورتوبی .
قار گیبی بیم بیاض توبی
قدیهدن بوموشاقدور .
یاما قارا بانوشاقدور .

45. Sayfa (Ders-44)

"Kedim

"Benim kedim uslu durmaz.
"Fakat ölse buruşdurmaz
"Minder üstünde örtüyü
"Kar gibi bembeyaz tüyü
"Kadifeden yumuşaktır.
"Ya makara ya kuşaktır.

"En çok sevüben oynadığı
"Bir gün hanımınemin [hanım
ninemin] tığı
"Düşüp ayağına batmış
"Hem de epeyce kanatmış.
"Zavallı yaramaz kedim,
"Artık uslan, e mi didim."

Hâlid

İKİNCİ BÖLÜM

عثمانلیجه متنلر

OSMANLİCA METİNLER VE LATİN HARFLERİYLE OKUNUŞLARI

Metin No: 1

پنه انجیلی قاتان

بو یوک قبهلی سهرین دیوان بوکون داها ساکن ، داها کولکه لیدی . په پنجه ره لرندن سوزوله ن ماوی ، مور ، سنجابی بهار ضیالری ، چینلرینک یشیل دهرینلکلرنده بیریکور ، قویولاشیوردی . بوکسک ایپک شیلته لره دیز چوکش یورغون وزیرلر ، اوکلرنده کی خالینک رنگلی نقشارینه باقیورلر ، اوزون ، بیاض صاقالنی ضعیف البله طوتان اختیار صدراعظمک سونوک کوزلری ، غایت اوزاق ، غایت قارانلق شیر دوشونویور کیبی موجود اولمایان نقطه لره دالیوردی .

— جسور بر آدم لازم ، پاشار . . . دیدی ، بز اونک صبرمالره ، آلتینلره ، آلماسلره غریق ایدره کونده ردیگی ایلچیسنه ال ثوبدورمه دک ؛ آنجیق دیز ثوبه سنه مساعده ایتدک . شهبه سز اوده مقابله ایتکه قالفاجق .

— شهبه سز .

— هیج شهبه سز .

— مطلقا .

قبه آلتی وزیرلرینک تمامیه کندی فکرلرنده اولدیننی آکلایان صدراعظم ، دوشوندیکنی داها آجیق سویله دی :

— او حالده بزدن ایلچی کیده جک آدامک چوق جسور اولماسی لازم ! او یله بر آدام که تولومدن قورقاسین . دولتک شانسه دوقوناجق حرکتلره قارشنی قویسون . تولوم قورقوسیه ، اوغرایاجنی حقارتلره بویون اکه سین . . .

— اوت !

— های ، های .

— چوق دوغرو . . .

Metin No: 1

PENBE İNCİLİ KAFTAN

Büyük kubbeli serin divan bugün daha sakin, daha gölgeliydi. Pencerelelerinden süzülen mavi, mor, sincâbî bahar ziyaları, çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu. Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorğun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlar, uzun, beyaz sakalını zayıf eliyle tutan ihtiyar sadrâzâmın sönük gözleri, ğayet uzak, ğayet karanlık şeyler düşünüyor gibi mevcut olmayan noktalara dalıyordu.

- Cesur bir adam lâzım, paşalar...didi, biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara gark ederek gönderdiği ilçisine [elçisine] el öptürmedik; ancak diz öpmesine müsaade ettik. Şüphesiz o da mukabele etmeğe kalkacak.

- Şüphesiz.
- Hiç şüphesiz.
- Mutlaka.

Kubbe Altı vezirlerinin tamamıyla kendi fikirlerinde olduğunu anlayan sadrâ'zam, düşündüğünü daha açık söyledi.

- O halde bizden elçi gidecek adamın çok cesur olması lazım! Öyle bir adam ki ölümden korkmasın. Devletinin şanına dokunacak hareketlere karşı koysun. Ölüm korkusuyla, uğrayacağı hakâretlere boyun eğmesin.

- Evet!
- Hay, hay.
- Çok doğru ...

صدراعظم ، صافالندن چكديكى انى دزينه دايدى . دوغرولدى . باشنى قالدردى .
بارلاق طوغلرى ئورپهرن وزيرلره آيرى آيرى باقدى :
— هايدى اوبله آيسه ... بر جسور آدام بولك ، ديدى ، خواجكاندن ، اندروندن ،
ديواندن نيم عقلمه بويله كوزى بك بر آدام كهاه بور . سزده دوشونك باقام .
قوجا دولته سسز ، كوچوك بر دماغ اولان ديوان ، دوشونمكه باشلادى .

بو ايلچى ، يدى سنه صوكرا قديرك «ياروز» نامندهكى يامان سيلاه سيله غرورينك ،
جزاسنى بر آنده كورهن اساعيل صفوى به كونده ريله جكدى ، بوتون شرقده جهانكبرلكى
قوران بو سرسرى ، قارشينده دولتى تمثيل ايدمك آدامه قارشى شهسز بر چوق
مناسبتسزلكلر ياقمغه قالفشاجق مناسبتسزلكلرينه مقابله ايدمى احبال قازيفه ووراجق ،
دوريسى يوزمك ، عقله كهاهك قابا بر وحشته ئولدوره جكدى . صدراعظمك صاغندهكى ،
دميندن برى بر مزار طاشى كيبى حركتسز دوران ، قبرمى طوغلو قاروق ، يردن
اوينادى . ياواش ياواش صوله دوندى .

— بن تام بو ايلچىلكه مناسب بر آدام بيليورم ، ديدى ، باباسى نيم يولداشمى .
آما دولت مأمورىتى قبول ايتمهز .

— كيم ؟

— محسن چلبى .

صدراعظم بو آدمى طايمايوردى . صوردى :

— بورادمى اوطورويور ؟

— اوت .

— نه ايش ياپيور ؟

— بر آرز زنگيندر . وقتنى اوقومقله كه چير بر . طايمازسكز افنديم . هيچ بو بوكلرله

الفت ايتمهز . اقبال ايتمهز .

— نه به ؟

— بيلمم آما ، بلكه «زوالى وار» ديه .

— تحف ...

Sadrâ'zam, sakalından çektiği elini dizine dayadı. Doğruldu. Başını kaldırdı. Parlak tuğları ürperen vezirlere ayrı ayrı baktı:

- Haydi öyle ise... Bir cesur adam bulun, didi, hocagândan, Enderûndan, Divandan benim aklıma böyle gözü pek bir adam gelmiyor. Siz de düşünün bakalım.

Koca devlete sessiz, küçük bir dimâğ olan Dîvan, düşünmeğe başladı.

***

Bu elçi, yedi sene sonra takdirin "Yavuz" namındaki sillesiyle gururunun cezasını bir anda gören İsmail Safeviye gönderilecekti. Bütün Şarkta cihangirliği kuran bu serseri, karşısında devleti temsil edecek adama karşı şüphesiz bir çok münasebetsizlikler yapmağa kalkışacak münasebetsizliklerine mukabele edeni ihtimal kazığa vuracak, derisini yüzecek, akla gelmedik kaba bir vahşetle öldürecekti. Sadrâ'zamin sağındaki, demindenberi bir mezar taşı gibi hareketsiz duran, kırmızı tuğlu kavuk, yerinden oynadı. Yavaş yavaş sola döndü.

- Ben tam bu elçiliğe münasib bir adam biliyorum, didi, babası benim yoldaşımıdı. Amma devlet me'muriyeti kabul etmez.

- Kim?

- Muhsin Çelebi

Sadrâ'zam bu adamı tanıyordu. Sordu:

- Burada mı oturuyor?

- Evet.

- Ne iş yapıyor?

- Biraz zengindir. Vaktini okumakla geçirir. Tanımazsınız efendim. Hiç büyüklerle ülfet itmez [etmez]. İkbâl istemez.

- Neye?

- Bilmem ammâ, belki "zevâli var" diye.

- Tuhaf...

- فقط چوق جوردر : دوغرودن آریلاز ، تولومدن چکینمەز ، بر چوق دفعه
غنا ایتشدیر ، یوزنده قلیچ یارلری واردر .
— یزه ایلیج اولمازی ؟
— بیلیم .
— بر کره کندینی کورسەك ...
— بیلیم ، چاغبرنجە آباغکزە کلبرمی ؟
— ناصل کەلەز ؟
— کەلەز ایشته ... دنیاہە متنی یوقدر شاهلە کدا نظرندە بردر .
— دولتی سەومەزی ؟
— سەور صائیرم .
— او حالەدە زدە کندیمز ایچین دەکیل ، دولتتە خدمت ایچین چاغبربرز .
— تجربە بووروک افندیم ...
صدراعظم ، او آقشام کتخداسنی محسن چلیینک اسکداردەکی اویئە کوندەردی .
دولتە ، ملتە دائر بر ایش ایچین کندیسەلە قونوشاجغنی ، یارین مطلقا تردد ایتەبوپ
کەلەسنی یازیوردی .

صبح نمازندن سوکرا سرائنک سالاملغندە ، هند قوماشندن آغیر پردەلی ، کوچوک ،
لوش بر اودادە کاتبنک بیراقدینی کاغدلری اوقورکن ، صدراعظمە محسن چلیینک
کلدیکنی خبر وردیلر .

— کەتیرک بورایە ...

ایکی دقیقه کەچەدن اودانک صدف قاقالی جوز قاپسندن بالا بیقلی ، ایری ، لوند ،
شن بر آدم کیردی . ایچە سیاه قاشلرینک آلتندە ایری کوزلری پارلاپوردی . بلندەکی
سلاحلق بوئدی . بوتون قوللرک تکاپوسنە ، سجدەسینە آلیشان صدراعظم ، بر آن ،
اتەکنە قاپایلماسنی بکلەدی . اوطوردینی مور چوخا قابلی سدرک دائما توپولەن آغیر
صیرما صاچاغندەکی یوماق ، آلتیندن ایچی بوش کوچوک بر قاقاکیی شاشقین دورویوردی .
صدراعظم ، سولەهە جک بر شیمی بولامادی . بوپلە کوکسی ایلەربدە ، قاباریق ، باشی

- Fakat çok cesurdur: Doğrudan ayrılmaz, ölümden çekinmez, birçok defa gazâ etmiştir, yüzünde kılıç yaraları vardır.

- Bize elçi olmaz mı?

- Bilmem.

- Bir kere kendisini görsek...

- Bilmem, çağırınca ayağınıza gelir mi?

- Nasıl gelmez?

- Gelmez işte... Dünyaya minneti yoktur. Şahla gedâ nazarında birdir.

- Devletini sevmez mi?

- Sever sanırım.

- O halde biz de kendimiz için değil, devletine hizmet için çağırırız.

- Tecrübe buyurun efendim...

Sadrâ'zam, o akşam kethüdâsını Muhsin Çelebi'nin Üsküdar'daki evine gönderdi. Devlete, millete dâir bir iş için kendisiyle konuşacağını, yarın mutlaka tereddüd etmeyüb gelmesini yazıyordu.

***

Sabah namazından sonra sarayının selamlığında, hind kuşaşından ağır perdeli, küçük, loş bir odada kâtibinin bıraktığı kâğıtları okurken, sadrâ'zama Muhsin Çelebi'nin geldiğini haber verdiler.

- Getirin buraya...

İki dakika geçmeden odanın sade fakmalı ceviz kapısından pala bıyıklı, iri, levend, şen bir adam girdi. İnce siyah kaşlarının altında iri gözleri parlayordu. Belindeki silahlık boşdu. Bütün kulların tekâpüsüne, secdesine alışan sadrâ'zam, bir an, eteğine kapılması bekledi. Oturduğu mor çuha kaplı sedirin daimâ öpülen ağır sırma saçaklarındaki yumak, altından içi boş küçük bir kafa gibi şaşkın duruyordu. Sadrâ'zam, söyleyecek bir şey bulamadı. Böyle göğüs ileride, kabarık, başı

یوقاری قالقیق بر آدام عمرنده ایلك دفعه کورووردی . قبه وزیرلری بيله حضورنده
ایکی بوکلوم دورو یوردی .

محسن چلبی ، غایت طبیعی بر سسله صوردی :
— بی ایسته تمسکیز ؟ نه سویله به جکسکیز افندم ؟

— شیء ...
— بو یوروکیز افندم .

— بو یور اوغلم ، سویله بر اوطورده ...

محسن چلبی چه کینمه دن ، صیقلمه دن ، ازیلوب بوزولمه دن غایت طبیعی بر حرکتله ،
کندینه کوسته ریلهن شیلته به اوطوردی . صدراعظم ، حالا اأنده طوتدینی قیوروق
کاغلرله باقاراق ایچندن : « نه بیچم آدام ؟ عیبا ده لیبی ؟ » دیوردی . حالبوکه ...
خاییر بو چلبی غایت عقلی بر انساندی ! مرده ، نامرده محتاج اولمایاجق قادار بر
ثروتی واردی . چاملیجه اورمانک آرقاسنده کی بو یوک ماندیرا ایله بو یوک چیفتلکی
ایشله تیر ، ناموسیه یلشار ، کیمسه به ایوالله ایتمزدی . فقرايه ، ضعیفله ، غریبلره
باقار ، صوفراسنده هیچ مسافر اکسیک اولمازدی . دینداردی . اما متعصب ده کیلیدی .
دین ، ملت عشقنی قلبنده دو یانلردندی . دولتک بو یوکلکی ، قدسیلکی آکلاردی .
یکانه مفکورہ سی : « الله دن باشقا کیمسه به سجده ایتمک ، قوله قول اولماق ، دی ...
علمی ، کالی هرکجه معلومدی . ابن کمال ، اوندن بحث ایدرکن « بی اوقوتور ... »
دیردی . شاعردی . لاکن عمرنده داها بر قصیده یازمامشدی . حتی بویه مدحیه لری
اوقومازدی بيله ... یاشی قرقی که چوردی . اوکنده آچیلان اقبال یوللرندن داها
هیچ برینه صایمامشدی . بو آلتین قالدیریمی مینه چیچکلکی ، جنتی آندیران نورانی
یولرک نهایتنده دائما « کیرلی بر اتهک محرابی » بولوندیغی بیلیردی . انسانلق اونک
نظرنده چوق یوکسک ، چوق بو یوکدی . انسان ارضک اوزرنده اللهک بر خلفیدی .
الله انسانه کندی اخلاقی ویرمک ایسته مشدی : انسان ، هر موجودک فوقنده ایدی .
قوروغنی ساللایا ساللایا افندیسنک پاپوچلرینی یالایان کوپکه تبصص پک یاقیشیردی ؟
اما انسانه ... محسن چلبی ، هر تورلو ذلتی هضم ایدرک اقبال ته پلرینه ایکی بوکلوم
طیرمانان ماسقارا حریرلردن ، عزت نفسیز کوله لردن ، زاحفله رکیبی برلرده سورونهن
ملوت أسیرلردن نفرت ایده ردی . حتی بونلری کورمه مک ایچون مرده مکریز اولمشدی .

yukarı kalkık bir adam ömründe ilk def'a görüyordu. Kubbe vezirleri bile huzurunda iki büklüm duruyorlardı.

- Muhsin Çelebi, gayet tabî'î bir sesle sordu:
- Beni istemişsiniz? Ne söyleyeceksiniz efendim?
- Şey...
- Buyurunuz efendim.
- Buyur oğlum, şöyle bir otur da...

Muhsin Çelebi çekinmeden, sıkılmadan, ezilüb büzülmeden gayet tabî'î bir hareketle, kendine gösterilen şilteye oturdu. Sadra'azâm, hâlen elinde tuttuğu kıvrık kâğıtlara bakarak içinden: "Ne biçim adam? Acaba deli mi?" diyordu. Halbuki... Hayır bu çelebi gayet akıllı bir adamdı! Merde, nâmerde muhtaç olmayacak kadar bir serveti vardı. Çamlıca ormanının arkasındaki büyük mandıra ile büyük çiftliğini işletir, namusuyla yaşar, kimseye eyvallah etmezdi. Fukaraya, zaiflere, gariplere bakar, sofrasından hiç misafir eksik olmazdı. Dindardı. Amma mutaassıp değildi. Din, millet aşkını kalbinde duyanlardandı. Devletinin büyüklüğünü, kudsiliğini anlardı. Yegâne mefkûresi: "Allah'tan başka kimseye secde etmemek, kula kul olmamak"dı... İlmi, kemâli herkesçe ma'lumdu. İbn-i Kemal, ondan bahs ederken, "Beni okutur..." dirdi [derdi]. Şairdi. Lâkin ömründe daha bir kaside yazmamıştı. Hatta böyle methiyeleri okumazdı bile... Yaşı kırkı geçiyordu. Önünde açılan ikbal yollarından daha hiç birine sapmamıştı. Bu altın kaldırımlı mine çiçekli, cenneti andıran nurânî yolların nihayetinde daimâ "kibirli bir etek mihrabı" bulunduğunu bilirdi. İnsanlık onun nazarında çok yüksek, çok büyüktü. İnsan arzın üzerinde Allah'ın bir halefiydi. Allah insana kendi ahlakını vermek istemişti. İnsan, her mevcudun fevkinde idi. Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin pa-buçlarını yalayan köpeğe tabasbus pek yakışırdı; Ammâ insana... Muhsin Çelebi, her türlü zilleti hazm ederek ikbal tepelerine iki büklüm tırmanan maskara hârislerden, izzet-i nefissiz kölelerden, zahifeler gibi yerlere sürünen mülevves esirlerden nefret ederdi. Hatta bunları görmemek için merdümگیرiz olmuşdu [olmuştu].

یالکز محاربه زمانلری غربا بولولکرینه قوماندانلق ایچین میدانه چیقاردی . حضورده سربست ، طبیعی اوطوروشی ، صدراعظمی چوق شاشیرتدی . آما قیزدیرمادی :

— تبرزه بر ایلچی کوندهرمک ایسته بوروز . طرفزدن سن کیدرمیسک اوغلم ؟

— بنمی ؟

— اوت .

— نه مناسبت ؟

— آرادیفمز کیبی بر آدام بولامیورزده ...

— بن شیمدی به قدار دولت منصبه کیرمدم .

— بیچین کیرمدک ؟

محسن چلبی ، بر آز دوردی ، یوققوندی ، کولومسه دی :

— چونکه بن بویون اکهم ، آل آنهک اویعم ، دیدی . حالبوکه زمانک دولتلیلری ،

موقمقرینه هپ بویون اکوب ، آل آنهک ، حتی آباق ثوبوب ، بیک تورلو تبصبله ، ریاله ،

تکاپوله چیقدیققرندن اطرافلرینه دائمی هپ بو ذلیل ماضیلرینک چیرکین حرکتلرینی

تکرارلایانلاری طولپارلر . کوزدهلری ، ندیلری ، حایه ایتدکلری ، هپ دنی ریاکارلر ،

اخلاقسز مدهانلر ، ناموسسز ماسقارالر ، حیثیتسز دالقاووقلردر ا سرد ، دوغرو ،

عزت نفس صاحبی ، حر ، وجداننک سننه قولاق ویره بر آدام کوردیلری همان

غرض اولور ، محویته چالیشیرلر . کدیك احمد پاشا بیچین خنجرلهندی ، پاشام ؟

— . . .

صدراعظم ، یاواشجه دیشلرینی صیقدی ، کوزلرینی سوزدی . طوتدینی کاغدی

بوروشدوردی . حدتله نه مه یوردی : آما حدتله ندیکي زمانلرده اولدینی کیبی یاناقلرینه بر

تیرتمه کالادی . وزیرکن ده کیل ، حتی داها بکلریکی ایکن بيله قارشیسنده اقرانلرندن

کیسه بویله دوم دوز لاف سویله مه مشدی . تکرار « عیجا ده لیسی ؟ » دیسه دوشوندی .

دهلی ده کیسه . . . بو نه کستاخلقدی ؟ بو درجه کستاخلق ، « نظام عالمه » مخالف

ده کیلمیدر ؟ کوزلرینی داها بدتر سوزدی : ایچندن « شونک باشی ووردورسام ... »

دیدی ، قاپیچیلره باغیرمق ایچین آغزینی آچاجقدی . آنسزین وجداننک — نره سی

اولدینی بیلنمه بن بر یردن کلهن — درین سننی ایشیتدی : ایشته سن ده تبصص ،

Yalnız muharebe zamanları ğurabâ bölüklerine kumandanlık için meydana çıkardı. Huzurda serbest, tabi'î oturuşu, sadra'âzamı çok şaşırttı. Amma kızdırmadı:

- Tebriz'e bir elçi göndermek istiyoruz. Tarafımızdan sen gider misin oğlum?

- Ben mi?

- Evet.

- Ne münasebet?

- Aradığımız gibi bir adam bulamıyoruz da...

- Ben şimdiye kadar devlet mansıba girmedim.

- Niçün [niçin] girmedin?

Muhsin Çelebi, biraz durdu, yutkundu, gülümsedi:

- Çünkü ben boyun eğmem, el etek öpmem, didi. Halbuki zamanın devletleri, mevkilerine hep boyun eğip, el etek, hattâ ayak öpüp, bin türlü tabasbusla, riya ile, tekâpülle çıktıklarından etraflarına daimâ hep bu zelil mâdîlerinin [öväcülerin] çirkin hareketlerini tekrarlarını toplarlar. Gözdeleri, nedimleri, himaye ettikleri, hep denî riyâkârlar, ahlaksız meddahlar, namussuz maskaralar, haysiyetsiz dalkavuklardır! Merd, doğru, izzet-i nefis sahibi, hür, vicdanının sesine kulak veren bir adam gördüler mi heman garaz olur, mahvına çalışırlar. Gedik Ahmed Paşa niçin hançerlendi, paşam?

- ...

Sadra'azam, yavaşça dişlerini sıktı, gözlerini süzdü. Tuttuğu kâğıdı buruşdurdu. Hiddetlenemiyordu: Amma hiddetlendiği zamanlarda olduğu gibi yanaklarına bir titreme geldi. Vezirken değil, hatta daha beğlerbeyi iken bile karşısında akranlarından kimse böyle dümdüz laf söylememişdi. Tekrar "Acaba deli mi?" diye düşündü. Deli değilse... Bu ne küstahlıktı? Bu derece küstahlık, "Nizam-ı âleme" muhâlif değil midir? Gözlerini daha beter süzdü: İçinden "Şunun başını vurdursam..." didi, kapıcılara bağırarak için ağzını açacakdı. Ansızın vicdanının -neresi olduğu bilinmeyen bir yerinden gelen- derin sesini işitdi: "İşte sen de tabasbus,

ریا ، تکاپو یوللرندن یوکسه نلر کیمی سربست ، دوز بر لافی چه که مهورسک ! سن ده قارشیکده مرد بر انسان ده کیل ، آياقلا ریکی یالایان بر کوپک ، ذلتک آلتنده ایکی قات اولس بر ماسقارا ، بر رزیل ایسته یورسک ! ، سوزوک کوزلرخی آچدی . آووچنده صیقدینی کاغدی یانه قوبدی . تکرار عمن چلی به باقدی . اورتاسنده که نیش بر قیلیچ یاراسنک ایزی پارلایان یوسک آلتی ... آل یاناقلری ... یکی تراشلی بیاض ، قالین بوخی بر آز بویوجک ، لیکری بورنی ، انجه صارینی ... طبیقی شهنامه صحیفه لرنده کورولهن اسکی قهرمانلرک رسملرینه به کزه یوردی . اوت بو ، آلتنده یاراسی کورولهن قیلیچک یره دوشورمه دیکی جانلی بر قهرماندی . انصافلی صدراعظم ، وجدانک روحنه عکس ایدهن سستی غرورینک قارانغیله بوغمادی . تام بزم آرادیفمز آدام ایشته ... ، دیدی . بو قادار پرواسر بر آدام دولتنه ، ملتته یاپیلاجق حقارتی ده چه که مز ، تولومدن قورقارق ، کوردیکی حقارتله ایوالله دیبه مه زدی . قاووغنی خفیجه صالحلادی :

— سنی تبریزه ایلچی کوندمره جکیز .

عمن چلی صورتی :

— قاتکیزده بو قادار نشانیچیلر ، کاتیلر ، خوجالار وار . بیچین اولردن انتخاب

ایتمه یورسکز ؟

— سن شاه اسپهنگلک کیم اولدینی بیلیورمیسک ؟

— بیلیورم .

— دولتیکی سهویورمیسک ؟

— سهویورم .

حکیم صدراعظم دوشورولدی . آرقاسنه باقدی :

— بک اعلا اولیله ایسه ... دیدی . بو آدام « ایلچی به زوال یوق » قاعده سنی قبول

ایتمه ز . بزمه رقابت دعواسنده در . آر میداننده حقمزده یامادقلرخی بزم کوندمره جکمز

ایلچی به یایمق ایشتر . احتیال اشکنجه ایله اعدام ایدر . چونکه اللهدن قورقوسی یوقدیر .

حال بوکه ایلچیمزه یاپیلاجق حقارت ، دولتمزه دیمکدر . بزه اولیله بر آدم لازم که حقارت

کورونجه باشندن قورقاسین ... بو حقارتی عینیه اعاده ایتمسین ... دولتیکی سهورسک

بو فداکارلنی قبول ایده جکسک ؟

عمن چلی ، هیچ دوشونمادی :

riya, tekâpû yollarından yükselenler gibi serbest, düz bir lafı çekemiyorsun! Sen de karşıdaki merd bir insan değil, ayaklarını yalayan bir köpek, zilletinin altında iki kat olmuş bir maskara, bir rezil istiyorsun!” Süzük gözlerini açtı. Avucunda sıktığı kâğıdı yanına koydu. Tekrar Muhsin Çelebi’ye bakdı. Ortasında geniş bir kılıç yarasının izi parlayan yüksek alını... Al yanakları... Yeni tıraşlı beyaz, kalın boynu biraz büyücek, igri [eğri] burnu [burnu], ince sarığı...Tıpkı şehnâme sahifelerinde görülen eski kahramanların resimlerine benziyordu. Evet bu, alnında yarası görülen kılıcın yere düşüremediği canlı bir kahramandı. İnsafılı sadra’âzam, vicdanının ruhuna aks eden sesini gururunun karanlığıyla boğmadı. “Tam bizim aradığımız adam işte...” didi. Bu kadar pervasız bir adam devletine, milletine yapılacak hakâreti de çekemez, ölümden korkarak, gördüğü hakâretlere eyvallah diyemezdi. Kavuşunu hafifçe salladı:

- Seni Tebriz’e elçi göndereceğiz.

Muhsin Çelebi sordu:

- Katınızda bu kadar nişancılar, kâtipler, hocalar var. Niçin onlardan intihâb etmiyorsunuz [seçmiyorsunuz]?

- Sen Şah İsmail’in kim olduğunu biliyor musun?

- Biliyorum.

- Devletini seviyor musun?

- Seviyorum.

Hakîm Sadra’âzam doğrudı. Arkasına bakdı:

- Pek a’lâ öyle ise... didi. Bu adam “elçiye zeval yok” kâidesini kabul etmez. Bizimle rekâbet da’vasındadır. Er meydanında hak-kımızda yapamadıklarını bizim göndereceğimiz elçiye yapmak ister. İhtimal işkence ile idam eder. Çünkü Allah’tan korkusu yoktur. Halbuki elçimize yapılacak hakâret, devletimize dimekdir. Bize öyle bir adam lazım ki hakâret görünce başından korkmasın... Bu hakâreti aynıyle i’âde itsin... Devletini seversen bu fedakârlığı kabul edeceksin?

Muhsin Çelebi, hiç düşünmedi:

— ایتیم افندم ، فقط بر شرطه ...

دیدى .

— نه کيى ؟

— مادامکه بو فداکارلقدیر ، فداکارلق اجرتله اولماز ؛ حسی اولور . دولته قارشى اجرتله یاپیلاجق بز فداکارلق ، نه اولورسه اولسون ، حقیقتده شخصی بر قازانجیدن باشقا بر شی دکلدر .. بن معاش ، منصب ، اجرت فلان ایسته مەم ، فخرى اولارق بو خدمتی کوروروم . شرطم بودر ا

— فقط اوغلم ، بو ناصیل اولور ؟ اونک ایلچیسى آغیر کینمشدی . آتلى ، خدمهلى مکملدی . بز ایلچیمزک آتلى ، خدمهلى ، انوابى داهای محشم ، داهای آغیر اولق ایجاب ایدر ... بونلر ایچین مطلقا خزینهدن سکا بر قاج آلتین ویره جکز .

محسن چلبی دوردی . اوکنه باقدی ، صوکره باشی قالدیردی :

— خایر ، دیدی ، خزینهدن بر پول آلام . ایجاب ایدن محشم طاقلی آتلى ، سوسلو خدمهلى بن کندی پارامله دوزه جکم . حتی ... صدراعظم ، کوزلرخی آچدی . حتی صیرتمه شاه اسماعیلک عمرنده کورمه دیکی آغیر بر شی کیه جکم .

— نه کیه جکسک ؟

— صیرماکش طور اوغلنده کی دیبایى هنددن ، خارجی وندیکن کله « پنبه ایچیلی

قافتان ، ی آلاجغم ...

— نه ؟ ... او قادر پارایی نهرده بولاجقسک ، اوغلم ؟

صدراعظمک شاشمغه حتی واردی . بر آی اول تاملانان ، اوزهری الک نادر پنبه ایچیلره ایشه نهن بو قافتانک نامی استانبولده دویمایان یوقدی . وزیرلر ، ایلچیلر طور اوغلنه مراجعت ایتدیکه او ، فیئاتی آرئدی ریوردی . محسن چلبی ، بو مشهور قافتانی ناصل آلاجغنی آکلادى :

— چیفتلکمله ، اویمی ، رهنه ویره جکم ؟ تجاردن اون بیک آلتین بورج طوپولایجتم . ایکی بیک آلتین آنترله خدمهله صرف ایده جکم . کرى یه قالان سکز بیک آلتینله ده بو قافتانی آلاجغم .

صدراعظم بو حرکتی معقول بولمادی :

- İtdim [ettim] efendim, fakat bir şartla...

Didi [dedi].

- Ne gibi?

- Madem ki bu fedakârlıktır, fedakârlık ücretle olmaz; hasbî olur. Devlete karşı ücretle yapılacak bir fedakârlık, ne olursa olsun, hakikatde şahsî bir kazançdan başka bir şey değildir. Ben maaş, mansıb, ücret filan istemem. Fahrî olarak bu hizmeti görürüm. Şartım budur!

- Fakat oğlum, bu nasıl olur? Onın elçisi ağır giyinmişti. Atları, hademeleri mükemmeldi. Bizim elçilerimizin atları, hademeleri, esvabı daha muhteşem, daha ağır olmak icab eder... Bunlar için mutlaka hazineden sana birkaç altın vereceğiz.

Muhsin Çelebi durdu. Önüne bakdı, sonra başını kaldırdı:

- Hayır, didi, hazineden bir pul almam. İcab eden muhteşem takımlı atları, süslü hademeleri ben kendi paramla düzeceğim. Hatta... Sadra'âzam, gözlerini açdı. Hattâ sırtıma Şah İsmail'in ömründe görmediği ağır bir şey giyeceğim.

- Ne giyeceksin?

- Sırmakeş Tur oğlundaki dibası hinden, harici Venedik'den gelme "Penbe incili kaftan"ı alacağım...

- Ne?... O kadar parayı nereden bulacaksın, oğlum?

Sadra'âzamanın şaşmağa hakkı vardı. Bir ay evvel tamamlanan, üzeri en nâdir penbe incilerle işlenen bu kaftanın namını İstanbul'da duymayan yokdı. Vezirler, ilçiler Turoğlu'na müracaat itdikçe o, fiyatını arttırıyordu. Muhsin Çelebi, bu meşhur kaftanı nasıl alacağını anlatdı:

- Çiftliğimle, evimi, rehine vereceğim; tüccardan on bin altın borç toplayacağım. İki bin altın atlarla hademelere sarf edeceğim. Geri kalan sekiz bin altınla da bu kaftanı alacağım.

Sadra'âzam bu hareketi ma'kul bulmadı:

— کلهکدن صوکرآ بو قافتان ، سنک ایشکه یاراماز . یالکز بر دهبه آلتیدر .
ماللریکی الکدن چیقاراجسک . فقیر دوشهچسک .

— خایر ، سکز بیک آلتینه آلاجیم قافتانی آلتی آی صوکره طور اوغلی بندن
یدی بیک آلتینه کری آلیر . یدی بیک آلتینله بن چیفتلکی رهندن قورتاریم .
کری قان بورجلریمی ئودهیمهزمسم . وارسین بابامک یادکار یراقدینی ماندیرام دولته فدا
اولسون ... دولتدن هپ آلتماز یا ... بر آزده وریبلر !

... —

محسن چلبیله قونوشدجه صدراعظمک حیرتی بوپووردی . قلبی راحتلانیدی .
ایشته کستاخ ، توره دی بر حکمداره حدینی بیلدیرمک ایچین کوندرلهچک تام بر آدام
بولونمشدی . کولوپور ، آغیر قاووغنی سالایوردی . دیوانک نازک ، قورقاق ، حاسیجی
چلبیلری جانری ایله ماللرنی چوق سهورلردی . بونلردن بری ایلجی کوندمریسه دولتک
حیثیندن زیاده آلاجنی احسانی دوشونهچک . حقننده روا کورولهن هر حقارتی قبول
ایدجهسکدی . صدراعظم ، محسن چلبینی بمکه آلیقومق ایستدی . موفق اولمادی .
کیدمرکن اونی تا صوفایه قادر تشییع ایتدی .

آلتی آی ایچنده محسن چلبی ، بوپوک چیفتلکی ، ماندرهسنی ، اونسی ، دوکانلرنی ،
باغچهسنی ، بوستاننی رهنه قوبدی . تجاردن پارا طوپلادی . آتلرنی ، خدمتلرنی دوزدی .
بونلرک هبسی حقیقه امثالی کورولهک درجهده محشمسیدی . دونوشده ، یدی بیک لیرایه
اعاده ایتمک شرطیله ، طور اوغلندن مشهور پنبه ایچیلی قافتانیده آلدی . کنج قاریسیله
ایکی کوچوک چوجنی افراباسندن برینک اوینه یراقدی . آلتی آیلق نفعلرنی آلرینه
ویردی . صوکرآ امرنامهسنی قوبینه قویارق یوله دوزولدی . قوناق قوناق ایله رلهدکجه بو
یکی ایلچینک دهبهسی ، دارانی هله ایچیلی قافتانک شهرتی بوتون آناطولودن کچهچرمک
شاه اسماعیلک دیارینه طلشپوردی .

محسن چلبی بر کون تبریز قلمهسنه بوپوک بر احتشامله کبردی . بو کوچوک پای تختک
سوسه ، داراته ، رنکه ، زینته مفتون خلقی ، استانبول ایلچیسینک قافتاتی کورونجه
شاشیردی . شهر ، سرای ، بوتون انجمنلر ، قافتانک حکایهسیله دولدی . شاه اسماعیل
« پنبه ایچیلی » بی یالکز ماصالرده ایشتمس ، دها ناصل شی اولدیننی کورمهمشدی .

- Geldikten sonra bu kaftan, senin işine yaramaz. Yalnız bir debdebe âletidir. Mallarını elinden çıkaracaksın. Fakir düşeceksin.

- Hayır, sekiz bin altına alacağım kaftanı altı ay sonra Turoğlu benden yedi bin altına geri alır. Yedi bin altınla ben çiftliği rehinden kurtarırım. Geri kalan borçlarımı ödeyemezsem. Varsın babamın yâdigâr bıraktığı mandıram devlete fedâ olsun... Devletten hep alınmaz ya... Biraz da virilir!

- ...

Muhsin Çelebiyle konuşdukça Sadra'âzamın hayreti büyüyordu. Kalbi rahatlandı. İşte küstah, türedi bir hükümdâra haddini bildirmek için gönderilecek tam bir adam bulunmuşdu. Gülüyor, ağır kavuğunu salıyordu. Divanın nâzik, korkak, hesabıcı çelebileri canları ile mallarını çok severlerdi. Bunlardan biri elçi gönderilse devletin haysiyetinden ziyade alacağı ihsanı düşünecek. Hakkında reva görülen her hakâreti kabul edecekti. Sadra'âzam, Muhsin Çelebi'yi yemeğe alıkoymak istedi. Muvaffak olamadı. Giderken onı tâ sofaya kadar teşyi' itdi.

Altı ay içinde Muhsin Çelebi, büyük çiftliğini, mandırasını, evini, dükkânlarını, bağçesini, bostanını rehine koydu. Tüccardan para topladı. Atlarını, hademelerini düzdi. Bunların hepsi hakikaten emsali görülmedik derecede muhteşemdi. Dönüşde, yedi bin liraya iâde etmek şartıyla, Turoğlundan meşhur penbe inci ikaftanı da aldı. Genç karısıyla iki küçük çocuğunu akrabasından birinin evine bıraktı. Altı aylık nafakalarını ellerine virdi. Sonra emirnâmesini koynuna koyarak yola düzüldü. Konak konak ileriledikçe bu yeni elçinin debdebesi, dârâtı hele incili kaftanın şöhreti bütün Anadoludan geçerek Şah İsmail'in diyarına taşıyordu.

Muhsin Çelebi bir gün Tebriz kal'asına büyük bir ihtişamla girdi. Bu küçük pây-ı tahtın süse, dârâta, ziynete meftun halkı, İstanbul elçisinin kaftanını görünce şaşırды. Şehir, saray, bütün encümenler, kaftanın hikayesiyle doldu. Şah İsmail "Penbe incili"yi yalnız mallaslarda işitmiş, daha nasıl şey olduğunu görmemişdi.

کندیسنگ داها کورمه‌دیکي شیشه صاحب اولان بو زنکین ایلمچی‌یه قارشى نهنسندہ دهرین بر غرض دویدی . اونى حقارتى آلتندہ ازمکه قرار و بردى . حضورینه قبول ایتهدن اول تختک آرقاسنه جلالدرنى حاضرلاندیردی . تختک اوکندهکی ديبا شيلته لرى ، ايبک سجاده لرى قالديرتدی . صاغنده وزیرلر ، صولنده محاربلى دورو یوردی .

... محسن چلبى ، کنیش صوماکی کرلى آچیق قابدن سربست آدیملره کیردی . یورودی . باشى هر وقتکی کيبي یوقاریده ، کوکسى هر وقتکی کيبي ایلریده ایدی . قویندن چیقاردینی مکتوبى اوپدی . باشنه قويدی . سوکرا آلتین تختک اوستنه - آلى ، یشلى ، ماویلى ، مورلو ايبک بیغینلرینه صاریلش ، صیرمالره ، طوغلره ، سانجاقلره ، باغلامش کيبي - غریب بر یرتیجی قوش سکونیه تونه‌ین شاهه اوزاتدی . آياغى ئوپوله‌ین شاه ، غضبندن صاپ صارى کسیدى . کوزلرینک بیاضلری قایب اولدی . محسن چلبى ، تختک اوکندن چکیلنجه شویله بر اطرافه باقدى . او طوراچق بر شی یوقدی . کولومسه‌دی . ایچندن : « بنی مجبوراً آیاقده ، حرمت وضعیتنده طومتق ایسته‌بورلر غالباً ... » دیدی . بر آن دوشوندی . بو حقارته ناصیل مقابله ایتهدی ؟ همان صیرتندن پنجه ایچیل قافتانى چیقاردی . تختک اوکته یره سردى . شاه اسماعیل ، وزیرلری ، قوماندانلری آبدالاشمشلر ، حیرته باقورلردی . سوکرا بو قیمتدار قافتانک اوزرینه باغداش قوردی . اینجه دیو ، اژدرها رسملری نقش اولونمش سیوری قهینى یالدىزلى کرلری چینلاتان کور صداسیله :

— نامه‌سنی ویردیکم بویوک تورک ملتک دولتیدر ، دیبه هاقیردی . دنیا یاراتیلدیغندن برى اونلردن کیمسه قول اولمامشدر . خلقتدن اعتباراً حاکم اولان ملتمزک ایلمچیسى ، هیچ بر اجنبى قارشینسندہ دیوان دورماز . چونکه کندیلری قادر دنیاده آصیل بر کیمسه یوقدر . چونکه ...

محسن چلبى ، قاپا تورکجه نطقنى باغیردجه ، فارسى بیلمه‌ین شاه قیزایسور ، صارایسور ، مورازیسور ، آلتدهکی نامه ، هیجانندن تیرتیر تیرتیره یوردی . تختک آرقاسندهکی جلالدر قلیچلرینی چکمشلردی . محسن چلبى باغیردی . مقربلر ، وزیرلر ، جلالدر ، محاربلر حکمدارلرینک صبرینه ، تحملنه شاشیورلردی . حتی ایچلرندن بر قاچى میریلدانهغه باشلامشدی . محسن چلبى ، سوزنی بتیرنجه مساعده فلان ایسته‌مه‌دی ؛ قالقدى . قاپی‌یه

Kendisinin daha görmediği şeye sahip olan bu zengin elçiye karşı nefsinde derin bir garaz duydu. Onı hakâreti altında ezmeğe karar verdi. Huzuruna kabul itmeden evvel tahtının arkasına cellatlarını hazırlattırdı. Tahtının önündeki dibâ şilteleri, ipek seccadeleri kaldırttı. Sağında vezirler, solunda muharibleri duruyordu.

... Muhsin Çelebi, geniş somakî kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi. Yürüdü. Başı her vakitki gibi yukarıda, göğsü her vakitki gibi ileride idi. Koynundan çıkardığı maktubı öpdü. Başına koydu. Sonra altın tahtın üstüne -allı, yeşilli, mavili, morlu ipek yığınlarına sarılmış, sırmalarla, tuğlarla, sancaklarla, bağlanmış gibi - garib bir yırtıcı kuş sükûniyle tüneyen Şaha uzatdı. Ayağı öpülmeyen Şah, gadabından sapsarı kesildi. Gözlerinin beyazları gayb oldu. Muhsin Çelebi, tahtın önünden çekilince şöyle bir etrafa bakdı. Oturacak bir şey yokdı. Gülümsedi. İçinden: "Beni mecburen ayakda, hürmet vaziyetinde tutmak istiyorlar galiba..." didi. Bir an düşündü. Bu hakârete nasıl mukabele etmeliydi? Heman sırtından penbe incili kaftanı çıkardı. Tahtın önüne yere serdi. Şah İsmail, vezirleri, kumandanları abdallaşmışlar, hayretle bakıyorlardı. Sonra bu kıymetdar kaftanın üzerine bağdaş kurdu. İnce deyu, ejderha resimleri nakş olunmuş sivri kubbeyi yaldızlı kemerleri çınlatan gür sadâsıyla:

- Nâmesini virdiğim büyük Türk milletinin devletidir, diye haykırdı. Dünya yaratıldığından beri onlardan kimse kul olmamıştır. Hilkatten itibaren hâkim olan milletimizin elçisi, hiçbir ecnebi karşısında divan durmaz. Çünkü kendileri kadar dünyada asil bir kimse yoktur. Çünkü...

Muhsin Çelebi, kaba Türkçe nutkını bağırdıkça, fârisî bilmeyen Şah kızarıyor, sararıyor, morarıyor, elindeki nâme, hicabından tır tır titriyordu. Tahtın arkasındaki cellatlar kılıçlarını çekmişlerdi. Muhsin Çelebi bağırdı. Magaribler, vezirler, celladlar, muharibler, hükümdarlarının sabrına, tahammülüne şaşıyorlardı. Hatta içlerinden birkaçı mırıldanmağa başlamışdı. Muhsin Çelebi, sözünü bitirince müsaade filan istemeden; kalkdı. Kapıya

دوغرو بورودی . شاه اسماعیل دوکش ، طاش کیلمشدی . چالدرآمد قبریلاجق
غهوری بوکون ، بونک تورکک آنشلی نظری آلتنده ارمشدی . عمن چلی ، دیشاریه
چیقارکن ، کندیسکی کبی حیرتدن دوکان ندیملرینه :

— شونک قافتانی وریکز دیدی .
محاربردن بری قوشدی . تختک اوکنده سهریلی قافتانی طولاددی . تورک
ایلچیسنه یقشدی :

— بو بوروک ، قافتانکزکی اونوتوبورسکز .

عمن چلی دوردی . چیقیدینی قاپیه دوغرو دونه رک شاهک ایشیده چکی بوکک
بر سله :

— خایر اونوتما بورم ؛ اون سزه بیراقبورم . سرا بکزده بووک بر ملنک ایلچیسنی
اوطورتاجق سجاده کز ، شیلته کز یوق ... دیدی .

... که چکدیکی یوللاردن کچه کوندوز دورت ناله دوندی . اسکداره کبردیکی زمان
عمن چلینک جبنده تک بر آقچه قلامشدی . سوسلو خدمه لرینه دیدی :

— اولادلرم ! بئندیککز آتلی ، حاشالری ، طاقلری ، اوستکزده کی اثوابلری ،
بلکزده کی مرصع خنجرلری سزه باغیشلابورم . بکا حقکزکی حلال ایدیورمیککز ؟
— ایدیورز ؛ ایدیورز . آنا کزک آق سودی کبی .

جوانی آلنجه اونلری باشندن ساودی . که نیش بر نفس آلدی . اوینه اوغرامادن
دکر قیسنه قوشدی . بر قایسه آتلا دی . صدراعظمک قوناغنه کیتدی . نامه یی شاهه
ویردیکنی ، هیچ حقارته اوغرامادیننی ، شاهک مساعده سنه تنزل ائتمدن خبرسزجه
قالقوب استانبوله دوندیکنی سوله دی . ذاتاً صدراعظم ، اونک وظیفه سنی حقیله ایضا
ایده جکندن صوک درجه آمیندی . یوللره ، دره بکلرینه ، عشرتلره دائر بعضی شیار
سوردی . چلی ، قالقوب چه کیله چکی زمان :

— بن صابن آلمق ایستیورم اوغلم ، قافتانک بوراده می ؟ دیدی .

— خایر کتبرمدم .

— محبستانده می صادق ؟

— خایر صامادم .

doğru yürüdü. Şah İsmail donmuş, taş kesilmişdi. Çaldıran'da kırılacak gururu bugün, bunun Türkün ateşli nazarları altında erimişdi. Muhsin Çelebi, dışarıya çıkarken, kendisi gibi hayretten donan nedimelerine:

- Şunun kaftanını viriniz didi.

Muhariblerden biri koşdı. Tahtın önünde serili kaftanı topladı. Türk elçisine yetişdi:

- Buyurun, kaftanınızı unutuyorsunuz.

Muhsin Çelebi durdı. Çıktığı kapıya doğru dönerek Şahın işiteceği yüksek bir sesle:

- Hayır unutmuyorum; Onı size bırakıyorum. Sarayınızda büyük bir milletin elçisini oturtacak seccadeniz, şiltenez yok... didi...

...Geçtiği yollardan gece gündüz dört nala döndi. Üsküdar'a girdiği zaman Muhsin Çelebi'nin cebinde tek bir akçe kalmamışdı. Süslü hademelerine didi:

- Evladlarım! Bindığınız atları, hâşâları, takımları, üstünüzdeki esvapları, belinizdeki murassa' hançerleri size bağışlıyorum. Bana hakkınızı helal ediyor musunuz?

- Ediyoruz; ediyoruz. Ananızın ak südi gibi.

Cevabını alınca onları başından savdı. Geniş bir nefes aldı. Evi-ne uğramadan deniz kıyısına koşdı. Bir kayığa atladı. Sadra'âzamin konağına gitti. Nâmeyi Şaha verdiğini, hiç hakârete uğramadığını, Şahın müsaadesine tenezzül itmeden habersizce kalkub İstanbul'a döndüğünü söyledi. Zaten sadra'âzam, onun vazifesini hakkıyla ifa edeceğinden son derece emindi. Yollara, derebeglerine, aşiretlere dair bazı şeyler sordu. Çelebi, kalkub çekileceği zaman:

- Ben satın almak isterim oğlum, kaftanın burada mı? Didi.

- Hayır getirmedim.

- Acemistanda mı sattın?

- Hayır satmadım.

— چالديردكمي ؟

— خاير .

— يا ، نه يادك ؟

— هيچ !

— ...

صدراعظم اصرار ايتدى ؛ تكرر تكرر صوردى . قافتانك نه اولديغنى بر تورلو آكلایامادی . محسن چلبی ، پادینى ایله افتخار ایدهجك قادار کوچوك روحلو ده کیلدى . او آقشام اسکنداره دوندى . ايرتسى كونی یدی بیک آلتینه کری آلق ایچین کنديسنى بولان صبرماکش طور اوغلنه ده قافتانی نه پادینى سوله مەدی . مراقلی استانبولده هیچ کیمسه مشهور نپه ایچیلی قافتانك « ناصیل ، زرهده ، بیچین » بیراقیلدینى اوکره نەمەدی . تبریز سراینده کی ماجرا تاریخك قارانلغنه قاریشیدی ، سر اولدی . فقط اسکی زنگین محسن چلبی ، بو قافتان ایچین کیردیکی بورجاری وروب چیفتلکنى ، مانديراسنى ، ایرادلرینى قورنارامادی .

ایلیچیلکدن یادکار قالان آتیله مرصع طاقنى صاتوب قوزغونجقده مینی مینی بر باغچه آلدی . اونى اکوب بیجی . چولوغنك چوجوغنك اککنی چیقاردی .
ئولونجه یه قادار اسکندار بازارنده سیزه جیلک ایتدی . بک فقیر ، بک آجی ، بک محروم بر حیات که چیردی . آما یننه نه کیمسه یه بویون اکدی ، نەده بوتون ثروتی بر آنده یره آتمقله کوستردیکی فداکارلغه دائر کوهزه لکلر یایاراق بوشی بوشنه پوهیوهلاندى .
(Kozul, II, 1928, s. 87 - 98).

عمر سنیف الدین

- Çaldırdın mı?
- Hayır.
- Ya, ne yaptın?
- Hiç!
- ...

Sadra'âzam ısrar itdi; tekrar tekrar sordu. Kaftanın ne olduğunu bir türlü anlayamadı. Muhsin Çelebi, yaptığı ile iftihar edecek kadar küçük ruhlu değildi. O akşam Üsküdar'a döndü. Ertesi gün yedi bin altına geri almak için kendisini bulan Sirmakeş Turoğluna da kaftanı ne yaptığını söylemedi. Meraklı İstanbul'da hiç kimse meşhur penbe incili kaftanın "nasıl, nerede, niçin" bırakıldığını öğrenemedi. Tebriz sarayındaki macera tarihin karanlığına karıştı, sır oldu. Fakat eski zengin Muhsin Çelebi, bu kaftan için girdiği borçları virüb çiftliğini, mandırasını, îradlarını kurtaramadı.

İlçilikten yâdigâr kalan atıyla murassa' takımını satub kuzguncukta mini mini bir bağçe aldı. Onı eküb biçdi. Çoluğunun çocuğunun ekmeğini çıkardı.

Ölünceye kadar Üsküdar pazarında sebzeçilik itdi. Pek fakir, pek acı, pek mahrum bir hayat geçirdi. Ammâ yine ne kimseye boyun egdi, ne de bütün servetini bir anda yere atmakla gösterdiği fedakârlığa dâir gevezelikler yaparak boşı boşına pohpohlandı.

Ömer Seyfeddin (Güzel Yazılar, II, 1928, s. 87-98)

KELİMELER

Sincâbi: Sincab renginde olan, kahverengi ile kurşunî arasında bir renk
Ziya: ışık, aydınlık
Gark ederek: batırarak
Mukabele: karşılık verme
Sadrâzam: Saltanat devrinde "Başbakan"a denk idareci
Hocegân: hocalar
Divan: Büyük meclis. Saltanat idaresinde, "bakanlar kurulu"na karşılık gelen hey'et
Enderun: Saray hizmetkârlarını yetiştirmek için kurulan teşkilat. Saray içinde bulunan eğitim müessesesi
Dimağ: Beyin, akıl, şuûr
Ülfet: alışma, kaynaşma, dostluk
Zeval: Sona erme
Şahla geda: Padişahla fakir
Selamlık: Erkek misafirlerin ağırlandığı bölüm
Tekâpûs: Dalkavukluk
Kaside: Büyükleri övmek için yazılan nazım
Tabasbus: Yaltaklanma
Hâris: Hırslı, tamahkâr

İzzet-i nefis: Şeref, haysiyet
Mülevves: Kirli, pis
Merdümgiriz: İnsanlara karışmaktan hoşlanmayan
Gurâba: Kimsesizler, zavallılar
Mansıb: Devlet hizmeti, me'muriyet
Tekâpû: Dalkavukluk, kavuk sallama
Nedîme: Zengin veya itibarlı bir kadının arkadaşı
Denî: alçak, rezil
Riyakâr: iki yüzlü
Meddah: Metheden, çokça öven
Nizam-ı âlem: Âlemin nizamı, dünyanın düzeni
İntihâp: Seçme, seçim
Diba: Bir çeşit ipek kumaş
Teşyî: Uğurlama
Dârât: Debdebe, gösteriş
Meftun: Gönül vermiş, tutkun
Encümen: Cemiyet, meclis
Nâme: Mektup
Hicâb: Utanma, sıkılma, perde
Hâşâ: Asla, katiyen, Allah göstermesin

Metin No: 2

استقلال ماری

قهرمان اوردوزمه

قورقما سونمز بوشفقلرد بوزن آل سانجان ،
سونمه دن يوردملك اوشنده توتهاك صوك اوجان ،
اوبنم مالمك يلدنيزيد زيار لايابن ،
اوبنمدر اوبنم مالمكدر آجان ؛

چاتما قوربان اولاييم مهره گئی نازلی هلال ،
قهرمان عرقه برکول نه بو شدت بوجلال ،
سکا اولمازد دگولله قانلر فر صوترا هلال ،
حقيرمه طایان مالمك استقلال ؛

به ارلدنيزيدر حرياسارم حرياسارم ،
هاتکی صليغیه بگا زنجيدور اوجمه ساسارم ،
گولره من سيل گبی يم بندي ميکن آسارم ،
بيرتارم داغله انگيندر صيغمام طاسارم ؛

Metin No: 2

İSTİKLÂL MARŞI

-Kahraman Ordumuza-

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

غربك آفاقنى صارمه جليلك زلفى ديوار،
 نجم ايمان دولوكوسم كى سرمدم وار،
 اولوسون قورقما نفل بويله برايمانى بوغار،
 «مدىت» ديديك نك دىنى قالمسه جانان وار،

آرقا داسه بورده آلجا قلى اوغرا تما صاقيه -
 سیرات کووده نى، دورسون بوها سزجه آقيه،
 دوغما بقدر نكا وعدايدى كى كونلر حقاك،
 كيم بيلير بلكه بارين بلكه يارين دن ده باقيه؛

باصدىغك يرلى «طوران» ديديرك كچمه طانى،
 دوشون آلتده كى بىظرفه كفسز يا تانى،
 سن شهيد اوغليك ايتچيمه يازيقدر آتاكى،
 ویرمه دنيا لرى آلرک بوخت وطنى؛

کیم بوخت وطنک اوغرنه اولمازکه خدا،
 شهيد ايتقيدان طورانغى صيقه نك شهيد،
 جانى جانانى بوتون واريمى آليه ده خدا،
 ايمه سیه نك وطندن نبى دنيا ده خدا

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" denilen tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır, atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

روحك سندن الهی شود رانجان املی ،
دکه سیه معبدك كوكنه نامحرم الی ،
بوازاندلرکه شهادتلری دینك عملی ،
ابدی یوردك اوستده بنم ایظه ملی ؛

اوزمان وجد ایله بیک سجده ایدر- وارسه- طاسم ،
هر هرجه مدن الهی بوسا نوب قانلی یاسم ،
فیقیر روح مجرد کبی یردن نعسم ،
اوزمان یوکله رک عرشه ده کر بلله یاسم ؛

دالعالان سن ده سفقر کبی ی سانی هلال ،
اولون آرقی دوکولن قاندلک صیصال ،
ابدیا سٹایون عرقه یون اصمبال ،
مقیدر هر یاساس بارانمک حریت ،
مقیدر هغه طایان ملتک استقلال ...

محمد عارف

Rûhumun Senden îlâhî şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar –ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa- taşım;
Her cerîhamdan, îlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-i mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif

KELİMELER

Garb: Batı. Avrupa ülkeleri

Âfâk: Ufuklar

Serhad: Hudut, sınır

Hudâ: Allahu Azimüşşan

Şühedâ: Şehitler

Cüdâ: Ayrı, ayrılmış

Vecd: Aşırı heyecan, kendini kaybedercesine îlâhî aşka dalma

Ceriha: Yara

Rûh-u mücerred: Yalnız ruh

Na'ş: Ölü, cenaze

İzmihlâl: Yok olma

Metin No: 3

چناق قلمه شهیدلرینه

شو بوغاز حربی نهدر؟ وارمی که دنیاده اشی؟
الك كشیف اوردولرك يوكله نیور دوردی بشی،
— تپه دن یول بولارق کچمک ایچون مرمره یه —
قاچ دونانما یله صاریلش اوفاجق بر قاره یه .
نه حیا سزجه نخشد که افقلر قاپالی!
زده — کوستردیکی وحشته دبو: بر آوروپالی،
دیدیر بر — بیرتیجی، حس یوقسولی، صیرتلان کومه سی،
وارسه کلش، آچیلوب محبسی، یاخود قفسی!
اسکی دنیا، یکی دنیا، بوتون اقوام بشر،
قانا یور قوم کبی، محشرمی حقیقت محشر.

Metin No: 3

**ÂSİM'DAN
ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE**

Şu boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
- Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.
Ne hayasızca tahaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde- gösterdiği vahşetle "Bu: Bir Avrupalı"
Didirir -yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş açılıb mahpesi, yahut kafesi!
Eski dünya, yeni dünya, bütün akvam-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi, mahşer mi hakikat mahşer.

یدی اقلیمی جهانک طورویور قارشیکده ،
 اوسترالیایله برابر باقیورسک قانادا ؛
 چهره لر باشقه ، لسانلر ، دریلر رنکارنک ؛
 ساده بر حادنه وار اورته ده : وحشتره دنک .
 کیمی هندو ، کیمی یام یام ، کیمی بیلم نه بلا ..
 هانی طاعونه ده ذلدر بو رذیل استیلا !
 آه او یکرمنجی عصر یوقی ، او مخلوق اصیل ،
 نه قادار کوزده سی موجود ایسه ، حقیقه سفیل ،
 قوصدی محمدجکک آیلرجه طوروب قارشینه ؛
 دوکدی قازنده کی اسراری حیا سزجه سنه .
 ماسکه پیرتیاماسه حالا بزه آفتدی او یوز ..
 مدنیت دینیلن قجه ، حقیقت ، یوزسز .
 صوکره ملعونده کی تخریبه موکل اسباب ،
 اویله مدهش که : ایدر هر بری بر ملکی خراب .

اوتهدن صاعقه لر پارچالایور آفاق ؛
 بریدن زلزله لر قالدیریور اعماقی ؛
 بومبا شیمشکلری پتندن اینوب هر سبرک ؛
 سونیور کوکسنک اوستنده او آرسلان نفرک .
 برک آلتنده جهنم کبی بیکلرجه لغم ،
 آتیلان هر لغمک یاقدینی : یوزلرجه ادام .
 اولوم ایندیرمه ده کوکلر ، اولو بوسکورمه ده یر ؛
 او نه مدهش تییدر : صاورولور انقاض بشر ..
 قفا ، کوز ، گوگده ، باجاق ، قول ، چکه ، پارماق ، ال ، آیاق ،
 پوشانیر صبرتلره ، وادیلره ، صاغاق صاغاق .
 صاچیور زرهه بورومش ده او نامرد اللر ،
 ییلدیرم یاییلی طوفانلر ، آلودن سللر .

Yedi iklim-i cihanın duruyor karşında,
Ostralya'yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk;
Sâde bir hâdise var ortada: Vahşetler denk
Kimi Hindû, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tâ'ûna da züldür bu rezîl istîlâ!
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-i asîl,
Ne kadar gözdesi mevcûd ise, hakkıyla sefil,
Kustu Mehmedciğin aylarca durup karşısına;
Döktü karnındaki esrârı hayâsızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyet denilen kahbe, hakikat, yüz­süz.
Sonra mel'undaki tahrîbe müvekkel esbâb,
Öyle müthiş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.

Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;
Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lağâm,
Atılan her lağâmın yaktığı: Yüzlerce adam...

Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müthiş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdilere sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller,
Yıldırım yaylımı tûfanlar, alevden seller.

ویریور یاتیبی ، طوزمش ده آچیق سینلره ،
 سورو حالده کزرکن صایسنز طیاره .
 طوب تفکدن داها صیق ، کولله یاغان مرملر ...
 قهرمان اوردوبی سیر ایت که بو تهدیده کولر ؟
 نه چلیک طایه لر ایستر ، نه سینر خصمندن ؟
 آلیبر قلمه می کوکسند کی قات قات ایمان ؟
 هانکی قوت اونوی ، حاشا ، ایده جک قهرینه رام ؟
 چونکه تأسیس الهی او متین استحکام .
 صاریلیر ، ایندیریلیر موقع مستحکملر ،
 بشرک عزمنی توقیف ایده من صنع بشر ؟
 بو کوکلسه خدانک ابدی سرحدی ؟
 « او بنم صنع بدیم ، اونوی چیکتمه . » دیدی .
 عاصمک نسلی ... دیوردوم یا .. نسامش کرچک ؟
 ایشته چیکتمدی ناموسنی ، چیکتمه جک .
 شهدا کوکده سی ، بر باقه کا ، طاغیر ، طاشلر ..
 او ، رکوع اولسه ، دنیاده اکیلمز باشلر .
 وورولوب ترمیز آلتدن ، اوزانمش بایور ،
 بر هلال اوغرینه ، یارب ، نه کونشالر بایور !
 ای ، بو طوبراقلر ایچون طوبراغه دوشمش عسکر !
 کوکدن اجداد اینه رک اوپسه او پاک آلتی دکر .
 نه بو بوکسک که قانک قورتاریور توحیدی ..
 بدرک آرسلانلری آتجاق ، بو قادر شانلی ایدی .
 سکا طار کلیه جک مقبری کیملر قازسین ؟
 « کومه م کل سنی تاریخه . » دیشه م ، صیغمازسک .
 هراج و مرچ ایندیکنک ادواره ده یتیز او کتاب ..
 سنی آتجاق ابدیلر ایدر استیاب .

Veriyor yangını, durmuş da açık sînelere,
Sürü halinde gezerken sayısız tayyâre.
Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehdîde güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat iman?
Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sîs-i îlâhî o metîn istihkâm.

Sarılr, indirilir mevki'-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkîf edemez sun'-i beşer;
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedî serhaddi;
"O Benim sun'-i bedî'im, onu çiğnetme" dedi.
Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek;
İşte çiğnetmedi nâmusunu, çiğnetmeyecek.

Sühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükû olmasa, dünyâda eğilmez başlar,
Urulub tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alını değer.
Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor Tevhid'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmeyecek makberî kimler kazsın?
"Gömelim gel seni târihe" desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyetler eder istiâb.

«بو، طاشكدر.. ديهرك كه بيهي ديكسم باشكه ؛
 روحك وحني طويسمده كچيرسم طاشكه ؛
 صوكره كوك قهبي آلسمده ، ردا ناييله ،
 قاناين لخدكه چكسم بوتون اجراميله ؛
 ابر نيباني آچيق تره كه جاسمده طاوان ،
 يدي قنديللي تزيان اوزانسم اورادن ؛
 سن بو آوزهنك آلتنده ، بورومش قانكه ،
 اوزانيركن ، كيجه مهتابي كتيرسم يانكه ،
 تره دارك كهي تا خيره قدار بگلتمسم ؛
 كوندوزين خجر ايله آوزه كي ليريز ايتسم ؛
 تولهن مغربي ، آقشاملري صارسم ياره كه ...
 ينه بر شي ياپه بيلم ديهم خاطره كه .

سن كه ، صوك اهل صلييك قيره رق صولتي ،
 شرقك اك سوكيلى سلطاني صلاح الدينى ،
 قليج آرسلان كهي اجلاله ايتدك حيران ..
 سن كه ، اسلامي قوشاتمش ، بوغو بووركن خسران ،
 او دمير چنبري كوكسند قيروب پارچالادك ؛
 سن كه روحكه ، برابر كرز اجرامي آدك ؛
 سن كه ، اعصاره كومولسك طاشاجقسك .. هيات ،
 سكا گلز بو افقار ، سنى آلاز بو جهات ..
 اي شهيد اوغلي شهيد ، ايتمه بدن مقبر ،
 سكا آغوشنى آچمش طور بوور پيغمبر .

عمد طاكف

"Bu, taşındır" diyerek Kâ'be'yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ namıyla,
Kanayan lahdine çeksem bütün ecrâmiyle;
Ebr-i Nisanı açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine ber şey yapabildim diyemem hâtırana.

Sen ki, son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla berâber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın... Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...

Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

(Âsım: V Safahât, İst. 1926 s. 104-105)

Mehmet Âkif

KELİMELEER

Şühedâ: Şehitler

Rükû: öne doğru eğilme

Ecdâd: atalar, dedeler

Pâk: temiz

Edvâr: Devirler, zamanlar, asırlar

İstiâb: İçine alma

Ridâ: Belden yukarı örtülen örtü

Lahd: Mezar

Ecrâm: cansız olan cisimler

Lebrîz: Ağzına kadar dolmuş

Mağrib: Akşam

Ehl-i Sâlib: Haçlılar

Savlet: Hücum

İclâl: büyültme, saygı gösterme

A'sâr: Yüz yıllar

Makber: Mezar

Âgûş: Kucak

Metin No: 4

توکوروک ۱..

«ایشته سکا ، اونلرک ، کندی پولهزللری یوزندن ایپ ایصسر فالان پوردی ..!»

کینلر وارسه اسلامک شو چیکنه نیش دیارندن ،

شو یوز بیکلرجه یوردک قانلی ، زائرسز مزارندن ؟

یورکلر پارچهلر بر نوحه دیکلر رهکندارندن .

بو ماتم ، کیم بیلیر ، قاچ منکسر قلبک غبارندن

خروش ایتمکده صوک امیدینک صوک انکسارندن .

اوت ، صوک انکسارندن که یوقدر جبرک امکائی :

باتوب کیتمش نظرلر بکله مکدن نجر نازانی ا

ناصل ، ای یولجی بیک لعنت کلوب ازمزکه وجدانی ؟

دوداقلر چاک چاک اولمش ، ایجیرکن زهر خسرانی

اوزاقدن باقدی - قوشمق نرده ا - ملیونلرجه یارانی !

بو ایصسر آشیبانلر بر زمان جاندن معززدی :

بو طاملر بویله باقوش سسلرندن چین چین اوتمزدی ؟

شو قوربغهلر سهکن وادیده جیلانلر قوشوب کزدی ؟

شو جوشمش آغلایان ایرمق نه خندان کولکهلر سزدی ؟

پوتون ماضی بی بر طوفان ، فقط ، هب بوغدی ، هب ازدی .

وقاسز یوردا اوز اولادک ایچون اولسون ، وفا یوقی ؟

نهن قلبک قارارمش بیک اوجاقدن بر ضیا یوقی ؟

آهی ، کیمه سزلکدن بونالدم ، آشنا یوقی ؟

وطنسز ، خاعانسز بر غرییم . . . ملتجا یوقی ؟

پوتون یوقلغی هر یر ؟ باری بر یوق ا ، دیر صدا یوقی ؟

Metin No: 4
TÜKÜRÜN!..

“İşte sana, onların, kendi yolsuzlukları yüzünden ıp ıssız kalan yurdları!...”

[Neml Sûresi, 52. âyetin ilk yarısının meâli]

Geçenler varsa İslâmın şu çiğnenmiş diyârından;
Şu yüz binlerce yurdun kanlı, zâirsiz mezârından;
Yürekler parçalar bir nevha dinler reh-güzârından.
Bu mâtem, kim bilir, kaç münkesir kalbin gubârından
Hurûş etmekte, son ümmîdinin son inkisârından?

Evet, son inkisârından ki yoktur cebrin imkânı:
Batıp gitmiş nazarlar beklemekten fecr-i nâzânı!
Nasıl, ey yolcu, bin lâ’net gelip ezmez ki vicdânı;
Dudaklar, çâk çâk olmuş, içerken zehr-i hüsrânı,
Uzaktan baktı -koşmak nerde!- milyonlarca yârânı!

Bu ıssız âşiyânlar bir zaman candan muazzezdi;
Bu damlar böyle baykuş seslerinden çın çın ötmezdi;
Şu kurbağlar seken vâdîde, ceylânlar koşup gezdi;
Şu coşmuş, ağlayan ırmak ne handan gölgeler sezdi;
Bütün mâzîyi bir tûfan, fakat, hep boğdu, hep ezdi!

Vefâsız yurd! Öz evlâdın için olsun, vefâ yok mu?
Neden kalbin kararmış? Bin ocaktan bir ziyâ yok mu?
İlâhî, kimsesizlikten bunaldım, âşinâ yok mu?
Vatansız, hânümansız bir garîbim... Mültecâ yok mu?
Bütün yokluk mu her yer? Bâri bir “Yok!” der sâda yok mu?

***

کیتمه ای یولجی ، برابر اوطوروب آغلاشالم :
 ألم بر یورکک کاری دکل ، پایلاشلم :
 نه یاپوب یأسی قهر ایلبیم ، بيلم کک ؟
 اویله دهشتلی محیطمده دون مام کک ؟ ..
 آ. ا قارشیمده وطن نامنه بر قبرستان
 یاتور شیمدی ... ناصل یرله کیمز انسان ؟
 شو مزارلرک اوزانمش کیدیور ، ای یولجی ،
 زهدن باشلادی یوکسلمهیه ، باقی ، ترده اوجی ا

 بو نه هجران مؤید ، بو نه خسران مبین . .
 ازیلبر روح سما ، پارچه لایبر قلب زمین ا
 آزاجق قورجالا طوبراقلری ، سیر ایت نه چقار ؟
 دبیچک آلتنده آزیئس پاره لائمش قاقار ا
 بردن رنگ هویترلی اوجش یوزلر ا
 کیم بیلبر هانکی شناعتله اویولمش کوزلر ا
 «مدنیت» دنیبلن وحشته لغتئر ایدر ،
 نیجه یکپاره کیلمش ده صبرتمش دیشلر ا
 سونکولتئش ، قانی طوکس نیجه بیکرله بدن
 نیجه باشلر ، نیجه قوللرک جدا جسمندن ا
 بشیکندن آلتوب پارچه لانان مخلوقات ؟
 سوکره ، ناموسنه قوربان ایدیلن بونجه حیات .
 بم بیاض صاحبگری قظرانلره بآئمش دده لر ا
 کوکسی بالطالبه قبریلش همسز والدلر ا
 تکی بیکرجه کسک ککدهیه عائد کوملر ا
 صاج ، قولاق ، ال ، چکه ، پارماق... بوتون انقاض بشر!

Gitme ey yolcu, berâber oturup ağlaşalım:
Elemim bir yüreğin kârı değil, paylaşalım:
Ne yapıp ye'simi kahreyleyeyim, bilmem ki?
Öyle dehşetli muhîtimde dönen matem ki!...
Ah! Karşımda vatan nâmına bir kabristan
Yatıyor şimdi... Nasıl yerlere geçmez insan?
Şu mezarlar ki uzanmış gidiyor, ey yolcu,
Nereden başladı yükselmeye, bak, nerde ucu!
Bu ne hicrân-ı müebbed, bu ne hüsrân-ı mübin...
Ezilir rûh-i semâ, parçalanır kalb-i zemin!
Azıcık kurcala toprakları, seyret ne çıkar:
Dipçik altında ezilmiş, parçalanmış kafalar!
Bereden reng-i hüviyetleri uçmuş yüzler!
Kim bilir hangi şenâatle oyulmuş gözler!
"Medeniyet" denilen vahşete lâ'netler eder,
Nice yekpâre kesilmiş de sırtmış dişler!
Süngülenmiş, kanı donmuş nice binlerle beden!
Nice başlar, nice kollar ki cüdâ cisminden!
Beşiğinden alınıp parçalanan mahlûkat;
Sonra, nâmûsuna kurbân edilen bunca hayat!
Bembayaz saçları katranlara batmış dedeler!
Göğsü baltayla kırılmış memesiz vâlideler!
Teki binlerce kesik gövdeye âid kümeler:
Saç, kulak, el, çene, parmak... Bütün enkâz-ı beşer!

باقلم ، ياوروسى اوزغرامى ، ديوب قارندن
جاناوارلر كېي شيشلرده قىزارمىش نېچە جان !
ايشتە بونلر او فلاكتردەلردر كە دوشون ،
فورومىش اوت كېي طوغرماندى بېچاقلرلە بوتون !
مسلمانقلرى بېچارەلر ك اولە بويوك
بر جنابت كە : جزالر اوکا نسبتلە كوچوك !
اي بو طوپراقندە برر نىش پرىشان بىراقوب ؟
يوكىلن ، موكب ارواح ! صاقىن ارضه باقوب ؟
صانمايك : شوق شهادتلە جوشان بر قان وار ...
بزدە لشدن دها حسىز ، دها قوقش جان وار !
باقايك ، هم توکوروك چهرە مەدارىمىزە !
توكوروك : بلكە براز دويغو كلېر عارىمىزە !
توكوروك جېئە لاقىدىنە شىرك ، توكوروك !
قوشقولانسك ، كورەلم ، غىبىتى خىلقك توكوروك !
توكوروك ملتى آلچاقچە اوران ضىربەلرە !
توكوروك اونلرە آلقدىش داغىدان قىجىلرە !
توكوروك اهل صليك او جىاسىز يوزىنە !
توكوروك اونلر ك اصلا كووه نىلمىز سوزىنە !
«مدىت دەنلن مسخرە مخلوقى كوروك !
توكوروك ماسكىلى وجداننە عىصر ك توكوروك !

Bakalım, yavrusu uğrar mı, deyip, karnından,
Canavarlar gibi şişlerde kızarmış nice can!
İşte bunlar o felâket-zedelerdir ki, düşün,
Kurumuş ot gibi doğrandı bıçaklarla bütün!
Müslümanlıkları biçârelerin öyle büyük
Bir cinâyet ki: Cezâlar ona nisbetle küçük!

Ey, bu toprakta birer na'ş-ı perîşan bırakıp,
Yükselen, mevkib-i ervâh! Sakın arza bakıp;

Sanmayın: Şevk-i şehâdetle coşan bir kan var...
Bizde leşden daha hissiz, daha kokmuş can var!
Bakmayın, hem tükürün çehre-i murdârımıza!
Tükürün: Belki duygu gelir ârımıza!
Tükürün cephe-i lâkaydına Şark'ın, tükürün!
Kuşkulansın, görelim, gayreti halkın, tükürün!
Tükürün milleti alçakça vuran darbelere!
Tükürün onlara alkış dağıtan kahpelere!
Tükürün Ehl-i Salîbin o hayâsız yüzüne!
Tükürün onların aslâ güvenilmez sözüne!
Medeniyet denilen maskara mahlûku görün:
Tükürün maskeli vicdanına asrın, tükürün!

هله اعلانی زمانده شو ملمون حربك ،
دبزه افكار عمومیهسی لازم غربك ،
اوده اللهی بیراقله اولور ، هرزه سنی ،
خلقه ایمان کی تلقین ایله دینك سنی
صوصدوران آبدالك ادراکنه بول بول توکوروك ..!
ینه هجران ایله چیلینلغم اوستمه بو کون ...
بکا وحدت کی بر یار مساعده لازم .
آرتیق ای یولچی براق ... بن یالکز آغلایایم !

۱۷ کانون ثانی ۱۳۲۸

(11 - 8 s. , 1st. 1928 , حقک سسلری : III صفحات)

محمد ماکف

Hele i'lânı zamanında şu mel'un harbin,
"Bize efkâr-ı umûmiyyesi lâzım Garb'ın;
O da Allah'ı bırakmakla olur" herzesini,
Halka îman gibi telkin ile, dînin sesini
Susturan aptalın idrâkine bol bol tükürün!...
Yine hicrân ile çılgınlığım üstümde bugün...
Bana vahdet gibi bir yâr-ı müsâid lâzım!
Artık ey yolcu bırak... Ben, yalnız ağlayayım!

17 kânûnisânî 1328 (30 Ocak 1913)
(Halkın Sesleri : III Safahât, İst. 1928, s. 8-11)

Mehmet Âkif

KELİMELER

Zâirsiz: ziyaretçisiz

Reh-güzâr: Geçit, geçecek yol

Münkesir: Kırılmış

Gubâr: Toz

Hurûş: coşma, gürültü

İnkisâr: Kırılma, gücenme

Fecr: Tan yerinin ağarması, Sabaha karşı güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı

Çâk çâk: Parça parça, çok yırtık

Yârân: Dost, candan arkadaş

Âşiyân: Mesken, ev, kuş yuvası

Hânûmân: Ev, bark, ocak, ehil ve ıyâl

Mültecâ: İltica edilecek, sığınılacak yer

Şenâet: Kötülük, fenalık

Na'ş: Cenaze, kefene sarılıp tabuta konmuş ölü

Mevkib: Atlı veya yaya olarak maiyette yürüyen alay, kafile

Ervâh: Ruhlar

Çehre-i murdar: Pis yüz

Herze: Saçma sapan söz

Yâr-ı müsâid: Uygun dost, gönül dostu, candan arkadaş

Metin No: 5

قره بر کون

فرانسز جزائرک دون شهر مزه و رودی مناسبتیله بر قسم وطنداشلمز طرفندن اجرا اولنان نمایش تورکک واسلامک قلبنده و تاریخنده مؤبداً قایه جق بر جریحه آجدی . آرادن عصر لر کچه و بوکونکی حزن و ادبامز شوق و اقباله منقلب اولسه ینه بو آجی بی حس ایده جک و بو حزن و تأثیری اولاد و احفادمزه نسلدن نسله آغایه جق بر میراث ترک ایده جکز .

آلمانیا اوردولری ۱۸۷۱ سنه سننده پارسه داخل اولارق - بیوک ناپولیونک نشیده متحجره مظفریاتی اولان - طاق ظفر آلتندن کچرکن بیله فرانسزلر بزم قدر حقارت کورمه مشدی . و بزم دون صباح ساعت طقوزدن اونبره قدر حس ایتدی کمز یأس و عذاب طویمامشدی . چونکه (فرانسز) نفسی طاشیان هر فرد ، چونکه یالکزر خرسیتیانلر دکل ، یهودی فرانسزلرله جزائرلی مسلمانلر او ماتم مللی قارشیننده عینی تلهف و حجاب ایله آغلامش و قیزارمشلردی .

بز ایسه موجودیت ملیه و لسانیه ئرنی بزم علوجنا بزمه مدیون اولان بر قسم خلقک های وهوی شهابتیله ماتم معزز مزه اک آجی حقارتلرک برر طوقات شکلنده آتلدیفنی کوردک . (بوکا مستحق دکل ایدک) دیبهمیز . مستحق اولماسه بدق بو فلاکتیه دوچار اولمازدق . هر قومک صحائف حیاتنده بر چوق اقبال و ادبار صحیفه لری واردر . فرانسه قرالی برنجی فرانسوایی (شارلکن) ک محبتندن قورنارمش و قوجه و یانه شهرنی کرات ایله صارمش بر امتک دفتر مقدراتنده بویله بر سعار اَلیم ده مسطور ایش .

هر حال متحولدر . عه بلرک کوزل بر سوزی وار .

« اسبر فأن الدهره لا یصبر » دیرلر .

(9 Şubat 1919 ، حادثات غزته سی)

سلیمان نظیف

Metin No: 5

KARA BİR GÜN

Fransız Ceneralinin [Generalinin] dün şehrimize vürûdü [gelişi] münasebetiyle bir kısım vatandaşlarımız tarafından icrâ olunan nümâyîş Türk'ün ve İslâm'ın kalbinde ve tarihinde müebbeden kanayacak bir ceriha [yara] açdı. Aradan asırlar geçse ve bugünkü hüzün ve idbârımız şevk ve ikbâle münkalib olsa [dönse] yine bu acıyı his edecek ve bu hüzün ve teessürî evlâd ve ahfâdımıza [torunlarımıza] nesilden nesle ağlayacak bir mîras terk edeceğiz.

Almanya orduları 1871 senesinde Paris'e dahil olarak –büyük Napolyon'un neşide-i mütehaccire-i muzafferiyâtı [Zaferlerinin taşlaşmış şiiri] olan- tak-ı zafer [Zafer anıtı] altından geçerken bile Fransızlar bizim kadar hakâret görmemişti. Ve bizim dün sabah saat dokuzdan on bire kadar his ettiğimiz ye's ve azâbı duymamıştı. Çünkü (Fransız) nefsi taşıyan her ferd, çünkü yalnız Hıristiyanlık değil, Yahudi Fransızlarla Cezairli Müslümanlar o matem-i millî karşısında aynı telehhûf ve hicab ile [aynı keder ve utanma ile] ağlamış ve kızarmışlardı.

Biz ise mevcudiyet-i milliye ve lisaniyelerini bizim 'alücenâbımıza medyûn [borçlu] olan bir kısım halkın hay ve hûyü şemâtetleriyle [şamata, gürültü, patırtı] matem-i mu'azzezimize en acı hakâretlerin birer tokat şeklinde atıldığını gördük. (Buna müstahak değil idik) diyemeyiz. Müstahak olmasaydık bu felâkete dûcâr olmazdık. Her kavmin sahâif-i hayatında [hayat sayfalarında] birçok ikbal ve idbâr [yükselme ve alçalma] sahifeleri vardır. Fransa Kralı Birinci Fransuva'yı (Şarlken) in mahbesinden [hapis-haneden] kurtarmış ve koca Viyana şehrini kerrât ile [defalarca] sarmış bir ümmetin defter-i mukadderâtında böyle bir satır-ı elim de mestûr [yazılmış] imiş.

Her hal mütehavvildir [değişir]. Arabların güzel bir sözü var.

"İsbır Feinne'ddehre lâ yasbir" [Sen sabret muhakkak ki zaman sabretmez] dirler [derler].

(Hâdisât Gazetesi, 9 Şubat 1919)

Süleyman Nazif

Metin No: 6

قصیده حریت

کوروب احکام عصری منحرف صدق و سلامتدن ،
حکیمکد عزت و اقبال ایله باب حکومتدن .
اوصانماز کندینی انسان بیلنر خلقه خدمتدن
مروتمند اولان مظلومه آل چکمز اعانتدن .
حقیر اولدیسه ملت شاننه نقصان کلیر صانمه ،
یره دوشمکه جوهر ساقط اولماز قدر و قیمتدن .
وجودک کیم خیر مایهسی خاک و طندندر ،
نه غم راه وطنده چاک اولورسه جور و محنتدن .
میبنی ظالمک دنیاچه ارباب دنائندر
کوپکدر ذوق آلان صیاد بی انصافه خدمتدن .
همان بر فیض باقی ترک ایدر بر ذوق فانییه
حیاتک قدرینی عالی بیلنر حسن شهرتدن .
نهدندر خلقده طول حیاته بونیجه رغبتلر ،
نهدر انسانه بیلیم منفعت حفظ امانتدن ؟
جهانده کندیی هر فرددن آلقاق کورور اول کیم
اوتانماز کندی نفسندنده عار ایلهر .لامتدن .
فلکدن انتقام آلق دیمکدر اهل ادراکه
ایدوب تزئید غیرت ، مستفید اولوق ندامتدن .
دورور احکام نصرت اتحاد قلب ماتده
چیقار آثار رحمت اختلاف رأی امتدن .
ایدر تدویر عالم بر مکینک قوه عزیمی
جهان تیتره ثبات پای ارباب متانتدن .

Metin No: 6

KASİDE-İ HÜRRİYET

- 1- Görüp hükkâm-ı asrı münharif sıdk u selâmetten
Çekildik izzet ü ikbal ile bâb-ı hükümetten
- 2- Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten
Mürüvvetmend olan mazluma el çekmez îânetten
- 3- Hakîr olduysa millet şanına noksan gelir sanma
Yere düşmekle cevher sakıt olmaz kadr ü kıymetten
- 4- Vücudun kim hamîr-i mayesi hâk-i vatandır
Ne gam rah-i vatanda çâk olursa cevr ü mihnetten
- 5- Muîn-i zâlimin dünyada erbâb-ı denâettir
Köpektir zevk alan sayyâd-i bîinsafa hizmetten
- 6- Heman bir feyz-i bâki terk eder bir zevk-i faniye
Hayatın kadrini âli bilenler, hüsn-ü şöhretten
- 7- Nedendir halka tûl-ü hayata bunca râğbetler
Nedir insana bilmem menfaat hıfz-ı emanetten
- 8- Cihanda kendini her fertten alçak görür ol kim
Utanmaz kendi nefsinden de âr eyler melâmetten
- 9- Felekten intikam almak demektir ehl-i idrake
Edip tezyid-i gayret müstefid olmak nedametten
- 10- Durur ahkâm-ı nusret ittihad-ı kalb-i millete
Çıkar âsâr-ı rahmet ihtilâf-ı re'y-i ümmetten
- 11- Eder tenvîr-i âlem bir mekînin kuvve-i azmi
Cihan titrer sebât-ı pâ-yî erbab-ı metanetten

قضا هر فیضی هر لطفی بر وقت ایچون صاقلار ،
فتور ایته صاقین دولته کی ضعف و بطالتدن .
دکلدر شیر در زنجیره تهمت عجیز اقدامی ،
فلکده بخت اوتانسین بی نصیب ارباب همتدن .
ضیا دور ایسه اوج رفعتدن اضطراریدر ،
حجاب ایسین طبیعت یرده قالش قابلیتدن .
بز اول نسله کریم دوده عثمانیاز کیم
مخردر سراپا مایه من خون شهادتدن .
بز اول عالی مهم ارباب جد و اجتهادز کیم
جهانگیرانه بر دولت جیقاردق بر عشرتدن .
بز اول علوی نهادنر که میدان حیتده
بزه خاک مزار اهورن کلیر خاک مذلتدن .
نه غم بر آتش هول اولسه ده غوغای حریت
قاچارمی مرد اولان بر جان ایچون میدان غیرتدن .
کنند جانکدازی اژدر قهر اولسه جلاذک
مرجحدر ینه بیک کره زنجیر اُسارتدن .
فلک هر تورلو اُساب جفاسن طوبیلاسین کلسین ،
دوزسهم قجبهیم ملت یولده بر عزیمتدن .

آکیلسین مسلکده چکدیکم جور و مشقتلر
که ادنی ذوقی اعلی در وزارتدن صدارتدن .
وطن بر بی وفا نازنده طنازه دوئمش کیم
آیرماز صادقان عشقی آلام غربتدن .
میرایم رجا و خوفدن ؛ عندهم عالیدر :
وظیفهم منفعتدن ، حقم اغراض حکومتدن .

- 12-** Kaza her feyzini, her lûtfunu bir vakt için saklar
Fütür etme sakın devletteki za'f ü betaatten
- 13-** Değildir şîr-i derzencire töhmet acz-i akdamı
Felekte baht utansın bînasip erbâb-ı himmetten
- 14-** Ziya dûr ise evc-i rif'atinden ıztırârîdir
Hicab etsin tabiat yerde kalmış kabiliyetten
- 15-** Biz ol nesl-i kerim-i dude-i Osmaniyanız kim
Muhammerdir serâpa mâyemiz hûn-i şehâdetten
- 16-** Biz ol âlihimmem erbâb-ı cidd ü içtihadız kim
Cihangirâne bir devlet çıkardık bir aşiretten
- 17-** Biz ol ulvî nihadanız ki meydan-ı hamiyet
Bize hâk-i mezar ehven gelir hâk-i mezelletten
- 18-** Ne gam pür ateş-i hevl olsa da kavga-yı hürriyet
Kaçar mı mert olan bir can için meydan-ı gayretten
- 19-** Kemend-i cangüdâzı ejder-i kahr olsa cellâdın
Müreccahtır yine bin kere zincir-i esaretten
- 20-** Felek her türlü esbab-ı cefasın toplasın gelsin
Dönersem kahpeyim millet yolunda bir azimetten
- 21-** Anılsın mesleğimde çektiğim cevr-ü meşakkatler
Ki edna zevki âlâdır vezaretten, sadaretten
- 22-** Vatan bir bîvefa nâzende-i tannâze dönmüş kim
Ayırmaz sadıkân-ı aşkını âlâm-ı gurbetten
- 23-** Müberrayım rica vü havften, indimde âlidir
Vazifem menfaatten, hakkım ağrâz-ı hükümetten

جوانمردان ملتله حذر غوغادان ای بیداد
أربر شمشیر ظلمك آتس خون حیتدن .
نه ممکن ظلم ایله بیداد ایله احمای حریت ؟
چالیش ، ادراکی قالدیر ، مقتدرسهك آدمیتدن .
کوکولدله جوهر الماسه بکزه جوهر غیرت ،
أزیزلر شدت تضییقندن تأثیر نفلتدن .
نه افسونکار ایمشك آم ای دیدار حریت ،
أسیر عشقك اولدق گرچه قورتولدق أسارتدن .
سنکدر شمدی جذب قلبه قدرت ، ستر حسن ایجه ؟
جبالك تا ابد دور اولماسین أنظار امتدن .
نه یار جان ایمشك آم ای امید استقبال ،
جهانی سنسك آزاد ایلهین بیک یأس و محنتدن .
سنکدر دور دولت حکمکی دنیایه انفاذ ایت ،
خدا اقبالکی حفظ ایلهسین هر تورلو آفتدن .
کلاب ظلمه قالدی کزدیکک نازنده صحرالر ،
اویان ای یارملی شیر زیان ، بو خواب غفلتدن .

نامق کمال

24- Civanmerdân-ı milletle hazer kavgadan, ey bidat
Erir şemşir-i zulmün ateş-i hûn-u hamiyetten

25- Ne mümkün zulm ile, bidad ile imhâ-yı hürriyet;
Çalış, idrâki kaldır muktedirsен âdemiyetten!

26- Gönülde cevher-i elmasa benzer cevher-i gayret
Ezilmez şiddet-i tazyikten, tesir-i sıkletten

27- Ne efsunkâr imişsin, ah ey didar-ı hürriyet
Esir-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten

28- Senindir şimdi cezb-i kalbe kudret, setr-i hüsn etme
Cemalin ta ebet dûr olmasın enzâr-ı ümmetten

29- Ne yâr-ı can imişsin, ah, ey ümmid-i istikbal
Cihanı sensin âzât eyliyen bin ye's ü mihnetten

30- Senindir devr-i devlet, hükmünü dünyaya infaz et
Huda ikbalini hıfz eylesin her türlü âfetten

31- Kilâb-ı zulme kaldı gezdiğin nâzende sahralar
Uyan, ey yareli şîr-i jıyan, bu hâb-ı gafletten

Namık Kemal

Bugünkü Türkçe İle Mânâsı

1- Çağın değer yargılarını doğruluktan ve samimiyetten sapmış görerek kendi arzumuz ve izzetimizle devlet kapısından ayrıldık.

2- Kendini insan bilenler halka hizmet etmekten usanmaz, mürüvvet sahibi olanlar zavallılara yardım etmekten kaçınmaz.

3- Eğer millet hor görülmüşse onun şanına bir eksiklik geleceğini sanma; yere düşmekle cevher, değerinden özünden birşey kaybetmez.

4- Vücudun mayası, vatan toprağıdır; bu vücut, acı ve sıkıntı içinde vatan yolunda toprak olursa, en küçük bir üzüntü duyulmaz.

5- Dünyada zalimin yardımcısı, aşağılık kimselerdir; insafsız avcıya hizmetten zevk alan ancak köpektir.

6- Hayatın değerini şöhretin güzelliğinden üstün tutanlar ile geçici zevklere ebedî feyiz tercih edilir.

7- İnsanlarda hayatın uzamasına bunca düşkünlük nedendir; insan emaneti koruyacağı yerde ondan niçin menfaat bekler?

8- Kişi dünyada herkesten kendini alçak görür, ayıplanmaktan kaçınır, fakat kendi nefsinden utanmaz.

9- Akıllı ve şuurlu olanların, yaptıklarından pişman olup çalışmalarını artırması ve bunlardan ders alması, felekten intikam almak demektir.

10- Başarının, üstünlüğün değeri, milletin gönül birliğinde durur; rahmet (koruma ve kollama) eserleri ise ümmetin düşüncesinin çarpışması ile çıkar.

11- İktidar sahibi bir kişinin azim gücü, dünyanın bir düzene girmesini sağlar; metanet sahibi kişilerin ayaklarını sağlam basması ile cihan titrer.

12- Kader, her feyzini, her lütfunu bir zaman için saklar; milletteki gevşeklikten, zayıflıktan sakın korkma!

13- Zincire vurulmuş aslana ayaklarının güçsüzlüğü töhmet değildir; bu dünyada nasipsiz himmet sahiplerinden talih utansın.

14- Işık yüksekliğin doruğundan uzaksa çaresizliktendir; tabiat yerde sürünen kabiliyetten utansın.

15- Biz o Osmanlılar boyunun ulu soyundanız; mayamız, bütünüyle şehadet kaniyle yoğrulmuştur.

16- Biz o yüce hamiyetli, çalışkan ve güçlü kişileriz ki bir küçük aşiretten dünyaya hükmeden bir devlet meydana getirdik.

17- Biz o yüce yaratılışlı milletiz ki hamiyet meydanında ayaklar altında toprak olmaktan bize ölüm daha iyi gelir.

18- Hürriyet mücadelesi korkulu ateş olsa ne dert, yiğit olan bir insan gayret meydanından kaçarmı?

19- Cellâdın can yakan kemendi acımasız bir ejder bile olsa, yine bin defa esaret zincirinden daha iyidir.

20- Felek her türlü eziyet yollarını toplasın gelsin, millet yolunda hizmetten dönersem kahpeyim.

21- Bu yolda çektiğim acılar, sıkıntılar anlısın; bunun en basit zevki bile vezirlikten, sadrazamlıktan daha iyidir, yucedir.

22- Vatan, bir vefasız alaycı sevgiliye dönmüş, aşkına bağlı olanları gurbet acılarından ayırmıyor.

23- Korkudan, yalvarma yakarmadan uzağım; benim yanımda görevim menfaatimden, hakkım hükümetin kötü niyetlerinden daha üstündür.

24- Ey adaletsiz, milletin yiğitleriyle mücadeleden sakın; senin zulmünün kılıcı hamiyet kanının ateşi karşısında erir.

25- Zulüm ile, işkence ile hürriyeti ortadan kaldırmak ne mümkün; eğer kendinde bir güç görüyorsan insanoğlundan idraki kaldırmaya çalış.

26- Gönülde çalışma cevheri, elmas cevherine benzer; ağırlığın tesirinden, baskının şiddetinden ezilmez.

27- Ey hürriyetin güzel yüzü, sen ne büyüleyici imişsin. gerçi esaretten kurtulduk derken senin aşkının esiri olduk.

28- Şimdi kalbi fethedecek güç sendedir, güzelliğini gizleme; güzelliğin, milletin nazarlarından ebediyete kadar uzak kalmasın.

29- Ey geleceğin umudu, sen ne can dostuymuşsun; dünyayı bütün üzüntü ve sıkıntılardan kurtaran sensin.

30- Hükmetme çağı senindir, hükmünü dünyaya geçir; Allah yüceliğini her türlü belâlardan korusun.

31- Ey yaralı kükreyen aslan, senin gezdiğin güzel sahralar zulmün köpeklerine kaldı, artık gaflet uykusundan uyan!

Metin No: 7

اذان محمدی

امر بئندسك ای اذان محمدی
کافی دکل صدا که جهان محمدی

کوک نوره غریق اولور بیجه یوز بیک مناره دن
شهبال آچینجه روح روان محمدی

ارواح جملة کورور الله اکبری
عکس ایله دیکه عرشه لسان محمدی

سنغنان سلیم اولی رام ایتمیوب اجل
فتح ایتملی بدی علمی شان محمدی
اسکوبده قبر ماده اولسون بو نو غزل
بر تحفه بدیع و بیان محمدی

یحیی کمال

Metin No: 7

EZÂN-I MUHAMMEDÎ

Emr-i bülendsin ey ezân-ı Muhammedî
Kâfî değil sadâna cihân-ı Muhammedî

Sultan selîm-i Evvel'i râmetmeyüp ecel
Fethetmeliydi âlemi şân-ı Muhammedî

Gök nûra garkolur nice yüz bin minâreden
Şehbâl açınca rûh-ı revân-ı Muhammedî

Ervâh cümleten görür Allahü Ekber'i
Akseyleyince arşa lisân-ı Muhammedî

Üsküp'de kabr-i mâdere olsun bu nev-gazel
Bir tuhfe-î bedî'ü beyân-ı Muhammedî

Yahya Kemal

KELİMELER

Emr-i bülend: Büyük, yüce emir

Sadâ: Ses

Râm etmeyüp: Boyun eğdirmeyip

Şehbâl: Kuş kanadının en uzun tüyü

Kabr-i mâder: Annemin mezarı

Tuhfe: Hediye, armağan

Metin No: 8

خوان یغما

بو صوفراجق ، افندیلر ، - که التقامه منتظر
حضوریکزده تیزه یور - شو ملنک که حیاتیلر ؟
شو ملنک که مضطرب ، شو ملنک که محتضر !
فقط صاقین چکینمه یك ، بیك ، بوتک حایر حایر ...

بیك ، افندیلر ، بیك ؟ بو خوان اشتها سزك ؟
دو یونجه ، طیقیرنجه ، چاتلانجه به قادار بیك !

أفندیلر پك آچسیکز ، بو چهر کزده بللیدر ؟
بیك ، یجه زسه کز بو کون یارین قالیرمی ، کیم بیلیر .
شو نادى نم ، باقک ، قدومکزله مفتخر ؟
بو حقیدر غزنا کزک ، اوت ، او حق ده الهه بر ...

بیك ، افندیلر ، بیك ، بو خوان ذی صفا سزك
دو یونجه ، طیقیرنجه باتلانجه به قادار بیك !

بوتون بو نازلی بکلرک نه وارسه اورتالقدمه صای :
حسب ، نسب ، شرف ، شاناف ، اوبون ، دوکون ، قوناق ، سرای
بوتون سزك ، أفندیلر ، قوناق ، سرای ، کلین ، آلاى *
بوتون سزك ، بوتون سزك حاضر حاضر ، قولای قولای ...

بیك أفندیلر ، بیك ؟ بو خوان اشتها سزك ؟
دو یونجه ، طیقیرنجه ، چاتلانجه به قادار بیك !

Metin No: 8

HÂN-I YAĞMA

Bu sofracık, efendiler, -ki iltikâma muntazır.
Huzurunuzda titriyor -şu milletin hayâtıdır.
Şu milletin ki muztarip, şu milletin ki muhtazır;
Fakat sakın çekinmeyin yiyin, yutun hapır hapır.

**Yeyin efendiler, yeyin, bu hân-ı iştiâ sizin.
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin!**

Pek açsınız, efendiler, bu çehrenizde bellidir.
Yeyin, yemezseniz bugün, yarın kalır mı, kim bilir?
Şu nadiî naam bakın, kudûmünüzle müftehir,
Bu hakkıdır gazânızın, evet o hak da elde bir.

**Yeyin efendiler, yeyin, bu hân-ı iştiâ sizin.
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin!**

Bütün şu nazlı beylerin, ne varsa ortalıkta say:
Hasep nesep, şeref şataf, oyun düğün, konak saray
Bütün sizin efendiler, konak, saray, gelin, alay
Bütün sizin, bütün sizin, akın akın, kolay kolay.

**Yeyin efendiler, yeyin, bu hân-ı iştiâ sizin.
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin!**

بو يوكلكك براز آغبرده اولسه هضمى يوق ضرر ،
غرور احتشامى وار ، سرور انتقامى وار .
بو سوفرا التفاتكزدن ايشته آب و تاب اومار .
سزك شو باش ، بين ، جكر ، بوتون شو قانلى لقمه لر ..
بيك اُفنديلر ، بيك ؛ بو خوان جانفزا سزك ؛
دو بونجه ، طيقسبرنجه ، باتلانجه به قادار بيك !
ويرير زواللى مملكت ، ويرير نه وارسه : مالى .
وجودى ، حياتى ، اميدى ، خيالى ،
بوتون فراغ حالى ، اولانجه شوق بالى .
هان يوتك ، دوشونمه بيك ؛ حرامنى ، حلالنى ...

بيك ، اُفنديلر ، بيك ؛ بو خوان اشتها سزك ؛
دو بونجه طيقسبرنجه ، جاتلانجه به قادار بيك !
بو خرمنك كلبر صوكى ، قاپشديرك كيدەر آياق !
يارين باقارسىكر سونهر بوكون چيتيردايان اوجاق !
بوكون كه معدله قوى ، بوكون كه چوربار صيجاق ،
آيشديرك ، طيقشديرك قاپش قاپش ، جاناق جاناق ...
بيك ، اُفنديلر ، بيك ؛ بو خوان پرنوا سزك ؛
دو بونجه ، طيقسبرنجه ، باتلانجه به قادار بيك !

توفيق فكرت

Büyüklüğün biraz ağır da olsa hazmı yok zarar,
Gurûr-ı ihtîşâmı var, sūrûr-ı intikâmı var.
Bu sofrâ iltifatınızdan işte âb-u tâb umar.
Sizin şu baş, yiyin, ciger, bütün şu kanlı lokmalar.

**Yeyin efendiler, yeyin; bu hân-ı canfezâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yeyin!**

Verir zavallı memleket, verir ne varsa mâlini
Vücûdunu, hayâtını, ümmîdini, hayâlini,
Bütün ferâğ-i hâlini, olanca şevk-i bâlini.
Hemen yutun düşünmeyin harâmını, helâlini

**Yeyin efendiler, yeyin, bu hân-ı iştihâ sizin.
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin!**

Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın giderayak;
Yarın bakarsınız söner, bugün çatırdayan ocak,
Bugün ki mîdeler kavî, bugün ki çorbalar sıcak;
Atıştırın, tikiştırın, kapış kapış, çanak çanak!

**Yeyin efendiler, yeyin, bu hân-ı iştihâ sizin.
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar yeyin!**

Tevfik Fikret

KELİMELER

Hân-ı Yağma: Yağma sofrası

İltikâm: Yutma, yutulma, lokma etme

Muntazır: Bekliyen

Muhtazır: Can çekişen

Hân-ı iştihâ: İştah açıcı sofrâ

Nadiî Na'am: Çağırın nimetler

Kudûmünüzle: ayak basmanızla, gelişinizle

Müftehir: İftihar eder, övünür

Kavî: Sağlam

Metin No: 9

برنجی سوز

﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ هر خيرك باشيدر. بز دخی باشده
اوتكا باشلارز. بیل آی نفسم، شو مبارك كلمه اسلام
نشانی اولدیغی گبی، بتون موجوداتك لسان حاليله ورد
زبانیدر. ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ نه بيوك توكنمز بر قوت، نه
چوق بیتمز بر برکت اولدیغنی آكلماق ایسترسهك، شو
تمثیلی حکایه جگه باق دیگله. شویله که:

بدوی عرب چوللرئنده سیاحت ایدن آدمه گرکدر
که، بر قبيله رئیسك اسمنی آلسین و حمایه سنه گیرسین.
تا شقیلرک شرندن قورتولوب حاجاتنی تدارك
ایده بیلسین. یوقسه تک باشیله حدسز دشمن و
احتیاجاتنه قارشى پریشان اولاجقدر. ایشته بویله بر
سیاحت ایچون ایکی آدم، صحرايه چيقوب گید یورلر.

اونلردن بریبسی. متواضع ایدی. دیگرى مغرور...
متواضعی، بر رئیسك اسمنی آلدی. مغرور، آلمادی...
آلانی، هر یرده سلامتله گزدی. بر قاطع الطریقه راست
گلسه، دیر: ”بن، فلان رئیسك اسمیله گزرم.“ شقی
دفع اولور، ایلیشه مز. بر چادیره گیرسه، او نام ایله حرمت
گورور. اوته کی مغرور، بتون سیاحتئنده اویله بلالر چکر
که، تعریف ایدیلمز. دائما تیره، دائما دینلنجیلک
ایدردی. هم ذلیل، هم رذیل اولدی.

Metin No: 9

BİRİNCİ SÖZ

"Bismillah" her hayrın başıdır. Biz dahi başta ona başlarız. Bil ey nefsim! Şu mübarek kelime, İslâm nişanı olduğu gibi, bütün mevcudatın lisân-ı hâli ile vird-i zebânıdır [Sık sık tekrar edilen duâ, söz, zikir].

"Bismillah" ne büyük tükenmez bir kuvvet, ne çok bitmez bir bereket olduğunu anlamak istersen, şu temsili hikayeciğe bak, dinle... Şöyle ki:

Bedevî Arap çöllerinde seyahat eden adama gerektir ki, bir kabile reisinin ismini alsın ve himayesine girsin. Tâ şâkilerin [eşkiyaların] şerrinden kurtulup hâcâtını tedârik edebilsin [ihtiyaçlarını karşılayabilsin]. Yoksa tek başıyla hadsiz düşman ve ihtiyacına karşı perişan olacaktır. İşte böyle bir seyahat için iki adam sahraya çıkıp gidiyorlar.

Onlardan birisi mütevâzi idi, diğeri mağrur [gururlu, kibirli]. Mütevâzii, bir reisin ismini aldı, mağrur almadı... Alanı her yerde selâmetle gezdi. Bir katü't-tarika [Yol kesene, soyguncuya] rast gelse, der: *"Ben, filan reisin ismiyle gezerim."* Şâkî [eşkiya] def olur, işemez. Bir çadıra girse, o nâm ile hürmet görür. Öteki mağrur, bütün seyahatinde öyle belâlar çeker ki, târif edilmez. Dâima titrer, dâima dilencilik ederdi. Hem zelil, hem rezil oldu.

ایشته آی مغرور نفسم! سن او سیاحسک. شو دنیا
ایسه، بر چولدر. عجزک و فرقک حدسزدر. دشمنک،
حاجاتک نهایتسزدر. مادام اوپله در؛ شو صحرانک مالک
أبدیسی و حاکم ازیلسنک اسمنی آل. تا، بتون کائناتک
دیلنجیلگندن و هر حادثانک قارشیسنده تیره مه دن
قورتولاسک.

أوت، بو کلمه اوپله مبارک بر دفينه در که: سنک
نهایتسز عجزک و فرقک، سنی نهایتسز قدرته، رحمته ربط

ایدوب قدیر رحیمک درگاهنده عجزی، فقری اُک مقبول
بر شفاعتجی یاپار. أوت، بو کلمه ایله حرکت ایدن، او
آدمه بکُز که: عسکره قید اولور. دولت نامنه حرکت
ایدر. هیچ بر کیمسه دن پرواسی قالماز. قانون نامنه،
دولت نامنه دیر، هر ایشی یاپار، هر شییه قارشی طایانیر.
باشده دیمشدک: بتون موجودات، لسان حال ایله
﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ دیر. اوپله می؟

أوت، ناصلکه گورسهک: بر تک آدم گلدی. بتون
شهر اهایلسنی جبراً بر یره سَوَق ایتدی و جبراً ایشلرده
چالیشدیردی. یقیناً بیلیرسک؛ او آدم کندی نامیله،
کندی قوتیله حرکت ایتمیيور. بلکه او بر عسکردر.
دولت نامنه حرکت ایدر. بر پادشاه قوتنه استناد ایدر.
اوپله ده هر شی، جناب حَقْک نامنه حرکت ایدر که؛
ذره جکلر گسی تخملر، چکردکلر باشلرنده قوجه
آغاچلری طاشیيور، طاغ گسی یوکلری قالدیریيورلر. دیمک
هر بر آغاچ، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ دیر. خزینه رحمت میوه لرندن

İşte ey mağrûr nefsim! Sen o seyyâhsın [gezgin, yolcu]. Şu dünyaya ise, bir çöldür. Aczin ve fakrın hadsizdir. Düşmanın, hâcâtın [ihtiyaçların] nihayetsizdir. Madem öyledir; şu sahranın [çölün] Mâlik-i Ebedîsi [Her şeyin ebedî sâhibi olan Allah] ve Hâkim-i Ezelîsi'nin [Varlığının başlangıcı olmayan ve her şeye hükmeden Allahu Teâlâ'nın] ismini al. Tâ, bütün kâinatın dienciliğinden ve her hâdisâtın [hâdiselerin, olayların] karşısında titremeden kurtulasın.

Evet, bu kelime öyle mübarek bir definedir ki; senin nihayetsiz aczin ve fakrın, seni nihayetsiz kudrete, rahmete raptedip [bağlayıp] Kadîr ü Rahîm'in dergâhında aczi, fakrı en makbul bir şefaata yapıyor.

Evet, bu kelime ile hareket eden, o adama benzer ki; askere kaydolur, devlet nâmına hareket eder. Hiçbir kimseden pervâsı kalmaz. "Kânun nâmına, devlet namına" der, her işi yapar, her şeye karşı dayanır.

Başta demiştik: "Bütün mevcudat, lisân-ı hâl ile 'Bismillah' der." Öyle mi?

Evet, nasıl ki görsen; bir tek adam geldi. Bütün şehir ahâlisini cebren [zorla] bir yere sevk etti ve cebren işlerde çalıştırdı. Yakînen bilirsin; o adam kendi nâmiyle, kendi kuvvetiyle hareket etmiyor. Belki, o bir askerdir. Devlet nâmına hareket eder, bir padişah kuvvetine istinad eder [dayanır]. Öyle de: Her şey Cenab-ı Hakk'ın nâmına hareket eder ki; zerrecikler gibi tohumlar, çekirdekler başlarında koca ağaçları taşıyor, dağ gibi yükleri kaldırıyorlar. Demek her bir ağaç "Bismillah" der; hazine-i rahmet [Rahmet hazinesi] meyvelerinden

اللّٰهَیْنِی طوولدیریور، بزله طبله جیلق ایدیور. هر بر بوستان، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ دیر. مطبخه قدرتدن بر قزغان اولور که؛ چشید چشید پک چوق مختلف لذیذ طعاملر، ایچنده برابر پیشیریلیور. هر بر اینک، دوه، قویون، کچی گبی مبارک حیوانلر ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ دیر. رحمت فیضندن بر سوت چشمه سی اولور. بزله، رزاق نامنه اُک لطیف، اُک نظیف، آب حیات گبی بر غدایی تقدیم ایدیورلر. هر بر نبات و آغاج و اوتلرک ایپک گبی یوموشاق کوک و طمارلری، ﴿بِسْمِ اللّٰهِ﴾ دیر. سرت اولان طاش و طوراغی ده لر گچر. الله نامنه، رحمن نامنه دیر، هر شی اوکا مسخر اولور. اوت هواده داللرک إنتشاری و میوه ویرمه سی گبی، او سرت طاش و طوراقده کی کولرک کمال سهولتله إنتشار ایتمه سی و یر آلتنده یمیش ویرمه سی؛ هم شدت حرارته قارشی آیلرجه نازک، یشیل یاپراقلرک یاش قالماسی؛ طبیعیونک آغزینه شدتله طوقات وریور. کور اولاسی گوزینه پارمغنی صوقویور و دیور

که: اُک گوندیگک صلابت و حرارت دخی، امر تحتنده حرکت ایدیورلر که؛ او ایپک گبی یوموشاق طمارلر، بر عصای موسی (عس) گبی ﴿فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ آمرینه امثال ایدهرک طاشلری شق ایدر. و او سیغاره کاغدی گبی اینجه نازنین یاپراقلر، برر اعضای ابراهیم (عس) گبی آتش صاچان حرارته قارشی

ellerini dolduruyor, bizlere tablacılık ediyor [Yiyecek sunan, takdim eden hizmetkâr vazifesini görüyor]. Her bir bostan “*Bismillah*” der; matbahâ-yi kudretten bir kazan olur ki, çeşit çeşit pek çok muhtelif lezîz taamlar, içinde beraber pişiriliyor. Her bir inek, deve, koyun, keçi gibi mübarek hayvanlar, “*Bismillah*” der; rahmet feyzinden birer süt çeşmesi olur. Bizlere, Rezzâk nâmına en latîf, en nazîf, âb-ı hayat gibi bir gıdayı takdim ediyorlar. Her bir nebat [bitki] ve ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök ve damarları, “*Bismillah*” der; sert olan taş ve toprağı deler geçer. “*Allah* nâmına, *Rahman* nâmına” der, her şey ona musahhar olur [emrine verilir].

Evet, havada dalların intişârı [yayılması] ve meyve vermesi gibi, o sert olan taş ve topraktaki köklerin kemal-i sühûletle intişâr etmesi ve yer altında yemiş vermesi, hem şiddet-i harârete karşı aylarca nazik, yeşil yaprakların yaş kalması; tabiiyyûnun ağzına şiddetle tokat vuruyor. Kör olası gözüne parmağını sokuyor ve diyor ki: “En güvendiğin salâbet ve harâret dahi, emir tahtında [altında] hareket ediyorlar ki; o ipek gibi yumuşak damarlar, birer âsâ-yi Mûsa (Aleyhisselâm) gibi “Fegu’l nadrib bi’asâke’l hacer” [“Âsânı taşa vur!” dedik.” (Bakara Sûresi / 60)] emrine imtisâl ederek, taşları şakk eder [parçalar, yarar]. Ve o sigara kağıdı gibi ince nâzenîn yapraklar, birer a’zâ-yi İbrahim (Aleyhisselâm) gibi ateş saçan harârete karşı,

﴿ يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا ﴾ آیتنى اوقویورلر.

مادام هر شی معنأ ﴿ بِسْمِ اللّٰهِ ﴾ ذیر. الله نامنه
اللَّهُكُ نعمتلرینی گتیروب بزلره ویریورلر. بز دخی
﴿ بِسْمِ اللّٰهِ ﴾ دیمهلی یز. الله نامنه ویرملی یز. الله نامنه
آمالی یز. او یله ایسه، الله نامنه ویرمه یین غافل انسانلردن
آمالی یز...

سؤال: طبله جی حکمنده اولان انسانلره بر فیآت
ویریورز. عجبأ أصل مال صاحبی اولان الله، نه فیآت
ایسته یور؟

الجواب: أوت او منعم حقیقی، بزدن او قیمتدار
نعمتله، ماللره بدل ایستدیگی فیآت ایسه؛ اوج شیدر.
بری: ذکر. بری: شکر. بری: فکردر. باشده ﴿ بِسْمِ
اللّٰهِ ﴾ ذکردر. آخرده ﴿ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ﴾ شکردر. اورته ده،
بو قیمتدار خارقهُ صنعت اولان نعمتله أحد صمدكُ
معجزهُ قدرتی وهدیه رحمتی اولدیغنی دوشونمك و درك
ایتمك فکردر. بر پادشاهكُ قیمتدار بر هدیه سنی سكا
گتیرن بر مسکین آدمكُ آیاغنی اویوب، هدیه صاحبنی
طانیهمق نه درجه بلاهت ایسه، او یله ده؛ ظاهری
منعملری مدح و محبت ایدوب، منعم حقیقی بی
اونوقمق؛ اوندن بیكُ درجه داها بلاهتدر.

أی نفس! بویله أبله اولماق ایسترسهكُ؛ الله نامنه
ویر، الله نامنه آل، الله نامنه باشلا، الله نامنه ایشله.
والسلام.

“yâ nârü kûnî berden ve selâmen” [“Ey ateş! İbrahim için serin ve selâmetli ol!” (Enbiyâ Sûresi / 69)] âyetini okuyorlar.

Madem her şey mânen “*Bismillah*” der. Allah nâmına, Allah’ın nimetlerini getirip bizlere veriyorlar. Biz dahi “*Bismillah*” demeliyiz. Allah nâmına vermeliyiz, Allah nâmına almalıyız. Öyle ise, Allah nâmına vermeyen gâfil insanlardan almamalıyız...

Suâl: Tablacı hükmünde olan insanlara bir fiat veriyoruz. Acaba asıl mal sahibi olan Allah, ne fiat istiyor?

Elcevab: Evet, o Mün'im-i Hakiki, bizden o kıymetdâr nimetlere, mallara bedel istediği fiat ise; üç şeydir. Biri zikir, biri şükür, biri fikirdir. Başta “*Bismillah*” zikirdir. Âhirde [sonunda] “*Elhamdülillah*” şükürdür. Ortada, “Bu kıymetdar hârîka-yi san’at olan nimetler; Ehad ü Samed’in mu’cize-i kudreti [kudret mu’cizesi] ve hediye-i rahmeti olduğunu düşünmek ve derk etmek [anlamak]” fikirdir.

Bir padişahın kıymetdâr hediyesini sana getiren bir miskin adamın ayağını öpüp, hediye sahibini tanımamak ne derece belâhet [ahmaklık, düşüncesizlik] ise, öyle de; zâhirî mün’imleri medih ve muhabbet edip [görünüşte nimet verenleri övüp ve sevgi gösterip], Mün'im-i Hakikî’yi [Hakiki ni’met vereni, Allahu Azimüşşânî] unutmak ondan bin derece daha belâhettir.

Ey nefis! Böyle ebleh [ahmak, düşüncesiz] olmamak istersen; Allah nâmına ver.... Allah nâmına al... Allah nâmına başla.. Allah nâmına işle.. vesselâm.

(Risâle-i Nûr Külliyyatından “Sözler” isimli eserde yer alan “Birinci Söz”)

Bediüzzaman Said Nursî

Metin No: 10

يَكْرَمِي أَيُّهَا الْمَكْتُوبُ

بِاسْمِي وَأَنْزِلْ فِي الْأَسْبُحِ بِحَسَنِكَ
شَوْكَتُوبًا لِي بِعَدْرِ.

برنجی مجتاهل ایمانی اخوتنه و محبتہ دعوت ابرہ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ ۗ إِذْ قَعَبَ إِلَىٰ هِيَ
أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَانَتْهُ وَكِتَابِيمِ
۞ وَالْكَاطِمِينَ لَأَخْفِيَنَّ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

مؤمنلرده نفاق و شقاق کین و عداوته

Metin No: 10

“UHUVVET RİSÂLESİ”NDEN BİR BAHİS

Yirmi ikinci Mektup

Bismihî ve in min şey'in illâ yüsebbihû bihamdihi

[Allah'ın adıyla. Hiçbir şey yoktur ki O'nu övüp O'nu tesbih etmesin. (İsrâ Sûresi/ 44)]

Şu Mektup, iki Mebhastır.

Birinci Mebhas [kısım, bahis], Ehl-i imanı Uhuvvete ve Muhabbete Dâvet eder.

Birinci Mebhas [Birinci Kısım]

Bismillahirrahmânirrahîm [Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla]

[Metnin orijinalinde yer alan âyet-i kerimelerin meâlleri: *“Ancak mü'minler kardeşlerdir; siz de kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki, rahmete erişesiniz.”* (Hucurât Sûresi / 10) ; *“Kötülüğe iyiliğin en güzeliyle karşılık ver; bir de bakarsın, aranızda düşmanlık bulunan kimse candan bir dost oluvermiştir.”* (Fussilet Sûresi / 34); *“O takvâ sahipleri, bollukta ve darlıkta başısta bulunanlar, öfkelerini yutanlar ve insanların kusurlarını affedenlerdir. Allah da iyilik yapanları sever.”* (Âl-i İmrân Sûresi / 134)]

Mü'minlerde nifak [aranın açık olması] ve şikak [ayrılık, parçalanmak], kin ve adâvete [düşmanlığa]

بیبیت ویرن طرفکیولک و عناد و عهد حقیقته
و حکمتجه و انسانیت کبرا اولدن اسلامیتجه و حیات
شخصیه جه و حیات اجتماعیجه و حیات
معنویه جه هیرکیه و مردود در . مضر و ظالمدر .
و حیات بشریه ایچون زهیردر . شومقیقته غایت
یوق و جهوندن آلتی و جهنی بیان ایدره رز .
[برنجی وجه] حقیقت نظرنده ظالمدر .
ای مؤمنه کیه و عداوت بسلرین انصافزآدم
ناصلکه سن برکبیده و یا برخاننده بولونسه ک سنکه
برابر طوقوز معصوم ایله برجان وار اوکی ی غرق
واوخانی اهراق ایتمکه هالبشان برآدمک نه
درجه ظالم ایندیگنی بیلسنک و ظلالگنی ساولنه
ایستدیره جک درجه ده باغیره جقشک . حتی برتک
معصوم طوقوز جانی اولسه - ینه اوکی هیچ برقانون
عدالته باطیریلماز . عیناً اولنده سن برخاننه
رئانیه و بر سفینه الهیه اولدن بر مؤمنک و جهوندنه

sebebiyet veren tarafgirlik ve inad ve haset; hakikatca ve hikmetce ve insâniyet-i kübrâ olan İslâmiyetce ve hayat-ı şahsiyece ve hayat-ı içtimâiyece ve hayat-ı mâneviyece çirkin ve merduttur [reddedilmiştir]; muzır [zararlı] ve zulümdür. Ve hayat-ı beşeriye için zehirdir. Şu hakikatın gayet çok vücuhundan [yönlerinden] altı vechini beyan ederiz.

BİRİNCİ VECİH: Hakikat Nazarında Zulümdür.

Ey mü'mine kin ve adâvet [düşmanlık] besleyen insafsız adam! Nasılki, sen bir gemide veya bir hânede [evde] bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir câni var. O gemiyi gark [batırmaya] ve o hâne-i ihrak etmeye [yakmaya] çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zâlimliğini, semâvâta işittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ bir tek rnsüm, dokuz câni olsa; yine o gemi hiç bir kanun-u adâletle batırılmaz. Aynen öyle de: Sen, bir hâne-i Rabbâniyye [Rabbânî ev] ve bir sefine-i İlâhiye [İlâhî bir gemi] olan bir mü'minin vücudunda

ایمان و اسلامیت و قومشوقی کبی طوقوز دگل بلکه
 یگرمی صفات معصومه وارکن - شکامضر اولان
 و خوشنه کیتمه بن بر جان صفی یوزندن او شکاکین و
 عداوت باغلامقله او خاننه معنونیه و هورث
 معنا غرق و لهماقنه تحریب و باطمانه تثبیت و یا
 ارزو ایتنک اونک کبی شیخ و غدار بر ظمدر .
 و ایا کبی وجه ه هوم حکمت نظر نده دخی ظمدر .
 زیر معلومدر که : عداوت و محبت نور و ظلمت

کبی ضد در لر . ایکیس معنای حقیقینده اولار ق
 برابر جمع اولماز لر . اگر محبت کندی اسبابنک رحمانیه
 کوره بر قلبه حقیقی بولونسه . او وقت عداوت مجازی
 اولور . آجیق صورتنه انقلاب ایدر . اوت مؤمن
 قرداشنی سور و سوملی . فقط قنالی ایچون یالکر آجیر
 تحکمه دگل . بلکه لطفله اصلاهنه چالیشیر . اونک
 ایچون نص هدیث ایله ا اوچ کوندن فضل مؤمن
 مؤمنه کوسوب قطع مکالمه ایتنک جه . اگر اسباب

iman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi dokuz değil, belki yirmi sıfat-ı mâsume [mâsum sıfat] varken; sana muzır [zararlı] olan ve hoşuna gitmiyen bir câni sıfatı yüzünden ona kin ve adâvet bağlamakla o hâne-i mâneviye-i vücûdun mânen gark ve ihrâkına, tahrip ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şeni' ve gaddâr bir zulümdür.

İKİNCİ VECİH: Hem, hikmet nazarında dahi zulümdür. Zira malumdur ki: Adâvet ve muhabbet, nur ve zulmet gibi zıttırlar. İkisi, mânâ-yı hakikisinde olarak beraber cem' olamazlar. Eğer, muhabbet, kendi esbâbının rüçhâniyetine [üstünlüğüne] göre bir kalbde hakiki bulunsa, o vakit adâvet [düşmanlık] mecâzi olur; acımak sûretine inkılâb eder. Evet, mü'min, kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenalığı için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla ıslahına çalışır. Onun için nass-ı hadis ile: "Üç günden fazla mü'min mü'mine küsüp kat'-ı mükâleme [konuşmayı kesme, küsme]etmiyecek."

Eğer esbâb-ı

عداوت غلبه جالوب عداوت حقیقتیله برقلبده
بولونسه او وقت محبت مجازی اولور. تصنع و
تخلق صورتنه کیره ر.

ای انصافز آدم شیمدی باقکه، مؤمن

قرداشکر کیمه و عداوت نه قدر نظامدره چونکه
ناصلکه: سن عادی کویک طاشاری کعبه دن
داها اُهیئلی وجبل احد دن داها بوبوک
دیه ک هیر کیمه بر عقالزک ایدرسک عیناً
اویله ده کعبه حرمتنده اولان ایمان وجبل احد
عظمتنده اولان اسلامیت کبی جوق اوصاف
اسلامیه محبتی و اتقاقی ایندیگی هالده مؤمنه
قارشو عداوته سببیت ویرن و عادی طاشار
هکمنده اولان بعضه قصوراتی ایمان و اسلامیه
ترجیح ایتک اودرجه انصافزلق و عقالزلق
ویک بوبوک بر نظام اولدیغنی عقلک وارسه
اُصلا رسک

adâvet [düşmanlık sebepleri] galebe çalıp, adâvet, hakikatiyle bir kalbde bulunsa; o vakit muhabbet mecâzi olur; tasannu' ve temelluk [yapmacık ve dalkavukluk] sûretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki: Mü'min kardeşine kin ve adâvet ne kadar zulümdür. Çünkü: Nasıl ki sen, âdi küçük taşları, Kâ'be'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de: Kâ'be hürmetinde olan iman ve Cebel-i Uhud [Uhud dağı] azâmetinde olan İslâmiyet gibi çok evsâf-ı İslâmiyye [İslâmî vasıflar]; rnuhabbeti ve ittifakı istediği halde, mü'mine karşı adâvete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükümünde olan bazı kusurâtı [kusurları], îman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu aklın varsa, anlarsın.

أوت توحيد ايمانى البتة توحيد قلوبى ايتـ.
و وحدت اعتقاد دخی وحدت اجتماعیه بی
اقتضا ایدر. أوت انکار ایدر مزسئک که سن
بر آدم له برابر بر طابورده بولونمقله او آدم قاشو
دوستانه بر رابطه اکلار سئک. وبر قوماندانک
أمرى آلتنه برابر بولوندیغکزدن آرقداشانه
بر علاقه تلقى ایدر سئک. وبر مملکتده برابر
بولونمقله اخوتکارانه بر مناسبت حسن ایدر سئک.
هالبوکه: ایمانک ویردیگی نور و شعور ایله و
کؤسزدیگی و بیلدیردیگی اسماء الهیه عدنجه
وحدت علاقهری و اتفاق رابطههری و اخوت
مناسبتهری وار. مثالا :

Evet, tevhîd-i îmânî [îmandaki birlik], elbette tevhîd-i kulûbu [kalblerin bir olmasını] ister. Ve vahdet-i îtikad [İnanç ve itikatta birlik] dahi, vahdet-i içtimâiyeyi iktizâ eder [sosyal birlik ve beraberliği gerektirir].

Evet, inkâr edemezsin ki, sen bir adamla beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostâne bir râbıta [bağ] anlarsın; ve bir kumandanın emri altında beraber bulunduğunuzdan arkadaşâne bir alâka telâkki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla uhuvvetkârâne [kardeşçesine] bir münâsebet hissedersin. Halbuki, îmânın verdiği nur ve şuur ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği Esmâ-i İlâhiye adedince vahdet alâkaları ve ittifak râbıtaları ve uhuvvet münasebetleri var.

Meselâ:

هر ايکيکترنه خالقکتر بر .. مالککتر بر .. معبودکتر
رازقکتر بر .. بربر بيگه قدر بربر .. علم پيغبر يکتر بر
وينکتر بر .. قبله کتر بر .. بربر يوزه قدر بربر .. صوکره
کويکتر بر .. دولتکتر بر .. مملکتکتر بر اونه قدر بربر ..
بوقدر بربر لر وحدت و توهيدي .. وفاق و اتفاق
محبت و اخوت اقتضا اينديگي و طائفتي و کره لري
بربرينه باغلايه حق معنوي زنجير لر بولوند قاري هاله
شفاق و نفاقه کين و عداوته سببیت و یرن اوروجک
آغی کبی اهمیتیز و نباتشیدری ترجیح ایدوب مؤمنه
قارشو حقیقی عداوت ایتک و کین باغلامق نه قدر
اورابطه وحدته برجر منزلک و او اسباب محبته
قارشو بر استخفاف و او مناسبات اخوتنه
قارشونه درجه بر نظام و اعتراف اولديغی
قلبك نوله مسه ايه ، عقلک سونمه مسه ايه
آکالار سئک .

Her ikinizin; Hâlıkınız bir, Mâlikiniz bir, Mâbudunuz bir, Râzıkınız bir; bir, bir... bine kadar bir, bir. Hem, Peygamberiniz bir, Dîniniz bir, Kıbleniz bir; bir, bir... yüze kadar bir, bir. Sonra, köyünüz bir, devletiniz bir, memleketiniz bir... ona kadar bir, bir. Bu kadar "bir, birler" vahdet ve tevhîdi, vifâk ve ittifâkı, muhabbet ve uhuvveti iktizâ ettiği [gerektirdiği], ve kâinatı ve küreleri birbirine bağliyacık mânevî zincirler bulduklarını halde; şikak ve nifâka [parçalanmaya ve ayrılmaya], kin ve adâvete sebebiyet veren örümcek ağır gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edip mü'mine karşı hakîki adâvet etmek ve kin bağlamak; ne kadar o râbîta-ı vahdete [birlik bağlarına] bir hürmetsizlik ve o esbâb-ı muhabbete [birbirini sevmeye] karşı bir istihfaf [küçümseme], ve o münâsebât-ı uhuvvete [kardeşlik münasebetlerine] karşı ne derece bir zulüm ve îtisâf [zulüm ve haksızlık] olduğunu, kalbin ölmemiş ise, aklın sönmemiş ise anlarsın.

(Mektûbât, 22. Mektup)

Bediüzzaman Said Nursî

Metin No: 11

فَعْمَانِكُ الْاِسْلَامُ

عقائده دائر اولان رساله لر کیفیت اعتقاده متعلق مسائله منحصر
اولاق لازم کله چکنه بناه (نعمت اسلام) ناميله يازلش اولان شو
رساله چکنده عقائد سادجه اهل سنت خلاصه وجهله کوستر يلقوب
اسلامک اساسی و فوائدندن بر نیده سی آکلادلش و عبادات و
وسائلك تهمداد فروض و واجباتی و بیان سنن و مستحباتی
و پونلرک تهریفاتی کتب فقهه یعنی کیفیت عمله متعلق رسائله
براقشدر . وبالله التوفیق
عبد ذهبی

معارف نظارت مجلسینک رخصتیده باب عالی جاده سنره ۲۵ نومردلی
مطبعده طبع اولنشد

در سعادت

۱۳۱۳

Metin No: 11

NİMET-İ İSLÂM

Akâide dâir olan risaleler keyfiyet-i i'tikâda müteallik mesâile münhasır olmak lazım geleceğine binâen (Ni'met-i İslâm) nâmiyle yazılmış olan şu risalecikte akâid sadece ehl-i sünnet hülâsa vecihle gösterilüb İslâmın esası ve fevâidinden bir nebzesi anlatılmış ve ibadet ve vesêilin ta'dad-ı ferâiz ve icâbâtı ve beyân-ı sünen ve müstehabâtı ve bunların ta'rifâtı kütüb-ü fıkha yani keyfiyet-i amele müteallik resâile bırakılmıştır. Ve billahi't-tevfik.

Muhammed Zihni

Ma'ârif Nezâret-i Celîlesinin ruhsatıyla Bâb-ı Âli caddesinde

25 numaralı matbaada tab' olunmuştur.

Dersa'âdet

1313

Metin No: 11

Nİ'MET-İ İSLÂM'DAN BİR BÖLÜM

[Son devir Osmanlı ulemâsından, Muhammed Zihni Efendinin te'lifi ve fıkha dâir en mu'teber ve mu'temed kitaplardan biri olan "Ni'met-i İslâm"ın baş kısmında yer alan bu bahsi orijinal ifadeleriyle alıyoruz.]

Bismillâhirrahmânirrahim

Elhamdülillâhi 'alâ Ni'meti'l İslâmi vessalâtu vesselâmu 'alâ Resûlihi Muhammedin Seyyidi'l-enâmi ve 'alâ âlihi'l kirâmi ve ashabihi'l 'ızâmi.

[Bize İslâm nimetini bağışlayan Allah'a hamd olsun. Yaratıkların efendisi olan resulü Muhammed'e, onun yüce soyuna ve büyük sahabelerine de yardım ve selâmlar olsun.]

(Akâid-i İslâmiyye) [İslâm Akîdesi]

Ehl-i İslâmın kabul ve sıhhatını cizm ve i'tikâd ettikleri [doğruluğuna kesinlikle inandıkları] umûrdan ibarettir ki ta'rifât-ı âtiyeden nümâyân olur. [aşağıda gelecek târiflerde açıkça görülmektedir.]

(İman ve İslâm "yahud" Müslümanlık)

Hâtemü'l Evliyâ olan Hazret-i Muhammedü'l Mustafa Sallâllahu Teâla Aleyhi Vesellem Efendimize ve beyan buyurdıkları şeylere inanmaktır.

İnanana "Mü'min" ve "Müslim" ve "Ehl-i İslâm" ta'bir olunur.

نعت اسلام

۳
بیان بیورمشلردرکه ایمان = الله و ملکوره و کتابلره
و پیغمبرلره و آخرتیه و قدره ایناتمقدر .

حضرت پیغمبر بویه بیورمش اولدیفندن بونلر { ارکان
ایمان } عداولتوب ایمان و اسلام بونلرسز اولماز .

(الله ایمانه)

جناب خالق کائناتک وارلقنه و برلکنه و صفات کمال ایله
موصوف اولوب عاجزلکدن و اکیسکیلکدن منزیه بولدیفته
ایناتمقدر .

حق تعالی حفته اعتقاد ایده جکمز صفات کمال شونلردر .
موجوددر واحددر قدیم و ازلیدر باقی و ابیددر و ازلقدیه
غیره محتاج دکلدر و هیچ برشینه مشابه دخی دکلدر .
حی و دائمدر عوالم بتون آنک امریله قائمدر . علمیدر ،
صفت علمی اولمش و اوله حق هر شینی محیطدر . سمیعدر ،
بصیردر . یعنی سمع و بصر صفتلریله دخی متصفدر .

Beyan buyurulmuştur ki iman: Allaha ve meleklerle ve kitaplara ve peygamberlere ve âhirete ve kadere inanmaktır.

Hazret-i Peygamber böyle buyurmuş olduğundan, bunlar; "Erkân-ı İmân" addolunup İman ve İslâm bunlarsız olmaz.

(Allaha İman)

Cenab-ı Hâlık-ı kâinatın varlığına ve birliğine ve sıfat-ı kemâl ile mevsuf olup âcizlikten ve eksiklikten münezzehtir bulunduğuna inanmaktır.

Hak Te'âlâ hakkında i'tikâd edeceğimiz sıfat-ı kemâl şunlardır: **Mevcud'dur** [vardır], **Vâhid'dir** [Bir'dir], **Kadîm ve ezeldir** [her şeyden önce var olan O'dur ve öncelikle başlangıcı yoktur.], **Bâkî ve ebedîdir** [her şeyden sonra var olmakta devam edecek olan O'dur ve sonralıkta O'nun sonu yoktur], **varlığında ğayra muhtaç değildir** [varlıkta kendisinden başkasına muhtaç değildir] **ve hiçbir şey'e müşâbih dahi değildir.** [ve hiçbir şeye benzer de değildir.]

Hayy ve dâimîdir. 'Avâlim bütün ânın emriyle kâimdir. [Diridir ve dâimîdir; bütün âlemler O'nun emriyle kâimdir.] Alîmdir, sıfat-ı 'ilmi olmuş ve olacak her şeyi muhittir. **Semî'dir. Basîrdir.** [İşiticidir. Görücüdür] Yani semî' ve basir sıfatlarıyla dahi muttasıftır.

ایشیدمک شانندن اولانی ایشیدز و کورمک شانندن اولانی
 کورر . مریددر [*] قادردر . مکلمدر [**] مکوندر [***].
 بونلره صفات { ذاتیه } و { ثبوتیه } دینور .
 جانلاندرمق و اولدرمک و قاندرمق و کچندریمک کبی
 جناب قادر قیومک هب کندی ملکی و مخلوق بولنان عالمدره
 مشاهد اولان افمانه { صفات فعلیه } تعمیر اولنور .

(مکرره ایمانه)

حق تعالینک علوی و نورانی اجسام لطیفه اوزره مخلوق و بناء
 علیه کوزه کورنمز و فقط ایستدکلری شکل و هیئتده کوزنمکه
 قابیلیتی برطاقم مخلوق مکرمی اولدیفنه اینا تمقدرکه آنلرک ارکک
 و یادیشی اولمقدن و یورلمق و فتور کتورمک کبی احوالدن عاری

[*] صاحب ارادهدر . دبلر ونه دبلرسه آتی دبلدیکی کبی ایشلر
 [**] صاحب کلاندر . بیغمیزلر و سماوی کتا ابلر هب جناب حقک صفت کلای
 مقتضاسیدرکه امرلر و هیلر ایشمش و ماضی و آتیق اخبار بیورمشدر .
 [***] صاحب تکوین یعنی خالق العالمیندر .

İşitilmek şanından olanı işitir ve görmek şanından olanı görür. **Mürid'dir¹ Kâdir'dir.** [yâni kudret sâhibidir; dilediğini işlemeğe kudreti yeticidir. Kudretinin derecesi ve sınırı yoktur.] Mükellimdir [konuşucu, söz söyleyicidir]². Mükevindir [Yani tekvîn "yaratma" sıfatı sahibidir; âlemlerin varedicisi O'dur.³

Bunlara "**Sıfat-ı Zâtiye**" ve "**Sübûtiyye**" dinür [bunlara Zâtî ve Sübûtî sıfatlar denir].

Canlandırmak [İhyâ] ve öldürmek [İmâte] ve gandırmak ve geçindürmek gibi Cenâb-ı Kâdir-i Kayyûmun hep kendi mülkü ve mahluku bulunan âlemlerde müşâhid olan ef'aline "**Sıfat-ı Fi'liyye**" [Fiilî Sıfatlar] ta'bir olunur.

(Meleklerle İman)

Hak Te'âlinin ulvî ve nurânî ecsâm-ı latife üzere mahluk [latif cisimlerden yaratılmış] ve binâenaleyh göze görünmez ve fakat istedikleri şekil ve heyette görünmeğe kabiliyetli bir takım mahluk-ı mükerreremi olduğuna inanmaktır ki anların erkek veya dişi olmaktan ve yorulmak ve fütûr getirmek gibi ahvalden 'ârî

---

1 Sâhib-i irâdedir. Diler ve ne dilerse âni dilediği gibi işler.

2 Sâhib-i kelâmdır. Peygamberler ve semâvî kitaplar hep Cenab-ı Hakkın sıfat-ı kelâmı muktezasıdır ki emirler ve nehiyeler etmiş ve mâzi ve âtiyi ihbar buyurmuştur.

3 Sâhib-i tekvîn, ya'ni Hâliku'l âlemindir.

○ نعمت اسلام

وکندیلرینک وظیفه سی دائما طاعت باریدر . طاقت بشریه نیک
فوقتده ایشر کوردرلر .

مراتب بشریه ده اولدینی کبی آنلرک دخی افضلرلی
واردر . افضلرلردن بری حضرت جبریلدرکه رسل عظامه
واسطه وحی اولمشدر .

(کتابره ایمانه)

قوللرک سمدات وسلامتلیرچون حق جل وعلا نیک
بعض انبیاسنه کتابلر کوندرمش یعنی بین العباد تعلیمات
آلهیه اولمق اوزره امرلر ونهیملر و عبرت آمیز قصه لر
و مؤثر دعالر وموعظه لر وحی وارسال ایلمش اولدیغنه
اینا عمقذر .

بوکیب الهیه نیک ال مکمل وافضلی قرآن عظیم الشاندرکه
نوع بشرک الی قیام الساعه کرک خالقنه وکرک مخلوقه قارشو

ve kendilerinin vazifesi daimâ tâ'at-ı Bârî'dir. Tâkat-ı beşeriyenin fevkinde işler görürler [İnsan gücünün üstünde işler görürler].

Merâtib-i beşeriyede olduğu gibi ânların dahi efdâlleri vardır. Efdâllerinden biri Hazret-i Cebrâildir ki Resûl-i 'izâma vasitâ-i vahy olmuştur.

(Kitaplara İman)

Kulların saâdet ve selâmetleriçün Hak Celle ve 'alânın ba'zı enbiyâsına kitaplar göndermiş ya'ni beyne'l 'ibâd ta'limât-ı İlâhiye olmak üzere emirler ve nehiyeler ve ibretâmiz kıssalar ve müessir duâlar ve mev'izâlar vahy ve irsâl eylemiş olduğuna inanmaktır.

Bu kitâb-ı İlâhiyenin en mükemmel ve efdali Kur'ân-ı Azimüşşândır ki nev'i beşerin ile kıyâmü's-sa'a gerek Hâlık ve gerek mahluka karşı

اوله جق و طائف عبودیت و انسانیته دائر اولان او امر
وا حکامی و مکارم اخلاقی و اسباب اشراح و فلاحی تمامیه
جامع و هر کس ایچون هر وقت مفید و نافعدر .

او کتاب عزیز حضرت ابراهیمک صحفی اولدیفنی
و حضرت موسایه تورات و حضرت داوده زبور و حضرت
عیسایه انجیل و پرلدیکی ناطقدر . بناء علیه آنلرک دخی او
رسل عظامه وحی و نزولنی تصدیق ایدرز . انجق قرآن کریم
بزی آنلردن اغنا ایلدیکی جهتله آنلرده اولانی آریوب
صورمنه لزوم کورمیز . قرآن عظیم الشان ایله عمل ایدرز .

(بیغمبرره ایمانه)

جناب حقک محضا کندی فضل و کرمندن بعض عبادتی
نبوت و رسالت یعنی وحی و الهام ایله ممتاز قلوب قوللرینه
اولان امر و نهینی آنلر واسطه سیله اجرا ایتدیکنه و بعضیلرینه

olacak vezâif-i 'ubûdiyet ve insaniyete dâir olan evâmir ve ahkâmı ve mekârim-i ahlâkı ve esbâb-ı inşirah ve felâhu tamamiyle câmi' ve herkes için her vakit müfid ve nâfi'dir [herkes için her zaman mânâ ifade edici ve herkese fayda vericidir].

O kitâb-ı azîz, Hazret-i İbrâhim'in suhûfu olduğunu ve Hazret-i Musa'ya Tevrat ve Hazret-i Davud'a Zebûr ve Hazret-i İsâ'ya İncil verildiğini nâtıktır [bildirir]. Binâenaleyh onların dahi o resûl-i 'izâma vahy ve nüzûlunu tasdik ederiz. Ancak Kur'ân-ı Kerim bizi ânlardan iğnâ eylediği cihetle [Kur'ân-ı Kerim, bizi onlara muhtaç bırakmadığı için] ânlarda [onlarda] olanı arayub sormağa lüzum görmeyiz. Kur'ân-ı Azimüşşan ile amel ederiz.

(Peygamberlere İman)

Cenab-ı Hakkın mahzâ kendi fazl ve kereminden ba'zı ibâdını nübüvvet ve risâlet, ya'ni vahy ve ilham ile mümtaz kılup kullarına olan emr ve nehyini ânlar vasıtasıyla icrâ ettiğine ve bazılarına

کتاب ومستقل شریعت ومعجزات دخی اعطا یوردیفنه
اینا عمقدر .

آنلرک اولی ابوالبشر اولان حضرت آدم و آخری پیغمبرمز
افندمز حضرت محمدالمصطفی ﷺ صلی الله تعالی علیه وعلی سائر
انبیاء وسلم { در . آرده برچوق انبیا کلوب کچمشدر
آنلردن بعضیلری قرآن کریمده مذکوردر [۱]

حضرت عیسی علیه السلام دخی قرآن کریمده مذکور
اولان انبیاء عظام جمله سندن آیات آلهیه دندر . جناب حق
حضرت آدمی آنا سز بابا سز اوله رق یاراتمش اولدینی کبی
حضرت عیسی دخی یالکز پدر سز اوله رق یاراتمش
جمله پیغمبرانک افضلی وخاتم پیغمبرمز حضرت محمد
المصطفی صلی الله علیه وسلم افندمز در که سلطان الانبیاء
اولدینی ایچون موکب مر ساینک صوکنده کلش ومثلا
حضرت عیسانک کندی آنجیق بنی اسرائیله مبعوث وشریعتی
[۱] هبسی مذکور دکلدز . اولدینتی ینه قرآن کریم ناطقدر .

kitab ve müstakil şeri'at ve mu'cizât dahi i'tâ buyurduğuna [verdiğine, bağışladığına] inanmaktır.

Ânların evveli ebû'l beşer [insanlığın babası] olan Hazret-i Âdem ve âhiri [sonuncusu] Peygamberimiz Efendimiz Hazret-i Muhammedü'l Mustafa (Sallâllahu Te'âla aleyhi ve 'alâ sâir enbiyâi ve sellim)dir. Arada birçok enbiya gelüp geçmiştir. Ânlardan bazıları Kur'ân-ı Kerim'de mezkûrdur [zikredilmiştir].⁴

Hazret-i Îsâ Aleyhisselam dahi Kur'ân-ı Kerim'de mezkûr olan enbiyâ-i 'izâm cümlesinden ve âyât-ı İlâhiyedendir. Cenab-ı Hak Hazret-i Âdemi anasız, babasız olarak yaratmış olduğu gibi Hazret-i Îsâ'yı dahi yalnız pedersiz olarak yaratmış.

Cümle Peygamberânın efdâli ve hâtemi Peygamberimiz Hazret-i Muhammedi'l Mustafa Sallâllahu Aleyhi ve sellem Efendimizdir ki Sultânu'l enbiyâ olduğu için mevkib-i mürselinin sonunda gelmiş ve meselâ Hazret-i Îsâ'nın kendi ancak Ben-i İsrâile meb'us ve şeri'atı,

---

4 Hepsî mezkûr değildir. Olmadığını yine Kur'ân-ı Kerim nâtıktır [bildirir].

شرع حضرت موساده حرام اولان بعض شیلیری حلال
 قیلقدن عبارت اولوب پیغمبر من افندمرك بمشتی ایسه
 بتون انس وجه عام وشامل و شریعتی هپسندن تام و کامل
 بولنمشدر . و بشقه پیغمبره حاجت ده قالماشدر .

هر صاحب معجزه پیغمبرك معجزه سی کندی زمانيله
 چکش اولدیغی حالده بزم پیغمبر من افندمرك کتب سیر
 واحادیثده مذکور معجزات کثیره سینه لرندن ماعدا برده
 معجزه مستمره لری وارد که اوده کلام قدیم الهی اولان قرآن
 عظیم الشاندر . تلاوت واستماعيله دائماً تلذذ وتشرف
 اولنمقده و هر عصرده نیجه بیک حفاظك محفوظ کنجینه
 ایقانی اولمقدهدر . کندیلری خاتم النبیین ورحمة للعالمین در
 یوم حشرده شفاعت عظمالریله بالجمله امم انبیانك اهل
 ایمانه ابرازمنت ومنعمیت واحراز مقام عالی محمودیت
 بیوره جقلردر اللهم انفعنا بشفاعته واکرمنا بکرامته

şer'i Hazret-i Mûsa'da haram olan ba'zı şeyleri helal kılmaktan ibaret olup Peygamberimiz Efendimizin bi'seti ise bütün ins ve cine 'âm ve şâmildir ve şeri'atı hepsinden tâm ve kâmil bulunmuştur. Ve başka peygambere hâcet kalmamıştır.

Her sâhib-i mu'cize peygamberin mu'cizesi kendi zamanıyla geçmiş olduğu halde bizim Peygamberimiz Efendimizin kütübü sîyre ve ehâdiste mezkûr mu'cizât-ı kesire-i seniyyelerinden ma'dâ bir de mu'cize-i müstemireleri vardır ki o da kelâm-ı kadîm-i İlâhî olan Kur'ân-ı Azimüşşândır. Tilâvet ve istimâ'iyile [okunmasıyla ve dinlenmesiyle] daimâ telezzüz ve teşerrûf olunmakta ve her asırda nice bin huffâzın [hâfızların] mahfûz-ı gencine-i îkânı olmaktadır [bu aziz kitabı hıfz ve ezber etmektedir]. Kendileri hâtemü'nebiyyîn ve rahmeten li'l 'âlemîndir.

Yevm-i haşirde şefâ'at-ı 'azimeleriyle bi'lcümle ümem-i enbiyânın ehl-i imanına ibrâz-ı minnet mün'imiyet ve ihrâz-ı makam-ı 'âli-i Mahmûdiyet buyuracaklardır [Haşir gününde en büyük şefaatleri ile bütün peygamberlerin ümmetlerinden iman ehli olanlara iyilik ve nimetler verici olduğunu gösterecek, yüce Mahmud'luk makamını elde edecektir]. Allahümme enfe'anâ bişefâ'atihi ve ekremenâ bikerâmetihi [Allahım, onun şefaatından bizi faydalandır ve onun kerâmetinden bizi keremlendir.]

(آخرة ايمانہ)

حق تعالیٰ نك بو عالمی یوقدن وار ایتدیکی کچی الی ماشاء
 ابقا یوردقدن صکره بونشأنه ختام و یروب بشقه برنشأت
 ذهایدا ایدم جکنه و محو و اماته یوردبنی بالجمله ذوی
 الارواحی یکیدن احیا ایله بریره کتوروب ایلر ایلکنی
 و کوتولر کملکنی کوره رک محاسبه و محاکمه ایله برابر عدل
 و فضلیله معامله یوروب اهل و مستحقنی دارالغذاب و العقوبه
 اولان جهنمه و اهل ایمانی کندی فضل و کرمیله دارالقوز
 و السرور اولان جنتنه ادخال ایله جکنه اینا مقدر .

{ جهنم } اهل کفر حقنده مؤبد دارالتعذیبدر مؤمن عاصی
 حقنده جزاء عملنی کوره جکاری ایچون موقت دارالتأیددر [*]
 { جنت ایسه سکنه سیچون دارسرور سرمدیدر .
 سؤال منکرین و هول قیامت و حشر و حساب و میزان

[*] اهل ایماندن کتکار بولنوبده جناب حقک عدل ایله معامله یورمنی
 دیله دیکی کیمسهر طوغریجه جنته کیده یوب مسئول قالورلر و موقتاً معاقب
 و معذب اولورلر .

(Âhirete İmân)

Hak Teâlânın bu 'âlemi yoktan var ettiği gibi ile mâ şâe ibkâ buyurduktan sonra bu neşete hitâm virüb başka bir neşet daha peydâ edeceğine ve mahv ve imâte buyurduğu bi'lcümle zevî'l ervâhı yeniden ihyâ ile bir yere getirüb iyiler iyiliğini ve kötüler kemliğini görerek muhasebe ve muhakeme ile beraber 'adl ve fazlıyla mu'âmele buyurup ehil ve müstahıkkını dâru'l 'azâb ve'l 'ukûba olan Cehenneme ve ehl-i îmanı kendi fazlı ve keremiyle dâru'l fezv ve's-sürûr olan Cennete idhâl eyliyeceğine [girdireceğine] inanmaktır.

"Cehennem" ehl-i küfür hakkında müebbed dâru'l t'âzibdir. Mü'min-i 'âsi hakkında cezâ-i amelini görecekleri için muvakkat dâru'l te'dibdir.⁵

"Cennet" ise sekenesiçün dâr-ı sürûr ve sermedîdir [Cennet ise, kendisinde oturacak kimseler için sonsuz sevinç ve saadet evidir].

Suâl-i münkereyn ve hevl-i kıyâmet [kıyamet korkuları] ve haşr ve hisâb ve mîzân

---

5 Ehl-i imandan günahkâr bulunup da Cenab-ı Hakkın 'adli ile mu'âmele buyurmağı dilediği kimseler doğruca Cennete gidemeyüb mes'ül kalırlar ve muvakkaten mu'âkib ve mu'azzeb olurlar.

وصراط کبی عالم برزخه ویوم آخرته متعلق هر نه اخبار
بیورلش ایسه هپسی حقدرد

(قرره ابرامه)

خیر وشر هر نه واقع اولور ایسه هپ حق تعالی دن
اولدیننه واللهدن ماعدا خالق اولیوب خیر و شرک خالق
وهرکسک کیفما یشاء رازقی او اولدیننه اینانمقدرد
انسانک ارکک ویاخود قیز طوغمهسی ودریایه کلهسی
وآخرته کیمسی کندی النده اولمدینی کبی حادثات عالم
وافعال واوزاع نبی آدم دخی جناب حقک حکم و تقدیری
وخلق وایجاد آلتنده در

آبجن آجیمق و طویمق و او یومق و او یاقق و دوشمک
ونفس آلق مثلی انسانده برطاقم اضطراری حالر اولدینی
کبی اوطوروب قالمق و بریره کیمک و قیرمق و کسمک
کبی اختیاری فعلر دخی وارد و جناب حق انسانده اراده

ve sırat gibi 'âlem-i berzâha ve yevm-i âhirete müte'allik her ne ihbâr buyurulmuş ise hepsi haktır.

(Kadere İman)

Hayır ve şer her ne vâki' olur ise hep Hak Te'âlâdan olduğuna ve Alla'tan ma'dâ [başka] Hâlık olmayıp hayır ve şerrin Hâlıkı [yaratıcısı] ve herkesin keyfemâyaşâ-i rezzâkı ve [ve herkesin dilediğince rızık vericisi] O olduğuna inanmaktır.

İnsanın erkek veyâhud kız doğması ve dünyaya gelmesi ve âhirete gitmesi kendi elinde olmadığı gibi hâdisât-ı âlem ve ef'âl ve evdâ'ı benî âdem dahi [âlemin olayları ve işleri, insanoğlunun yaptığı şeyler dahi] Cenab-ı Hakkın hüküm ve takdiri ve halk ve icâdı altındadır.

Ancak acıkmak ve doymak ve uyumak ve uyanmak ve düşmek ve nefes almak misüllü insanda birtakım ıztırârî haller olduğu gibi oturup kalkmak ve bir yere gitmek ve kırmak ve kesmek gibi ihtiyârî fiilleri dahi vardır. Ve Cenâb-ı Hak insanda irade

صفتی خلق الیمشدر ومادة الله بویله جاری اولمشدر که انسان اراده سنی مقدور بشر اولان هرهانکی فمله صرف ایدرسه حق تعالی اوفلی خلق وایجاد ایدر . انسان اراده سنی صرف ایتمز ایسه خالق جل وعلا دخی خلق ایلمز . فعل عبد کسب واختیار جهتیه کندینک وخلق وایجاد جهتیه خالقنکدر بوندن طولای هرکس کندی فعلی اوزرینه مثاب ویاخود معاقب اولور

برکیمسه ارکان ایمانی بویله جه تصدیق واعتقاد ایتمش اولدینی حضرت خاتم الانبیایی تصدیق ایتمش و عندالله مسلم اولمش اولور ظاهراً دخی مسلم طائفق و تور ایمانی اکمل و اتم اولق ایچون {اسلامک بناسی} تعیر اولنان شیلز ایله عامل اولق دخی لازمدر پیغمبرمز اقدمز بیور مشلر درکه اسلام بشن شیء اوزرینه بنا اولنمشدر { } اشهدان لاله الا الله و اشهدان محمد آرسول الله دیو حق تعالی نک

sıfatı halk eylemiştir ve 'âdetullah böyle câri olmuştur ki insan iradesini makdûr-u beşer olan herhangi fi'le sarf ederse Hak Teâlâ ef'âli halk ve îcâd eder. İnsan iradesini sarf etmez ise Hâlık Celle ve 'âlâ dahi halk eylemez. Fi'l-i 'abd kesb ve ihtiyar cihetiyle kendinin ve halk ve îcad cihetiyle Hâlıkındır. Bundan dolayı herkes kendi fi'li üzerine mesâb veyâhud muâkib olur [bundan dolayı herkes, kendi fiili üzerine sevap kazanmış veya ceza görmüş olur].

Bir kimse erkân-ı imânı [imanın esaslarını] böylece tasdik ve i'tikâd etmiş olduğu Hazret-i Hâtemü'l Enbiyâyı tasdik etmiş ve 'indallah Müslim olmuş olur. Zâhiren dahi Müslim tanınmak ve nûr-ı îmanı ekmel ve etem olmak için "İslâmın binası" ta'bir olunan şeyler ile amel olmak dahi lâzımdır. Peygamberimiz Efendimiz buyurmuşlardır ki İslâm beş şey üzerine binâ olunmuştur. (1) Eşhedü enlâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah deyu Hak te'âlânın

برلکنه و حضرت محمد { صلی الله تعالی علیه وسلم } افندمزک
رسول الله اولدیننه [*] شهادت کتورمک (۲) نماز قیامق [۳]
اوروج طومتق [۴] زکات و یرمک [۵] حج ایتمکدر .

(نماز قیلمو)

قیام و قرائت و رکوع و سجود و قعود فعللریله جناب حقّه
عبادت ایتمکدر .

{ قیام } قبله یه یعنی مکه مکرمه ده کی بیت معظمه قارشو
اللی باغلو اوله رق آیاقده طورمقدر

{ قرائت } قیامده قرآندن برشی اوقومقدر خاصه فاتیحه
سوره سی و فضله اوله رق بشته برسوره و یا برقاچ آیت اوقنور

{ رکوع } آیاقده ایکن اکیلوب اوج کره هسجان ربی
العظیم دیمکدر

[*] تون بیمبرلر الهک قوللریدر . بیمبرمن اندسز دخی جناب عفتک
قولی و رسولیدر .

birliğine ve Hazret-i Muhammed (Sallallahu Teâlâ 'Aleyhi Vessellem) Efendimizin Resûlullah olduğuna⁶ şehâdet getürmek (2) Namaz kılmak (3) Oruç tutmak (4) Zekat vermek (5) Hac etmektir.

(Namaz Kılmak)

Kıyam ve kıraet ve rükû' ve sücûd ve ku'ûd fi'illeriyle Cenab-ı Hakka ibâdet etmektir.

{Kıyâm} kibleye, ya'ni Mekke-i Mükerrerme'deki beyt-i muazza-
ma karşı elleri bağlı olarak ayakta durmaktır.

{Kırâet} Kıyamda Kur'ân'dan bir şeyi okumaktır. Hâssaten Fâtiha sûresi ve fazla olarak başka bir sûre veya birkaç âyet okunur.

{Rükû'} Ayakta iken eğilüp üç kere "Sübhâne Rabbiye'l 'azîm" demektir.

---

6 Bütün peygamberler Allah'ın kullarıdır. Peygamberimiz Efendimiz dahi Cenab-ı Hak'ın kulu ve Resûlüdür.

{سجود} اوطور یلوب یره قیامتق و اوج کره و سبحان

ربی الاعلی دیمکدر

بودرت فمک مجموع حاصلنه {رکعت} تعبیر اولنور برر کتده

برر کوع و ایکی - سجود بولنور نمازلر رکعتلردن شکل ایدر

{قعود} اوطور ووب التحیات الخ اوقومقدر ، بو نمازک

صوکنده و برده هر ایکی رکعت عقینده اولور .

بولر نمازک ارکانیدر . بولر نماز اولماز [*] و نماز

قیلان آدم حضور حقده دیمک اولدینی جهته ادیبانه و خاشعانه

طور ووب ایکی طرفه باقه ماز و کیمسه یه کلام ایده مز و جواب

ویره مز . کیمسه دخی آ کابرشنی صورده ماز و اوکندن چکه مز .

نمازه طورر ایکن ، الله اکبر ، دیو طورر و رکوع

و سجوده وارد قجه و قیام و قعوده کیتدیجه ، الله اکبر ، دیر

نهایته ، السلام علیکم ورحمة الله ، دیو ایکی طرفه سلام

ایله نمازه ختام ویرر .

شمسک طلوع و غروب و استوا زمانلری مستثنی اولمق

[*] رکوع مز و مهود مز نماز جنازه اوزرینه ایدیلان نیازده اولور .

{Secde} Oturulup yere kapanmak ve üç kere “Sübhâne Rabbiye” a’lâ” demektir.

Bu dört fi’ilin mecmu’u hâsılına {rek’at} ta’bir olunur. Bir rek’atta bir rükû’ ve iki sücûd bulunur. Namazlar rek’atlardan teşekkül eder.

{K’ade} Oturup Ettahiyatü ilâahir okumaktır. Bu namazın sonunda ve bir de her iki rek’at ‘akibinde olur.

Bunlar namazın erkânıdır. Bunlarsız namaz olmaz.⁷ ve namaz kılan adam huzûr-u Hak’ta demek olduğu cihetle edîbâne ve hâşi’âne durup iki tarafına bakamaz ve kimseye kelâm edemez ve cevap veremez. Kimse dahi âna bir şey soramaz ve önünden geçemez.

Namaza durur iken “Ellahu ekber” deyü durur ve rükû’ ve sücûda vardıkça ve kıyam ve ku’ûda gittikçe “Ellahu ekber” der. Nihayetinde “Esselâmü aleyküm verahmetullah” deyu iki tarafına selam ile namaza hitam verir.

Şemsin tulu’ ve ğurûb [güneşin doğması ve batması] ve istivâ zamanları müstesna olmak

---

7 Rükû’suz ve sücûdsuz namaz cenaze üzerine edilen niyazda olur.

اوزره هر وقت جناب حقه بوجه اخلاص برچوق رکت
نماز قیلنه ییلور وایکی یاخورد درت رکعتده بر سلام
ویریلور

اسلامک بناسی و دینک عمادی اواق اوزره بشن وقت
نمازی واردرکه آنلر هیچ ترک اولنه ماز: صباح اوکله
ایکندی آقشام یاتسو

صباح نمازی ۲+۲=۴ رکعتدر اوکله نمازی ۴+۴+۲
= ۱۰ رکعتدر ایکندی نمازی ۴+۴=۸ رکعتدر آقشام
نمازی ۳+۲=۵ رکعتدر یاتسو نمازی ۴+۴+۲+۳=۱۳
رکعتدر بونک صوکنده قیلنن اوچ رکت {وتر}
نمازیدر

مراتب دینیه من میانده برده جمعه ویرام نمازلی
واردرکه آنلر آنجق شهرلرده و منبرلی جامعی اولان بیوجک
کویلرده قیلنور و آنلری قیلنق آنجق ارککلره وارککلرک
دخی کوله و خسته ویولجی اولمیانلرینه لازم اولور

üzere her vakit Cenab-ı Hakka ber vech-i ihlâs birçok rek'at namaz kılınabilür ve iki yahud dört rek'atta bir selâm verilür.

İslâmın binası ve dinin 'imâdı olmak üzere beş vakit namazı vardır ki ânlar hiç terk olunamaz: Sabah, öğle ikindi, akşam, yat-su...

Sabah namazı $2+2=4$ rek'attır. Öğle namazı $4+4+2=10$ rek'attır. İkinci namazı $4+4=8$ rek'attır. Akşam namazı $3+2=5$ rek'attır. Yat-su namazı $4+4+2+3=13$ rek'attır. Bunun sonunda kılınan üç rek'at {vitr} namazıdır.

Mürettebât-ı diniyyemiz meyânında bir de Cum'a ve bayram namazları vardır ki ânlar ancak şehirlerde ve minberli cami' olan büyücek köylerde kılınur. Ve ânları kılmak ancak erkeklere ve erkeklerin dahi köle ve hasta ve yolcu olmayanlarına lazım olur.

{جمه نمازی} جمه کونی اوکله وقتی جماعت ایله قیلنان
ایکی رکعتدن عبارتدر. اونجه خطبه او قتمق لازمدر
{پیرام نمازی} رمضان و قریان پیراملرنده ایلك کونی
طلوع شمسدن قرق دقیقه قدر صکره جماعت ایله قیلنان
ایکیشر رکعتدن عبارتدر که بونده فضله آلتی تکبیر واردز
نمازدن صکره خطبه دخی او قنور

دینمز بزه هر وقت بدتمزی و لباسمزی و مکانمزی و استعماله
ایده جکمز صویي تمیز طو تماممزی امر ایتمکده اولدینی کبی
نمازا یچون دخی بشقه جه بر حاضرلق امر ایدیور که اوده
آبدست الوب نمازه کیملی و تمیز اوله رق طور مقدر

« آبت »

درت فملدن عبارتدر {۱} یوزینی یقماق {۲} قوللری

{Cum'a namazı} Cum'a günü öğle vakti cema'at ile kılınan iki rek'attan ibarettir. Evvelce hutbe okunmak lazımdır.

{Bayram namazı} Ramazan ve Kurban bayramlarında ilk günü tulu'u şemsden [güneşin doğuşundan] kırk dakika kadar sonra cemaat ile kılınan ikişer rek'attan ibarettir ki bunda fazla altı tekbir vardır. Namazdan sonra hutbe dahi okunur.

Dinimiz bize her vakit bedenimizi ve libasımızı ve mekanımızı ve isti'mal edeceğimiz [kullanacağımız] suyu temiz tutmamızı emretmekte olduğu gibi namaz için dahi başkaca bir hazırlık emr ediyor ki o da abdest alub namaza giyimli ve temiz olarak durmaktır.

"Abdest"

Dört fi'ilden ibarettir. {1} Yüzünü yıkamak {2} Kollarını

الربيه برابر دیرسکلرینه قدر [*] ییقامق {۳} باشنه صو
 سورمک {۴} آیاقلرینی طوپوقلریله برابر ییقامق
 باشه صو سورمکه {مسح} تعمیر اولنور [**] او، بر کره اولور
 و باشک درت بلوکندن بر بلوکنه و ممکن اولور سه هر طرفنه
 یاییلور یوز ییقامق وال و قول و آباق ییقامق اوچر کره اولور،
 بوزلدیقه بر آبدست ایله بر قاج نماز قنور آبدست
 کوچک و یوکک قضاء حاجت ایله و او یومق ایله و انساندن
 ریج کلک و بریری قاناق و جیبانی دشلیمک و یاره سی ایشله مک
 ایله بوزیلور آبدستی بوزیلان آدم نماز قیله جق و یا مصحف
 او قویه جق و یا خود جامعه کیره جک اولدوقده آبدست آله جق
 و نمازی آبدستسز قیله میه جقدر

[*] دیرسکلرینی دخی ییقار. الربیه اولجه ییقادینی سرده آغزینی و بورنی
 دخی اوچر کره صو آلهرق تیزلر.
 [**] باشمه مسح ایلدیگی سرده آلهق قولانک ایچنی و آرقه سنی
 تیزلر و شاه طرلری اوزرینه دخی آلهق ترسیله مسح ایلر.

elleriyle beraber dirseklerine kadar⁸ yıkamak {3} Başına su sürmek {4} Ayaklarını topuklarıyla beraber yıkamak.

Başa su sürmeğe {mesh}ta'bir olunur⁹. O, bir kere olur ve başın dört bölüğünden bir bölüğüne mümkün olursa her tarafına yapılır. Yüz yıkamak ve el ve kol ve ayak yıkamak üçer kere olur.

Bozulmadıkça bir abdest ile birkaç namaz kılınır. Abdest küçük ve büyük kazâ-i hâcet ile ve uyumak ile ve insandan rîh gelmek [yel gelmek] ve bir yeri kanamak ve çıbanı deşilmek ve yarası işlemek ile bozulur. Abdesti bozulan adam namaz kılacak veya Mushaf okuyacak veyahud cami'e girecek oldukça abdest alacak ve namazı abdestsiz kılamayacaktır.

---

8 Dirseklerini dahi yıkar. Ellerini evvelce yıkadığı sırada ağzını ve burnunu dahi üçer kere su alarak temizler.

9 Başa mesh edildiği sırada elinin yaşıyla kulağının içini ve arkasını temizler ve şah damarları üzerine dahi elinin tersiyle mesh eyler.

غسل

انسانیده دهامض حالدر ارلورکه اوخلاده نماز قيلمق
وقرآن او قومق وچاممه کیره بيلک ایچون یالکز آبدست
آلتق کافی اولیوب غسل ایتک لازم کلور : انسان احتلام
اولورسه زوج ایله زوجه بریره کلورسه و خاصه قادین
بسمی آی باشی عادتدن و لحوسه لقدن پاک اولورسه .
{غسل ایتک} طهارت شرعیه نیتله آغزینک و بورتینک
ایچنی و تپه دن طیرناغه قدر جمیع بدنی هیچ برقیل دیی قوری
قالماق اوزره کوزله ییقامقدر .

نیم

کرك آبدست اولسون، كرك بوی آبدستی ديمك اولان
غسل اولسون صو ایله اوله جق شیدر . صویك بولنمدینی

Ğusül

İnsanda daha bazı haller olur ki o halde namaz kılmak ve Kur'ân okumak ve cami'e girebilmek için yalnız abdest almak kâfi olmayıp ğusül itmek lazım gelür. İnsan ihtilam olursa zevc ile zevce bir yere gelürse ve hâseten kadın kısmı ay başı âdetinden ve lohusalığından pâk olursa.

{Ğusül Etmek} Tahâret-i şer'îye niyetiyle ağzının ve burnunun içini ve tepeden tırnağa kadar cemi' bedenini hiçbir kıl dibi kuru kalmamak üzere güzelce yıkamaktır.

Teyemmüm

Gerek abdest olsun, gerek boy abdesti demek olan ğusül olsun su ile olacak şeydir. Suyun bulunmadığı

یرده ویاخودصو وار ایسه ده دشمن النده بولنمق یاخود غالی
پاره ایله صاتلمق کبی استعمالنه قدرت اولدیغنده و صوی
استعمالدن وجودجه مضرات متولد اوله جغنده آبدسته
وغسله بدل تیم اولنور .

{تیم} طهارت شرعیه نیتله تمیز طپراغه ویاخود طپراق
جنسندن بر تمیز یره اللرنی ایکی دفعه اوروب بردفعه سنده
یوزینه و بر دفعه سنده ایکی قوللرینه صیوامقدن عبارتدر .
اللرنی یره ایکنجی اورشنده ابتدا صول الیه صاغ قولنه
وصکره صاغ الیه صول قولنه صیوار .

بوزلمدججه بر تیم ایله برقاچ نماز قیلنور . آبدستی بوزان
شیلر تیمی دخی بوزار . فضله اوله رق تیمی ، صوی بولمق
واستعمالنه قادر اولمق دخی بوزار .

آبدستی بوزان شیلر غسلی بوزماز . غسلی آنجق آنی
ایجاب ایدن شیلر بوزار .

verde veyahud su var ise de düşman elinde bulunmak, yahut ğâli para ile [değerinden pahalı para ile]satılmak gibi isti'malinde kudret olmadığında ve suyu isti'malden vücudça mazarrat mütevellid olacağında [Suyu kullanmaktan vücutça zararlar doğacağında] abdeste ve ğusle bedel teyemmüm olunur.

{Teyemmüm} Tahâret-i şer'iyye niyetiyle [Şer'î tahâret niyetiyle] temiz toprağa veyahut toprak cinsinden bir temiz yere ellerini iki defa urup bir defasında yüzüne ve bir def'asında iki kollarına sıvamaktan ibarettir. Ellerini yere ikinci uruşunda [vuruşunda] ibtidâ [önce]sol eliyle sağ koluna ve sonra sağ eliyle sol koluna sıvar.

Bozulmadıkça bir teyemmüm ile birkaç namaz kılınır. Abdesti bozan şeyler teyemmümü dahi bozar. Fazla olarak, suyu bulmak ve isti'mâline kâdir olmak dahi bozar.

Abdesti bozan şeyler ğuslü bozmaz. Ğuslü ancak ânı icab eden şeyler bozar.

قائینلر عادت و لحوسه لئق زمانلرنده نماز قیلئمقدن و قرآن
او قومقدن و جامعه کیرمکدن ممنوعدرلر .

(اورج طومور)

عبادت نیتله آج طورمقدن عبارتدرکه جناب حقه
بروجه اخلاص کوندزین طلوع فجردن غروب شمسه قدر
اکل و شربدن و موافقه دن نفسی منع ایتمکدر .

سنهده بش کون یعنی رمضان بیرامنک ایلک کونیه
قربان بیرامنک درت کونی مستثنی اولئق اوزره هر کون
اورج طوتیله بیلور .

وظیفه دینه من اوله رق رمضان اورجی واردرکه ترک
اولنه ماز . رمضان آبی سنه نک هانکی فصلنه تصادف ایدر
ایسه ایسون آنک کونلری علی التوالی اورج ایله اصرار

Kadınlar âdet ve lohusalık zamanlarında namaz kılmaktan ve Kur'ân okumaktan ve cami'e girmekten memnu'durlar [men edilmişlerdir].

(Oruç Tutmak)

İbadet niyetiyle aç durmaktan 'ibarettir ki Cenab-ı Hakka ber vech-i ihlas gündüzün tulu'u fecirden ğurûb u şemse kadar [fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar] ekl ve şürbden ve mevâki'adan [yeme, içme ve cinsî temasdan] nefsi men' etmektir.

Senede beş gün, ya'ni Ramazan bayramının ilk günüyle Kurban bayramının dört günü müstesna olmak üzere her gün oruç tutulabilir.

Vazife-i diniyemiz olarak Ramazan orucu vardır ki terk olunamaz. Ramazan ayı senenin hangi faslına tesadüf eder ise etsün ânın günleri 'alattevâli oruç ile imrâr

نعمت اسلام

۲۰

اولنور : خسته لك ويوجليق كجي بر معذرته مبنی اورج طوتمغه
 طاقت كتوره مينلر وقادينلردن مادت ولحوسهلق عذرندة
 بولنائلر رمضان اورجنى معذرتلى زائل اولدقده اودرلر .
 رمضان شريف كيجه لینه مخصوص برده نماز واردركه
 ياتسوايله وترنمازى آره سنده قينور و { تراويح } تمير
 اولنور .
 هر ايكي ركتمده سلام وهر درت ركتمده فاصله ايله
 يكرمى ركتمدر .

ذات ورمك

مالنك قرقدہ برينى فى سبيل الله آيروب تحصيلدارينه
 تسليم ايتك وتمصيل اولنمقده دكل ايسه كندى اخوان
 ديندن محتاج بيلديكى كيمسه يه ويرمكدر .
 شو شرط ايله كه اوكيمسه كندينك اصول وفروعندن
 وآل هاشمدن اوليه جقدر .

olunur [birbiri arkasından oruç ile geçirilir]: Hastalık ve yolculuk gibi bir ma'zerete mebni oruç tutmağa tâkat getiremeyenler ve kadınlardan 'âdet ve lohusalık özüünde bulunanlar Ramazan orucunu ma'zeretleri zâil oldukça öderler.

Ramazan-ı Şerif gecelerine mahsus bir de namaz vardır ki yat-su ile vitir znamazı arasında kılınur ve {terâvih} ta'bir olunur.

Her iki rek'atta selam ve her dört rek'atta fâsıla ile yirmi rek'attır.

(Zekat Vermek)

Malının kırkta birini fî sebîlullah ayırıp tahsildarına teslim etmek ve tahsil olunmakta değil ise kendi ihvan-ı dininden [kendi din kardeşinden] muhtaç bildiği kimseye vermektir.

Şu şart ile ki o kimse kendisinin usul [ana, baba, onların ana ve babaları] ve füru'undan [çocukları ve çocuklarının çocuklarından] ve âl-i Hâşimî'den [Hâşim sülâlesinden] olmayacaktır.

زکات پر عبادت مالیه در که آنکله اهل اسلامک انحق
 حروزنکین اولان عاقل وبالغری مکلفدر .
 آتون وکوشک کرک مسکونه ، کک حلی واونیسنه
 و حیواناتدن دوه وطوار و صیفیر جنسلینه ترتب ایدر .
 اموال سائرهمه نیت تجارت اوله دجه زکات ترتب ایتز
 مکرکه اجارات و تجارتدن تراکم ایتش نقود اوله
 نقودک نصابی یعنی زکات ترتب ایده چک مقداری
 گوشده ایکویز درهم [۱] و آلتونده یکرمی مثقالدر [۲]
 شرطی صاحبک اومبلغه مقابل بورجی اولماق و حوایج
 اصلیه سندن اومبلغ فضلله بولنمقدر . واکا احتیاج مس
 ایتیمه رک اوزرنده بر شنده آشمقدر .

دوهرلی اولان کیمسه هر بش دوهده برقیون و طواری

(۱) آلتیوز غروش دیکدر . زکات اوله رق (ربع عشر) و بریلورکه اونده
 برک درنده بری یعنی قرق غروشده برغروش و التیوزده اون بئش غروش
 دیکدر .

(۲) اون درت لیرا دیکدر . (ربع عشر) مثقال حسابله یکرمیده یاریم
 مثقال ایدر .

Zekat bir 'ibâdet-i mâliyedir ki ânınla ehl-i İslâmın ancak hür ve zengin olan âkil ve bâliğleri mükelleftir.

Altun ve gümüşün gerek mesekkukine [sikke halinde olanına], gerek huliyy ve evânisine [Kemer ve tarak gibi şeyler huliyy'dir. Ziyet demektir. Tas, tabak, tütün ve enfiye kutusu, zarf ve bardak gibi şeyler evânî'dir. Kab, kacak demektir] ve hayvanattan deve ve davar ve sığır cinslerine terettüp eder.

Emvâl-i sâriye niyet-i ticaret olmadıkça zekat terettüp etmez. Meğer ki icârât ve ticârâtтан terâküm etmiş nukûd ola [Diğer mallara, niyet ticaret olmadıkça zekât terettüp etmez. Meğer ki, ücretlerden, gelirlerden ve ticaretlerden birikmiş olsun].

Nukûdun [paranın] nisabı yani zekat terettüp edecek miktarı; gümüşte iki yüz dirhem¹⁰ ve altında yirmi miskaldır¹¹.

Şartı, sahibinin o meblağa mukabil borcu olmamak ve havâyc-i asliyesinden [aslî ihtiyaçlarından] o meblağ fazla bulunmaktır. Ve âna ihtiyaç mess etmeyerek [ihtiyaç dokunmayarak] üzerinde bir sene de aşmaktır.

Develeri olan kimse her beş devede bir koyun ve davarı

---

10 Altıyüz kuruş demektir. Zekat olarak "rub'u oşür" verilir ki onda birin dördte biri yani kırk kuruşta bir kuruş ve altı yüzde on beş kuruş demektir.

11 On dört lira demektir. "Rub'u oşürün" miskal hesabıyla yirmide yarım miskal eder.

اولان کیمسه هر قرق طواردده بر طوار و صیغیری اولان
 کیمسه هر اتوز صیغبرده بر طنه ویزر . [۰]
 بونلرده سواثم اولمق یعنی سنه نك اکثرنده آخوردده
 بسننکده اولیوبده قیرلرده یاییلور بولمق دخی شرطدر .
 اثمار و خضر اوانده مزروعاتک حاصلنده اونده بر
 ویرمک بلا استنا یعنی عقل و بلوغ شرطی اولیهرق هر کسه
 وظیفه شرعیه در . و بونده نصاب دخی شرط دکلددر .
 اکر قوغه و دولاب کبی واسطه ل ایلله سقی اولنمقده
 و کوچلاک چکلمکده ایسه عشرک نصفی لازم کلور .

(معجم بئتك)

مکه مکرمه ده کی کعبه معظمه بی که بتون اهل اسلامک
 قبله سیدر زبارت ایتمکدن عبارتدر .

[۰] بو اجالک تفصیلی کتب فقهیه ده در .

olan kimse her kırk davarda bir davar ve sığırı olan kimse her otuz sığırda bir tane verir.¹²

Bunlarda savâim olmak, ya'ni senenin ekserinde ahurda beslenmekte olmayıp da kırlarda yayılır bulunmak dahi şarttır.

Esmâr ve hodar-ı evatde mezru'atın hâsılinda [Meyvelerde, sebzelerde ve diğer ziraat ürünlerinde] onda bir vermek bilâ istisna [istisnasız], ya'ni akıl ve bülüğ şartı olmayarak herkese vazife-i şer'iyedir. Ve bunda nisab dahi şart değildir.

Eğer koğa ve dolap gibi vasıtalar ile sakî olunmakta [sulanmakta] ve güçlük çekilmekte ise öşrün [onda birin] nısfı [yarısı] lazım gelür.

(Hac Etmek)

Mekke-i Mükürremedeki Kâ'be-i Muazzamayı ki bütün ehl-i İslâmın kiblesidir ziyaret etmekten 'ibârettir.

---

12 Bu icmâlin tafsili kütüb ü fikhindedir.

کعبه‌ی زیارت ایکی درلودر: بری { عمره } و دیگرى
{ حج } در.

{ عمره } سعى و طوافدن عبارتدرکه { حج اصغر } عد
اولنور. بونک ایچون وقت معین یوقدر.

{ حج } ذى الحجه نك طقوزنجی کونى که { عرفه } تعمیر
اولنور { عرفات } دینیلان محلده بولنمق شرطیله کعبه معظمه یی
طواف ایتمک و بین الصفا و المروه سعى ایلمکدن عبارتدر.
بو زیارت عمره یه نسبتله { حج اکبر } اولور. ایکیسننده
{ احرام } شرطدرکه میقات معینده دیکشلی لباسلردن صوینوب
برویا خود ایکی پارچه بزه صارنمق و گویا که حب سوادن
باش آچیق میت مکفن کبی زنکین وزو کرد هپ برحاله
باش آچیق و بالین آياق دیوان باریده بولنمقدر.

حج ایتمک هم ثروته وهم صحت و قوته و امن طریقسه
متوقف بر عبادت مالیه و بدنیه در. بناء علیه بو عبادت ایله

Kâ'be'yi ziyaret iki türlüdür: Biri {Umre} ve diğeri {Hac}dır.

{Umre} Sa'y ve tavaftan 'ibarettir ki {Hacc-ı Asgar}[küçük hac] addolunur [sayılır]. Bunun için vakt-i muayyen [belirli bir zaman] yoktur.

{Hac} Zilhiccenin dokuzuncu günü ki {Arefe} ta'bir olunur. {Arafat} denilen mahalde bulunmak şartıyla Kâ'be-i Muazzamâyı tavaf etmek beyne-Safa ve'l Merve sa'y eylemekten ibarettir.

Bu ziyaret umreye nisbetle {Hacc-ı ekber} olur. İkisinde de {İhram} şarttır ki mikat mahallinde dikişli libaslardan soyunup bir ve yahut iki parça beze sarınmak ve güya ki hubbu sivâdan [Allah'tan başkasına ait sevgilerden sıyrılıp] baş açık meyyit-i mükeffen gibi [kefenlenmiş ölü gibi] zengin ve züğürt hep bir halde baş açık ve yalın ayak Dîvân-ı Bârî'de [Allahu Azimüşşan'ın huzurunda] bulunmaktır.

Hac etmek hem servete ve hem sıhhat ve kuvvete ve emn ü tarîka mütevakıf bir ibadet-i maliye ve bedeniyedir. Binâenaleyh bu 'ibâdet ile

مسلمينك انجق حر وزنكيت وركوب و زوله قادر اولانلری
مكفدر .

كهبی وحج و عمره بی بزه ییلدیرن و هر خیر و فضیلتی
اوكره دن ذات همايون رسالتنا هیلری اولدینچون اتم حج دن
صوكره تشكراً مدینه منوره نك خاك یا كنه یوز- ورمك
یعنی ضریح اقدس رسول اللهی زیارت ایلمك دخی و جیبه
اغنیادر .

بونلردن ماعدار رمضان بیرامنده صدقه فطر و یرمك
و قربان بیرامنده قربان كسمك و زوجه بی و اصول و فروعی
نفاق ایتمك و اذان او قومق و جامعلرده جماعت اولوب نماز
قیلمق و سنت اولق دخی و جانب دینه مزندندر .

(فائده سوم)

مسلمانلنك فائده سی بك چوقدر . ازان جمله عقائد
اسلامیه بی جزماً قبول ایدن کیسه اولا جناب حق شان

Müslimînin ancak hür ve zengin ve rükûb ve nüzûle [binmeye ve inmeye] kâdir olanları mükellefdir.

Kâ'be'yi ve Hac ve Umreyi bize bildiren ve her hayır ve fazileti öğretene zât-ı Hümayûn u Risâletpenâhileri olduğun için itmâm-ı hacdan sonra [hacı tamamladıktan sonra] teşekkür eden Medine-i Münevverenin hâk-i pâkine yüz sürmek, ya'ni darîh-i akdes Resûlullahı ziyaret eylemek dahi vecibe-i aġniyâdır [Nurlu Medine'nin temiz toprağına yüz sürmek, yani Resûlullah'ın mezarını ziyaret eylemek de zenginlerin borcudur].

Bunlardan ma'dâ [başka] Ramazan bayramında sadakâ-i fitır [fitre, fitır sadakası] vermek ve kurban bayramında kurban kesmek ve zevceyi ve usûl ve fûru'u infak etmek ve ezan okumak ve cami'lerde cema'at olup namaz kılmak ve sünnet olmak dahi vecâib-i diniyemizdendir.

(Fâide-i İslâm) [İslâmın Faydası]

Müslümanlığın fâidesi pek çoktur. İzân cümle-i 'akâid-i İslâmiyeyi cezmen [kesinlikle] kabul eden kimse, evvelen; Cenab-ı Hakkı şân-ı

ربوبیت و قدسیته شایان وجهله طایمش و تقدیس ایش
 و کنڈینک عجز و عبودیتی یلمش و آکا کوره هر حال و کارنده
 جناب رب العالمینه توکل و اعتماد اوزره اولوب خوف و امیدده
 اول ذات ذوالجلال و الاکرامه باغلامش و اوهام و خیالاته
 صابامش اولور. نایا قرآن کریمک ایلک سورده سی دیمک اولوب
 بش وقت نمازک هر رکعتده او قودینی فاتحه شریفه تک باشنده کی
 الحمد لله رب العالمین آیت جلیله سنی کوروب هر کسی کنڈی
 کبی مخلوق خدا و بنده آفریده ذات ذی کبریا یله رک کسه یه
 یان باقمز و جان یاقماز اولدقدن بشقه ذاتاً حق جل و علانک
 صفات ثبوتیه سنی ایقان ایش اولغله کنڈینک اُقوال و افعالی
 جناب حقک سمیع و بصیر صفتلرینه قارشودائرة ایدده و تصورات
 و مضمراتی جناب عالم الغیب و الشهاده تک صفت علمیتیه قارشو
 محور استقامتده، طو توب امر خالقه تعظیم و اعتنا و خلق ایله
 اولان معاملاتنی شفقت و حقانیتیه بنا ایلر. ثالثاً هر نمازده
 «ایاک نعبد و ایاک نستعین» دیو عبادت و عبودیتی منحصرأ

Rubûbiyet ve kudsiyetine şâyân vecihle tanımış ve takdis etmiş ve kendinin 'aczi ve 'ubûdiyetini bilmiş ve ana göre her hâl ve kârında Cenâb-ı Rabbü'âlemîne tevekkül ve i'timâd üzere olup havf ve ümide ol Zât-ı Zü'lcelâl ve'l ikrâma bağlanmış ve evhâm ve hayâlâta sapsamış olur.

Sâniyen [ikinci olarak]; Kur'ân-ı Kerim'in ilk sûresi demek olup beş vakit namazın her rek'atında okuduğu Fâtihâ-i Şerifenin başındaki {Elhamdülillâhi Rabbü' âlemîn} Âyet-i celilesini görüp herkesi kendi gibi mahluk u Hudâ ve bende-i âferide-i zât-ı zikibriyâ bilerek kimseye yan bakmaz ve can yakmaz olduktan başka zaten Hak Celle ve 'âlânın Sıfat-ı Sübûtiyesini îkân etmiş olmağla [Allahu Azimüşşan'ın Sübûtî sıfatlarına kesinlikle inanmış olduğundan] kendinin akvâl ve ef'alini [sözlerini ve işlerini] Cenab-ı Hakkın Semî' [işitici] ve Basîr [görücü] sıfatlarına karşı dâire-i edebde ve tasvirât (tasavvurat) ve mud(z)merâtını [niyetlerini] Cenâb-ı 'Âlemü'l gayb ve ve şehâdenin sıfat ve alîmiyyetine karşı mihver-i istikamette tutup emr-i Hâlık ta'zim ve i'tinâ ve halk ile olan muâmelâtını şefkat ve hakkâniyete binâ eyler.

Sâlisen [üçüncü olarak]; Her namazda {İyyeke na'büdu ve iyyâke nesta'în} deyu 'ibâdet ve 'ubûdiyeti münhasıran

جناب حقہ ایلر. و عنایت و معاوتی و هدایت و مغفرتی آندن بکاکر.
 رابعا حضرت خاتم الانبیاء ایمان ایتیش اولسی سببیلہ بتون انبیا
 و مرسلینی تصدیق ایتیش و اساس دیانتک توحید باری و تقدیس
 ذات الہی اولدیفنی اکلا یوب بالجلہ ادیانی او نقطہ دہ برلشد رمش
 و هر نبیٰ ذیشانی جناب حقل ممتاز قولى و رسولی اولوق
 اوزره طانیوب ربوبیتده ذات باری به کیمسه بی شریک
 ایتمامش و پیغمبران کزینی تصدیق و تبجیلده بری برندن تفریق
 ایلمه مش اولور. خامسا قدره ایمانی جهتیلہ حسب القدر بر
 کدر و مصیبتہ اوغرا دقده مقتضای قضاء ربانیدر دیو متسلی
 اوله رق ناسفی عظیم و ممتد اولماز. و الطاف الہیہ دن امیدینی
 کسمن. سادسا آخرته ایمانی جهتیلہ مصائب دنیویہ سی تقدیر
 چوغالسہ یأس و نومیدی حالنه کلیوب و بناء علیہ انتحار
 تشبیلرندہ اولیوب مکافات الہیہ اخیویہ به انتظارا صابر
 اولور. سابعا حضرت فخر رسله اجابت و متابعتی

Cenab-ı Hakka eyler. Ve 'inâyet ve mu'âveneti ve hidâyet ve mağfireti ândan bekler.

Râbi'an [dördüncü olarak]; Hazret-i Hâtemü'l enbiyâya îman etmiş olması sebebiyle bütün enbiyâ ve mürselini tasdik etmiş ve esâs-ı diyanetin Tevhid-i Bârî ve takdîs-i zât-ı İlâhî olduğunu anlayup bilcümle edyani o noktada birleştirmiş ve her nebi-i zîşânı Cenab-ı Hakkın mümtaz kulu ve resûlü olmak üzere tanıyub rubûbiyetinde zât-ı Bâriye kimseyi şerik etmemiş ve peygamberân-ı güzîni tasdik ve tebcilde biribirinden tefrik eylememiş olur.

Hâmisen [beşinci olarak]; Kadere îmanı cihetiyle hasbe'l kader bir keder ve musibete uğradıkta muktezâ-yı kader-i Rabbânidir deyü müteselli olarak teessüfi azîm ve mümted olmaz. Ve eltâf-ı İlâhiyeden ümidini kesmez.

Sâdisen [altıncı olarak]; Âhirete îmanı cihetiyle mesâib-i dünyeviyesi ne kadar çoğalsa yeis ve nevmidi haline gelmeyüb ve binâen aleyh intihar teşebbüslerinde olmayub mükâfât-ı İlâhiye-i uhreviyeye intizâren sâbir olur.

Sâbi'an [yedinci olarak]; Hazret-i Fahr-i Resûle icabet ve mütâba'atı [uyması ve bağlanması]

سببيله اول فخر دو - همانك سير سنيه سنى و تراجم صحابه سنى تبع
 ايله مائل مكارم اخلاق اولوب حكمت و عفت و شجاعت
 و سخاوت كبي اخلاق فاضله ايله متخلق اولمغه و عالى همت و عالى
 جناب اولوب بو عالم بى بقا نيك لذات فائيه سنه كوز ديكيمه رك
 دنيايى مزرعه آخرت اولمق اوزره طائيفه و خلقتنك مساعد
 اوله بيلديكى خدمات حسنه ايله نيك نام براقمغه چاليشور .
 و جناب حقى چوق آندىنى جهنله قلوبى ذكر الله ايله مشغول
 اولوب صنعت و تجارتى و خدمت و كتابى آنى ياد الهم بدن
 فارغ قيلماز، و جدا محب دنيا اولمدينى ايجون نفسنى
 عابر سبيل آخرت بيله رك اجلى حلولنده دنيا دن مفارقتى
 مشكل كورمز، اولور. خوف و حزن اوزره اولمىوب
 آسوده حال و منشرح البال اوله رق يشار . پا كههاد
 و معاليمتاد بولنور . صاحب هوا دكل، اهل صدق و اهل
 وفا اولور . الى غير ذلك .

sebebiyle ol fahr-i dû cihânın [iki cihanın efendisinin] siyer-i seniyyesini [yüce ahlakını, vasıflarını] ve terâcüm-i sehâbesini tettebbu' ile [sahabesinin hayatlarını okuyup incelemekle] mâil-i mekârim-i ahlak olup [güzel ahlaklara yönelip] hikmet ve iffet ve şeca'at ve sehâvet gibi ahlâk-ı fâzıla ile mütehallık olmağa [ahlaklanmağa] ve 'âl-i himmet ve 'âl-i cenâb olup bu 'âlem-i bî bekânın lezzât-ı fâniyesine göz dikmeyerek dünyayı mezra'a-i âhiret [ahretin tarlası] olmak üzere tanımağa ve hilkatinin müsâ'id olabildiği hidemât-ı hansa ile nîk-nâm bırakmağa [yaratılışının elverişli olabildiği güzel hizmetler ile iyi ad bırakmağa] çalışur. Ve Cenab-ı Hakkı çok andığı cihetle kalbi zikrullah ile meşğul olup san'at ve ticareti ve hizmet ve kitâbeti ânı yâd-ı îlâhîden fâriğ kılmaz [San'atı, ticareti, hizmet etmesi ve okuyup yazması onu Allah'ı anmaktan geri bırakmaz]. Ve cidden muhibb-i dünyâ olmadığı için [gerçekten dünyayı seven biri olmadığı için] nefsinin 'âbir-i sebîl-i âhiret [âhiret yolunun yolcusu] bilerek eceli hulûlünde dünyadan müfarakatını [eceli geldiğinde dünyadan ayrılmayı] müşkil görmez. Ölür. Havf [korku] ve hüzn üzere olmayub âsude hal ve münşerihü'l bâl olarak yaşar [rahat halli ve gönlü neşeli olarak yaşar]. Pâkinhâd ve me'âlîmi'tâd [temiz huylu, güzel yaradılışlı, yüksek fikirlerin ve üstün düşüncelerin sahibi] bulunur. Sâhib-i hevâ değil ehl-i sîdk ve ehl-i vefâ olur [boş isteklerin ve heveslerin sâhibi değil, doğruluk ve vefa ehli olur]. İle ğayri zelik [bunun gibi daha nice güzelliklere, hayır ve iyiliklere kavuşur].

قرآن کريمده صحابه کزينک اوصاف جليله لرينه باق که
آنلر هپ بو دین مينک تعالیايله يتشمش وحضرت فخر المرسلينه
پيرو اولمش ارلر و مختيارلردر: [۱]
صابرلر تباتکارلر، صادقلر و فادارلر، طاعتده لر، انفاقده لر،
سحرلری استفارده لر،

توبه ايديجيلر، عبادت ايديجيلر، اوروج طو تيجيلر، رکوع
وسجود ايله نماز قيليجيلر، ايلکي امر و فئالنی نهی ايديجيلر،
حدودالهی محافظه ايدوب شريعتک تمبين ايتديکی دائره دن
چيقميجيلر. تصدق و حقه اتقياد ايديجيلر، والله تعالی نی چوق
آيچيلر.

ماللرنده محتاجين ايچون حق يلوب کرك کنديلر نندن بر
شی آستيانلره و کرك کيمسه يه عرض حال ايدمه يانلره اعطا
وانعام ايديجيلر.

(*) آیات کریمه به حرمة بودفمه يالکيز خلاصة ماللری فونلشدر، صحابه نك
عال و آبی نسانلر اولدیفنی ناطق دهها نجه آیت کریمه لر واردر. بوراده مذکور
اولانلر سورة آل عمران توبه واحزاب ونو، و فح و معارجدن مأخوذدر.

Kur'ân-ı Kerim'de sahâbe-i güzinenin evsâf-ı Celîlelerine bak ki ânlar hep bu dîn-i mübînin ta'limatıyla yetişmiş ve Hazret-i Fahru'l mürselîne peyrev olmuş [arkasından giderek ona uymuş] erler ve bahtiyarlardır.¹³

“Sâbirler, sebatkârlar, sâdıklar vefâdarlar, ta'atdeler, infakdalar, seherleri istiğfardalar.”

“Tevbe ediciler, 'ibâdet ediciler, oruç tutucular, rükû ve sücûd ile namaz kılıcılar, iyiliği emr ve fenalığı nehy ediciler, hududullahı muhafaza edüb şeri'atın ta'yin ettiği dâireden çıkmayıcılar, tasaduk ve Hakka inkiyad ediciler. Ve Allahu Teâlâyı çok anıycılar.”

“Mallarında muhtâcîn için hak bilüb gerek kendilerinden bir şey isteyenlere ve gerek kimseye arz-ı hâl edemeyenlere i'tâ ve in'âm ediciler.”

---

13 Âyet-i kerimeye hürmeten bu def'a yalnız hulâsâ-i meâlleri konulmuştur. Sahabenin 'âlî ve ilâhî insanlar olduğunu nâtik daha nice âyet-i kerimeler vardır. Burada mezkûr olanlar sûre-i Âl-i İmrân, Tevbe ve Ahzâb ve Nûr ve Fetih ve Me'âricden me'huzdur.

کفار و بی‌دینانه شدت اوزره اولوب کندی بیلرنده
مشفقانه معامله اید بیلر ، آثار عبادت ایله یوزی نوزیلر
تجارت و آلتش ویرشلی کندیلرینی یاد الهیهدن واقامه
صلات و اعطاء زکات و صدقات ایتمکدن منع و مشغول ایتیموب
یوم آخرتدن حذر اید بیلر

{اصحاب کرام} مهاجرین و انصار اسیملرله باشلوجه ایکی قسم
اولوب {مهاجرین} فتح مکه دن اول هجرت ایدن اهل مکه در
{انصار} مهاجرینه معاونت و دینه نصرت ایلان اهل مدینه در
جمله سنک افضل شیخین معظمین یعنی {ابوبکر الصدیق}
و حضرت {صمر القاروق} و بعده ختین مکرمین یعنی حضرت
{عثمان ذی النورین} و حضرت {علی المرتضی} در
بوذات فخره خلقای راشدین و چهار یار کزین تعبیر
اولنور آتی التعداد آتی ذات ایله برابر جمله سنه {عشره مبشره}
دینلور که هب بردن جنت ایله مزده نمشدر دیمکدر حضرت
{طلحه} و حضرت {زبیر} و حضرت {عبدالرحمن بن عوف}

“Küffâr ve bî-dinâne şiddet üzere olub kendi beynlerinde müşfikâne mu’amele ediciler. Âsâr-ı ‘ibâdet ile yüzü nurlular.”

“Ticaret ve alışverişleri kendilerini yâd-ı İlâhiden ikâme-i salât ve i’tâ-i zekât ve sadakât etmekten men’ ve meşğul etmeyüb yevm-i âhiretten hazer ediciler.”

{Ashâb-ı Kirâm} Muhâcirîn ve Ensâr isimleriyle başlıca iki kısım olup {Muhacirîn} Feth-i Mekke’den evvel hicret eden ehl-i Mekke’dir. {Ensar} Muhacirîne muâvenet [yardım] ve dine nusret eyleyen [dine kuvvet veren] ehl-i Medinedir [Medine halkıdır].

Cümlesinin efdali Şeyheyn-i mu’azzemîn ya’ni {Ebû Bekr-i Sıddîk} ve Hazret-i {Ömerü’l Fâruk} ve ba’de hatneyn-i mükerrerîn ya’ni Hazret-i ‘Osman-ı Zinnûreyn} ve Hazret-i {Aliyyü’l Murtaza} dır.

Bu zât-ı fehâme [Bu değerli zâtlara] Hulefâ-i Râşidîn ve çehâr-ı yâr-ı Güzîn ta’bir olunur. Âtiyü’t-t’adât [Aşağıda sayılan] altı zât ile beraber cümlesine {Aşere-i Mübeşşere} [Cennetle müjdelenen on kişi] denülür ki hep birden Cennet ile müjdelenmişler demektir. Hazret-i {Talha}, ve Hazret-i {Zübeyr} ve Hazret-i {Abdurrahman bin Avf}

وحضرت {ابوعبیده} وحضرت {سعد بن ابی وقاص} وحضرت
 {سعید بن زید} رضوان الله تعالى عليهم اجمعين.
 ایرانی، تورانی و اکثر معموده جهانی بونلر فتح ایتمشلر
 و دین اسلامی دنیا یه نشر ایله مرینی عالم اولشلردر.
 یا رحمن، یا رحیم. اهدنا الصراط المستقیم. صراط الذین انعمت علیهم
 غیر المنضوب علیهم ولا الضالین. و توفنا مسلهین و ألحقنا بالصالحین.

ve Hazret-i {Ebû 'Ubeyde} ve Hazret-i {Sa'd bin Ebî Vakkâs} ve Hazret-i {Sa'id bin Zeyd} Rıdvanullahi Teâlâ Aleyhim Ecmâ'in [Allah hepsinden râzı olsun].

İrani, Turan'ı, ve ekser ma'mure-i cihânı [dünyanın mâmur yerlerinin çoğunu] bunlar feth etmişler ve dîn-i İslâmı dünyaya neşir ile mürebbi-i 'âlem olmuşlardır.

Yâ Rahmânu, yâ Rahîmü. İhdina's-sirate'm müstakîme. Sırâtelleziyne en'amte 'aleyhim. Ğayri'l mağdûbi 'aleyhim veladdâllîn. Ve teveffenâ müslimîne ve elhıkna bissâlihîn.

[Ey bütün yaratıklarını koruyup gözeten! Ey kendine inananları ziyadesiyle koruyup gözeten! Bizi dosdoğru yola hidayetinde sevk eyle. O yol ki, kendilerine nimetler bağışladığın kimselerin yoludur. Kendilerine gazap ettiklerinin ve sapıkların yolu değildir. Bizi, o selâmet bulmuş Müslümanlara uygun ve bağlı eyle ve iyi huylu, güzel ahlâklı kulların arasına ilhak eyle.]

عثمانليجه اوگر نه لم

"Kolay ve Pratik"

OSMANLICA ÖĞRENELİM

BURHAN BOZGEYİK

Altı yüz sene üç kitada hüküm sürmüş olan Osmanlı devletinin tarihi içerisinde ortaya çıkmış muhteşem bir ilim ve kültür hazinesi ve o hazinenin anahtarı olan Osmanlıca, bir zamanlar bütünüyle yokluğa terk edilmişken şimdi idare ve yeni nesil bu eşsiz kültür hazinesine sahip çıkmaktadır.

Yaklaşık 3500 yıllık mazisi olan "Çin yazısı" dünyanın en zor yazılarından biridir. Tek heceli dil olan Çince'de her işaret hem bir heceye, hem de bir sözcüğe karşılık gelmektedir. Bu şekilde "Hanci" yazısında kaydedilmiş 56 bin farklı işaret bulunmaktadır. Bir Çinlinin günlük bir gazeteyi okuyabilmesi için üç bin işareti bilmesi gerekmektedir. Okuma yazma bilen bir Çinli ortalama 5 bin ile 7 bin karakteri bilir.

Osmanlıca, gerçekte öğrenilmesi çok kolay, yazması çok pratik, zengin Türkçeyi ifade eden bir yazı ve konuşma dilidir. Osmanlıca denilen "zengin Türkçenin" kelime hazinesi iki yüz bini geçmiştir. Bugün ise insanlarımızın birçoğu birkaç yüz kelime ile düşünüyor, konuşuyor. Kelime hazinesinin dar oluşu, ufku, dimağın, muhakemenin darlığını netice vermektedir.

Şu anda kütüphanelerde, arşivlerde "okunmayı bekleyen" yüz binlerce Osmanlıca kitap, risale, mecmua, vesika var. Yemek nasıl midenin ihtiyacı ise, bu kültür hazineleri de ruhun, kalbin, aklın gıdasıdır. İlimde, fende, kültürde edebiyatta, dinî ilimlerde ilerlemenin, kendini geliştirmenin bir yolu da bu paha biçilmez hazine ile doğrudan yüz yüze gelmektir. İşte bunun için Osmanlıca bilmek gerekmektedir.

Osmanlıca'yı öğrenmede usul ve Osmanlıca alfabe ile muazzam kültür hazinesinin kapısını aralayacak olan okuyucular, örnek metinler ile bilgilerini pekiştirecektir.

Kendi kültürümüzün "öz malı" olan bu "eskimez" yazımıza sahip çıkmamız, bu güzelim yazıyı öğrenmemiz, bu güzelim yazı ile yazılmış değerli eserleri okumamız lazım. Bunun yolu da bu yazıyı bilmekten geçer.

Elinizdeki bu eser Üniversitelerde, Liselerde, Belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının açtığı kurslarda öğretilen Osmanlıca derslerine yardımcı olmak maksadıyla hazırlanmıştır.

ISBN 978-605-5537-58-6

25
23 15

ünnyadaki kitapçımız
kitapkutusu.com

f /turdavbasim
t /TurdavBasim
t /turdav

BURHAN BOZGEYİK

"Kolay ve Pratik"

OSMANLICA ÖĞRENELİM

Kutulu